

872

တရားရေးရာနယ်

JUDICIAL JOURNAL

အတွဲ (၁) ၊ အမှတ် (၁၃) ဧပြီလ ၂၀၀၂



ပိဋကတ်တိုက်
ဗဟိုစာရင်း (မန္တလေးတိုင်း)



ပြည်ထောင်စုတရားရုံး
ဗဟိုစာကြည့်တိုက်ရုံး
ရန်ကုန်မြို့

တရားရုံးများလက်ခံ အပ်နှံရန်အရ ထပ်ပြန်ပေးရန်လျှင်
ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်ရုံး

ဒု.တာဝန် အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

တပ်မတော် ဖြိုခွဲသူ	တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း လေးစားပါ။
ဒို့ရန်သူ	ချစ်ခင်ပါ။ တန်းတူရည်တူ ဆက်ဆံပါ။
တပ်မတော် ဖြိုခွဲမည့်အကြံ	တိကျမှန်ကန် စိတ်အားသန်
ဒို့လက်မခံ	မြန်ဆန်ဆောင်ရွက် ပြည်သူ့တွက်
ဘယ်သူခွဲခွဲ ဒို့မကွဲ	ပြည်ထောင်စု ဖြိုခွဲသူ
အမြဲစည်းလုံးမည်	ပြည်သူ့ရန်သူ

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ရေးသည်
ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏ ပဓာနကျသော တာဝန်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့သဘောထား

ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး၊ အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

- | | | |
|----|------------------------|-----------------|
| ၁။ | ဥပဒေတော်အတွင်း | နေထိုင်ခြင်း။ |
| | ဘေးအန္တရာယ် ရှောင်ကြဉ် | ပြည်သာယာ။ |
| ၂။ | မကောင်းမှုဟူသည် | ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိ။ |
| ၃။ | ရာဇဝတ်တော် | ပြေးမလွှတ်။ |
| ၄။ | ရဲနှိပ်ခြင်းသူ | လက်တွဲကူ |
| | ဒုရဇာတိဟူသမျှ | မောင်ထုတ်ကြ။ |



ကံပီလူဝင်လဝသိမ္မာဏလူဝင်လဝသိမ္မာဏ
မိမိကံပီလူဝင်လဝသိမ္မာဏ



တရားရေးဗျာနယ်

၂၀၀၂-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ၊ အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၁၃)

မာတိကာ

တရားရုံး သတင်းလွှာ

- ❖ တရားရုံးချုပ်၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်း
တရားသူကြီးများ၏ (၁၉)ကြိမ်မြောက်
လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေး
ကျင်းပပြုလုပ်ခြင်း ၇
- ❖ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မြောက်ဦးမြို့မှ သကျရွှေဂူ
ကျောက်စေတီတော်အား ထီးတော်တင်
လှူပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၂
- ❖ တရားရေးအရာရှိများ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ
ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၃)
ဆင်းပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း ၁၄
- ❖ စာတမ်းဖတ်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ခြင်း ၁၃

တရားစီရင်ရေးရာ

- ❖ တရားမကြီးမှု ၈၆
လှမြင့်ဝင်း (စစ်ကွင်း)
- ❖ မတရားကျူးကျော်ဝင်ရောက်သူအား ၅၉
ပြစ်မှုကြောင်းအရ နှင်ထုတ်ပိုင်ခွင့်
မောင်ဉာဏ်ရွှင် (ဥပဒေ)
- ❖ ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်ခြင်း ၉၃
လှအေး (တရားရေး)

ဥပဒေသုတ

- ❖ ယဉ်ကျေးမှုဘဝဓမ္မနှင့် တရားဥပဒေ ၁၆
ပါမောက္ခဒေါက်တာတင်အောင်အေး
- ❖ တရားမမှုများတွင် အမှုအနိုင်ရသူသည်
အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိပါသလား။ ၇၉
ရဲမြတ်

ဒီကတ်တိုက်
ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

ဥပဒေရေးရာ

- ❖ သမ္မာန်စာများ အတည်ပြုခြင်း ၂၆
လှအေး (တရားရေး)
- ❖ လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် သက်သေခံ ၉၇
ပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်း
မျိုးကျော်အောင် (တရားရေး)

စာတမ်း

- ❖ မလေးရှားနိုင်ငံ ကွာလာလမ်ပူမြို့တွင် ၂၉
UNDCPအစီအစဉ်ဖြင့် ကျင်းပပြု
လုပ်သော မူးယစ်ဆေးဝါးထိန်းချုပ်မှု
လေ့လာရေးသင်တန်းသို့တက်ရောက်ခဲ့ခြင်း
ဦးကျော်ဝင်း
- ❖ ဇာရီမူခင်းများ မြန်ဆန်ရေးအတွက် ၆၅
ဆောင်ရွက် သင့်သည့် နည်းလမ်းများနှင့်
စပ်လျဉ်းသည့် စာတမ်း
ဗဟိုဝန်ထမ်းတက္ကသိုလ်
တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများအထူးမွမ်းမံ
သင်တန်းအမှတ် (၂)
- ❖ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံးများ နောက်ခံသမိုင်း ၄၈
ဦးသန်းမောင်(စစ်တွေ)
တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ

English Section

- ❖ Corruption and Its Consequences 2
U Ba Han
- ❖ Significance of Judicial 5
Ethics in the Context of
Governance of Myanmar"
AUNG THAN TUN (Monywa)
- ❖ The Law of Confession 9
English Proficiency Course
No. (3) for Judicial officers
- ❖ Land Laws And Revenue 14
U HLA MYO THAN (ADVOCATE)
- ❖ A Case On Durg-Related offence 18
English Proficiency Course
No. 3 for Judicial Officers
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်- ၂၈ / ၂၀၀၂ (၄)
စာမူခွင့်ပြုအမှတ် - ၂၉ / ၂၀၀၂ (၄)

ထက်သွယ်ရန်

စာတည်းအဖွဲ့
တရားရေးဌာနမှ
နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း-၂၈၃၆၈၁
ထုတ်ဝေသူ
ဦးစိုးညွန့်
ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တရားရုံးချုပ်
(ထုတ်ဝေခွင့် ယာယီ-၄၀၉)

ပြည်ထောင်စုပြန်မူဒီဇိုင်းတော်

တရားရုံးချုပ်၏ ဌာနချုပ်ချုပ်ကြီးထံမှ ထုတ်ဝေသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)

၁။ ဦးအောင်တိုး	B.A.; B.L.	တရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးသန်းဦး	B.A.	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၃။ ဦးခင်မြင့်	Master Mariner (F.G); H.G.P.; R.L.	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး
၄။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး	B.Sc.; B.L.; LL.M.; LL.D.	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး
၅။ ဦးမြင့်သိန်း	B.Sc.; B.L.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး
၆။ ဦးချစ်လွင်	B.Sc.; B.L.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး
၇။ ဦးထွန်းရှင်	B.A.; R.L.; (Advocate); D.M.A. (Advocate & Notary Public)	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး

တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)

၁။ ဦးခင်မောင်လတ်	B.A.; B.L.; (Advocate)	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးစန်းတင့်ရီ	B.A. (Law); LL.B. (Advocate)	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး
၃။ ဦးမြင့်အောင်	B.A. (Law); LL.B. (Advocate)	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး
၄။ ဦးစိန်လှိုင်	B.A. (Law); LL.B.; LL.M.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး

တရားရေးရာဇာနည် တာဝန်ခံအဖွဲ့

၁။ ဦးတင်အေး	B.A.; H.G.P.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	ဥက္ကဋ္ဌ
၂။ ဦးသက်ထွန်း	B.A.; B.L.; Dip in French; (Advocate)	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (တရားရုံးချုပ်၊ မန္တလေး)	အဖွဲ့ဝင်
၃။ ဦးကျော်ဝင်း	B.A. (Hons.); H.G.P.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ပြစ်မှု)	အဖွဲ့ဝင်
၄။ ဦးစိုးညွန့်	B.A.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (တရားမ)	အဖွဲ့ဝင်
၅။ ဦးဆန်းထွန်း	B.A.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စစ်ဆေးရေး)	အဖွဲ့ဝင်
၆။ ဦးစောစံလင်း	B.A. (Law); LL.B.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စီမံ၊ လေ့ကျင့်)	အဖွဲ့ဝင်
၇။ ဦးတင်ဝင်း	B.A.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ထောက်ပံ့/ငွေစာရင်း)	အဖွဲ့ဝင်
၈။ ဦးစိုးမြင့်	B.Sc.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၉။ ဦးဘသန်း	B.A.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၀။ ဦးဘသန်းအောင်	B.A.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၁။ ဦးဘဟန်	B.A.; H.G.P.; R.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၂။ ဦးအောင်ငွေ	B.A.	တိုင်းတရားသူကြီး	အဖွဲ့ဝင်
		(ရန်ကုန်တိုင်း တရားရုံး)	
၁၃။ ဒေါ်အေးအေးမင်း	B.A. (Law); LL.B.	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး	အတွင်းရေးမှူး
		(ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာနခွဲ)	

၁။ ဥပဒေဘောင်အတွင်း နေထိုင်ခြင်း၊
ဘေးကင်းရန်ကွာ ပြည်သာယာ။

၂။ မကောင်းမှုဟူသည် ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိ။

၃။ ရာဇဝတ်ဘေး ပြေးမလွတ်။

၄။ ရဲနှင့်ပြည်သူ လက်တွဲကူ၊
ဒုစရိုက်ဟူသမျှ ဖော်ထုတ်ကြ။

တရားစီရင်ရေးဆွဲငါးရာ မူများ

- (၁) ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခြင်း။
- (၂) ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်၍ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေခြင်း။
- (၃) ဥပဒေကို ပြည်သူများက နားလည်လိုက်နာ ကျင့်သုံးလာစေရန် ပညာပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူများက ဥပဒေကို လိုက်နာသော အလေ့အကျင့် ပျိုးထောင်ပေးခြင်း။
- (၄) အမှုကိစ္စများကို ဥပဒေခွင့်ပြုချက် ဘောင်အတွင်း၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ကျေအေးပြီးပြတ်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (၅) ဥပဒေအရ တားမြစ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့ရှေ့မှောက်တွင် တရားစီရင်ခြင်း။
- (၆) အမှုတွင် ခုခံချေပခွင့်နှင့် ဥပဒေအရ အယူခံပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း။
- (၇) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူ အပြစ်ပေးရာတွင် အကျင့်စာရိတ္တ ပြုပြင်မှုကို ဦးတည်ခြင်း။

တရားရုံးချုပ်၊ ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများ၏

(၁၉) ကြိမ် မြောက်

ဒီမိုကရက်တိုက်

မဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးတိုင်)

လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးကျင်းပပြုလုပ်ခြင်း



တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများနှင့် (၁၉)ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးတွင် အမှာစကား ပြောကြားစဉ်။

တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများ၏ (၁၉) ကြိမ်မြောက်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေး ပထမနေ့ကို ၂၁ . ၁ . ၂၀၀၂ ရက်နေ့ နံနက် (၈) နာရီတွင် ရန်ကုန်မြို့၊ တရားရုံးချုပ် အပေါ်ဆုံးထပ်ရှိ အစည်းအဝေးခန်းမ (၂) ၌ ကျင်းပပြုလုပ်ရာ တရားသူ ကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး တက်ရောက်၍ အဖွင့်အမှာ စကားပြောကြားသည်။

ယင်းအစည်းအဝေးသို့ တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များ၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ ပြည်နယ် တိုင်းတရားသူကြီးများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများနှင့် ရုံးအဖွဲ့မှူးတို့ တက်ရောက်သည်။



ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများနှင့် (၁၉)ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးတွင် အမှာစကား ပြောကြားစဉ်။



တရားရေး

(၃) အစည်းအဝေးအစီရင်ခံစာ

တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများ၏ (၁၉) ကြိမ်မြောက်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးဒုတိယနေ့ကို ၂၂.၁.၂၀၀၂ ရက်နေ့နံနက် ၈:၃၀ နာရီတွင်ရန်ကုန်မြို့၊ တရားရုံးချုပ် အပေါ်ဆုံးထပ်ရှိ အစည်းအဝေးခန်းမ (၂) ဌာနလက်ကျင်းပပြုလုပ်သည်။



ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်(တရားရုံးချုပ်၊ ရန်ကုန်) ဦးတင်အေး ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများနှင့် (၁၉) ကြိမ်မြောက် လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးတွင် ဆွေးနွေးမှာကြားစဉ်။

ယင်းအစည်းအဝေးသို့ တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များ၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများနှင့် ရုံးအဖွဲ့မှူးတို့ တက်ရောက်ကြပါသည်။

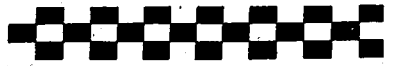
အခမ်းအနားအစီအစဉ်အရ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီးများဖြစ်ကြသော ဦးခင်မြင့်၊ ဒေါက်တာ တင်အောင်အေး၊ ဦးမြင့်သိန်း၊ ဦးချစ်လွင်၊ ဦးထွန်းရှင်၊ ဦးစန်းတင့်ရီ၊ ဦးမြင့်အောင်၊ ဦးစိန်လှိုင်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များဖြစ်ကြသော ဦးခင်မောင်လတ်၊ ဦးသန်းဦးတို့မှ ညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးတွင် ပြည်နယ်၊ တိုင်း တရားသူကြီးများမှ တင်ပြခဲ့ကြသည့် တရားစီရင်ရေး အခြေအနေနှင့် တရားရုံးလုပ်ငန်းအခြေအနေများ အပေါ်လိုအပ်သည်များကို ဖြည့်ဆည်းဆွေးနွေး အမှာစကားပြောကြားသည်။



ဝိဋ္ဌိကတ်တိုက်
ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးဆိုင်)

ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (တရားရုံးချုပ်၊ မန္တလေး) ဦးသက်ထွန်း ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများနှင့် (၁၉) ကြိမ်မြောက်လုပ်ငန်းညှိနှိုင်း အစည်းအဝေးတွင် ဆွေးနွေးမှာကြားစဉ်။

ထို့နောက် တရားသူကြီးချုပ်ဦးအောင်တိုးက ဆွေးနွေးတင်ပြချက်များ အပေါ်ဖြည့်စွက်၍ နိဂုံးချုပ်အမှာစကားပြောကြားကာ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် အစည်းအဝေးအခမ်းအနားကို ရုပ်သိမ်းသည်။



ရခိုင်ပြည်နယ်၊မြောက်ဦးမြို့မှသကျရွှေဂူကျောက်စေတီတော်အား ထီးတော်တင်လှူပွဲ အခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း

တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များ၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီးများအား အမှူးထား၍ တရားရေးမိသားစုများက ပြုပြင်မွမ်းမံသော ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မြောက်ဦးမြို့မှ သကျရွှေဂူ ကျောက်စေတီအား ထီးတော်တင်လှူပွဲ အခမ်းအနားကို ၈၁-၂၀၀၂ နေ့နံနက် ၆ နာရီအချိန်တွင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

အခမ်းအနားအစီအစဉ်အရ ပထမဦးစွာ နမောတဿသုံးကြိမ် ရွတ်ဆို၍ အခမ်းအနားဖွင့်လှစ်ပြီးနောက် အလိုတော်ပြည့်ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ ဘဒ္ဒန္တအရိယဝံသထံမှ ငါးပါးသီလတော်ကို ခံယူဆောက်တည်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ တရားသူကြီးချုပ် အမှူးပြုသော တရားရေးမိသားစုများက ရှေးဦးစွာ သကျရွှေဂူဘုရားအား အရုဏ်ဆွမ်းကပ်လှူပွဲ ကျင်းပပြီးနောက် သမိုင်းဝင်ရှေးဟောင်း သကျရွှေဂူကျောက်စေတီတော်ကြီး ထီးတော်အား ကပ်လှူပူဇော်ကြပါသည်။ ထို့နောက် ဆရာတော်ကြီးထံမှ အနုမောဒနာတရားတော်နာယူကြပြီး ရေစက်ချအမျှဝေကာ ဗုဒ္ဓသာသနံ စိရံတိဋ္ဌတု သုံးကြိမ်ရွတ်ဆို၍ အခမ်းအနားကို ရပ်သိမ်းလိုက်ပါသည်။

ယင်းအခမ်းအနားသို့ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး၊ ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦးနှင့် ဦးခင်မောင်လတ်၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ဒေါက်တာတင်အောင်အေး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များဖြစ်ကြသော ဦးတင်အေးနှင့် ဦးသက်ထွန်း၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးများနှင့် တရားရေးမိသားစုများတက်ရောက်ကြပါသည်။

တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးနှင့် တရားရုံးချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများသည် ၇၁-၂၀၀၂ ရက်နေ့တွင် မင်းပြားမြို့နယ် တရားရုံးနှင့် မြောက်ဦးမြို့နယ်တရားရုံးတို့ကို သွားရောက်စစ်ဆေးပြီး မြို့နယ်တရားသူကြီးများ၊ ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများ၊ တရားရုံးဝန်ထမ်းများနှင့် လည်းကောင်း၊ ၈၁-၂၀၀၂ ရက်နေ့တွင် ကျောက်တော်မြို့နယ်နှင့် ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့နယ်တရားရုံးတို့ကို သွားရောက်စစ်ဆေးပြီး မြို့နယ်တရားသူကြီးများ၊ ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများ၊ တရားရုံးဝန်ထမ်းများနှင့် လည်းကောင်း၊ ၉၁-၂၀၀၂ ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တရားရုံး၊ စစ်တွေခရိုင်တရားရုံးနှင့် စစ်တွေမြို့နယ်တရားရုံးတို့ကို သွားရောက်စစ်ဆေးကြည့်ရှုပြီး ပြည်နယ်တရားသူကြီး၊ စစ်တွေခရိုင်နှင့် မြို့နယ်တရားသူကြီးများ၊ မောင်တောခရိုင်နှင့် မောင်တောမြို့နယ် တရားသူကြီးများ၊ တရားရုံးဝန်ထမ်းများနှင့် လည်းကောင်း အသီးသီးတွေ့ဆုံပြီး မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် တရားစီရင်ရေး၊ လက်ကျန်အမှုများ အမြန်ပြီးပြတ်ရေး၊ ဝန်ထမ်းများ အဂတိတရား ကင်းရှင်းရေး၊ ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်ရေး၊ မြိုးခြံချွေတာရေး၊ ဝန်ထမ်းသက်သာချောင်ချိရေး စသည့်ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ဆွေးနွေးမှာကြားခဲ့ပါသည်။



စာတမ်းဖတ်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ခြင်း

ဒီဂရီကတ်တိုက်

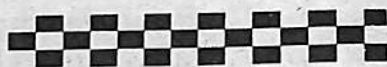
မဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးတိုင်)

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်) ၌ ဖွင့်လှစ်သော တရားရေးအရာရှိများ အင်္ဂလိပ်ဘာသာကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) The English Proficiency Course, No (3) for Judicial Officers မှ သင်တန်းသားများ၏ ပင်လယ်ရေကြောင်း စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို လေ့လာခြင်းဟူသော စာတမ်းဖတ်ပွဲ (Symposium On Admiralty Jurisdiction) ကို ၂၃.၁.၂၀၀၂ ရက်နေ့ ၁၁:၀၀ နာရီတွင် တရားရုံးချုပ် အစည်းအဝေးခန်းမ(၂)၌ ကျင်းပပြုလုပ်ပါသည်။

အဆိုပါ စာတမ်းကို သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများဖြစ်ကြသော ဦးအောင်ဝင်း၊ ဒေါ်ခင်နုသာနှင့် ဒေါ်တင်နွယ်စိုးတို့မှ ဖတ်ကြားရာ သင်တန်းသားများနှင့် ဧည့်သည်တော်များမှ ပါဝင်ဆွေးနွေးကြပါသည်။

စာတမ်းဖတ်ပွဲကို တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်များ၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများနှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းတရားသူကြီးများ၊ ရုံးအဖွဲ့မှူးနှင့် သင်တန်းဆရာများ၊ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူများ စုံညီစွာ တက်ရောက်ပါသည်။





တရားရေးအရာရှိများအင်္ဂလိပ်ဘာသာကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၃) ဆင်းပွဲ အခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း



ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး တရားရေးအရာရှိများ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ကျွမ်းကျင်မှု
သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) ဆင်းပွဲ အခမ်းအနားတွင် အမှာစကား ပြောကြားစဉ်။

တရားရုံးချုပ် တရားရေးအရာရှိများ အင်္ဂလိပ်ဘာသာကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်း အမှတ်စဉ်
(၃) ဆင်းပွဲ အခမ်းအနားကို ၁၂.၂၀၀၂ နံနက် ၀၉:၀၀ နာရီတွင် တရားရုံးချုပ် အပေါ်ဆုံးထပ်ရှိ
အစည်းအဝေးခန်းမ (၂) ၌ ကျင်းပရာ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး တက်ရောက်
အမှာစကားပြောကြားပါသည်။



သင်တန်းဆင်းပွဲသို့ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများ ဖြစ်ကြသော ဦးခင်မြင့်၊ ဒေါက်တာ တင်အောင်အေး၊ ဦးမြင့်သိန်း၊ ဦးချစ်လွင်၊ ဦးထွန်းရှင်၊ တရားရုံးချုပ်ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးတင်အေး၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ရုံးအဖွဲ့မှူး၊ သင်တန်းသားများနှင့် ဖိတ်ကြားထားသူများတက်ရောက်ကြသည်။

တရားရုံးချုပ် တရားရေးအရာရှိများ အင်္ဂလိပ်ဘာသာကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းအမှတ်စဉ် (၃) သို့ သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူ (၄၉) ဦး တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး သင်တန်းကာလမှာ ရက်သတ္တ (၁၁) ပတ်ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။

အခမ်းအနားအစီအစဉ်အရ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦးမှ အဆိုပါ သင်တန်း တွင် သင်ကြားပေးခဲ့သည့် ဆရာများအား ဂုဏ်ပြုလက်မှတ်များ ပေးအပ်ချီးမြှင့်၍ သင်တန်း တက်ရောက်ခဲ့ကြသည့် သင်တန်းသား၊ သင်တန်းသူ များအား သင်တန်းဆင်းအောင်လက်မှတ် များပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

ယင်းနောက် သင်တန်းသူ ဒေါ်အေးသန်းမှ ကျေးဇူးတင်စကားပြန်လည် ပြောကြားပြီး သင်တန်းဆင်းပွဲ အခမ်းအနားကို နံနက်ပိုင်းတွင် ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါသည်။

ဒီဂရီကတ်ထိုက်
ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)





တီထွင်ထုတ်လုပ် သုံးစွဲလာခဲ့ကြသည်။ ခြံ၊ မြေ၊ တိုက်တာ၊ အိုးအိမ် အရံအတား အကာအကွယ်များ တည်ဆောက်နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ အဝတ်တန်ဆာ၊ လက်ဝတ်ရတနာများ ရက်လုပ်ဝတ်ဆင် ထုတ်လုပ် သုံးစွဲလာခဲ့ကြသည်။

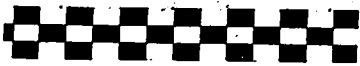
၄။ လူမျိုးဥတို့၏ ရိုးရာဓလေ့၊ အနုပညာယဉ်ကျေးမှုဘဝနယ်ပယ်တွင် ပန်းပုအတတ် ဆေးရေး ပန်းချီအတတ်၊ ပုံဆွဲအတတ် (Carving, Painting, Drawing) နှင့် တူရိယာပစ္စည်းများ တီထွင်ထုတ်လုပ် သီဆိုတီးမှုတ် ကခုန်ခြင်း ဂီတအနုသုခုမပညာ (Music and Fine Arts) သည်လည်း နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။

၅။ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုအယူဝါဒအရ ရိုးရာပွဲသဘင်အခမ်းအနားကျင်းပပုံ (Ritualistic form) တို့သည်လည်းကောင်း၊ တောတောင်ရေမြေ နေလနက္ခတ်တာရာစောင့် ပြုလ်မင်း၊ နတ်မင်းအား တိုင်တည်၍ အစာရေစာပေါများစေရန်နှင့် ဘေးဘယာရောဂါအပေါင်းမှ ကင်းဝေးရန် ကျင်းပသည့် ရိုးရာပွဲသဘင်များ လည်း ဖြစ်တည်ပေါ်ထွန်း၍ လာခဲ့ပေသည်။

၆။ လူမျိုးများ၏ 'ဘာသာစကား' စတင်ပေါ်ထွန်းခဲ့ရာမှ အက္ခရာစာပေရေးသားခြင်းစနစ် (Writing System) နှင့် 'ဘာသာစာပေ' သည် နိုင်ငံတော်တို့တွင် လူမျိုးအလိုက် တီထွင်ရေးသား အသုံးပြု လာခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘာ့နယ်မြေဒေသအသီးသီး၌ လူသားများ မှန်သောဘဝလမ်းကို လျှောက်လှမ်းကြရန် တရားဓမ္မနှင့်အညီ ကျင့်ကြံအားထုတ်ကြရန် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုဘာသာတရား (Religion) တရားဓမ္မ အဆုံးအမတို့သည်လည်း ယဉ်ကျေးသော အေးချမ်းသော ဘဝကိုယ်စီအတွက် ပေါ်ထွန်းပြန့်ပွားခဲ့သည်။ လူသားလောကနယ်မြေဒေသတွင်ပုရားကျမ်းအတတ်အပါအဝင်ဘာသာစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဝိဇ္ဇာပညာ၊ သိပ္ပံပညာ၊ အင်ဂျင်နီယာပညာ၊ ဆေးပညာ၊ ဥပဒေပညာ စသည်တို့သည် ပညာရေးနယ်မြေတွင် အခြေချ ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။

၇။ လယ်ယာခြံမြေ၊ အိုးအိမ်တိုက်တာ၊ ဆန်၊ ပြောင်း၊ နှမ်း၊ ဝါ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား စသည် များသည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး မိသားတစ်စုက ပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်းများအဖြစ် ပုဂ္ဂလိကပိုင်စနစ် (Private ownership) သို့ ကူးပြောင်းရောက်ရှိ ကျင့်သုံးခဲ့ကြရာမှ ပစ္စည်းတန်ဖိုးစံ (Standard of value) နှင့် ကုန်ပစ္စည်းချင်းဖလှယ်သည့်စနစ်၊ ငွေကြေးစနစ် (Monetary System) တို့သည် ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် ကုန်သွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းတွင် တစ်စတစ်စ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်၍လာခဲ့သည်။

၈။ ကမ္ဘာ့လူမျိုးအသီးသီး၏ 'မိသားစုနှင့်လူမှုစနစ်' (Family and Social System) တို့သည် သီးခြားစီ ပင်ကိုယ်သဘောဆောင်ကာ တစ်စတစ်စအခြေကျ၍လာခဲ့သည်။ ဆွေမျိုးတော်စပ်ခြင်းတွက်ချက်ပုံ နည်းစနစ်များ (Methods of reckoning relationship) နှင့် ထိမ်းမြားခြင်း (marriage)၊ ကွီာရှင်းခြင်း (divorce)၊ ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်း (partition)၊ အမွေဆက်ခံခြင်းနှင့် အမွေခွဲဝေခြင်း (Succession and inheritance)၊ သားသမီးမွေးစားခြင်း (adoption) စသည့် မိသားစုဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ (ဝါ)



ပုဂ္ဂလိကဆိုင်ဥပဒေ (Private Law) သည် လူမျိုးအလိုက် ဓလေ့ထုံးတမ်း လူမှုကျင့်ဝတ်နှင့် တာဝန်များ အပေါ် အခြေတည်ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။ ထိုဓလေ့ထုံးတမ်း မိသားစုဥပဒေ (Family Law) အသီးသီးသည် သက်ဆိုင်ရာလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လူမှုဘဝကိုထိန်းကျောင်းရပ်တည် တည်ရှိစေသည့် လူမှုရေးရာအတိန်းအချုပ် (Social Control) တစ်ခုအဖြစ် ရှင်သန်းကြီးထွား ကျယ်ပြန့်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၉။ မိသားစုဘဝ၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုကဏ္ဍ စခဲ့ရာမှ လူ့သဏ္ဌာန်တွင် ‘လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ’ စိတ်တို့သည် ထွေပြားများပြား၍လာခဲ့သည်ဟုဆိုက မှားအံ့မထင်ပေ။ ‘ငါ့သား၊ ငါ့သမီး၊ ငါ့မယား၊ ငါ့လင်၊ ငါ့ရွှေ၊ ငါ့ငွေ၊ ငါ့ပစ္စည်း၊ ငါ့ဥစ္စာ၊’ ‘ငါပိုင်သည်၊ ငါဆိုင်သည်’ ဟူ၍ ‘ငါ’ ဟူသောအစွဲသည် ချွတ်ရခက်သော ဘဝအနန္တက စွဲကပ်လာသည့် အစွဲကြီးဖြစ်သည်။ ဖြစ်ပျက်ပြုပြင် လောက၏ လူ့ဘဝနယ်မြေတွင် ခိုးမှု၊ ဓားပြမှု၊ လူသတ်မှု၊ ပုန်ကန်မှု၊ နယ်မြေကျူးကျော်မှု၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှု၊ လိမ်လည်မှု၊ ကတိပျက်ကွက်မှု၊ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုစသော ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုင်ရာ/ပစ္စည်းဆိုင်ရာ မှုခင်းများသည် တစ်စတစ်စ များပြားတိုးပွားလာခဲ့သည်။ ထိုအမှုအခင်း အငြင်းပွားမှုများကို တရားမျှတမှန်ကန်စွာ စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် တရားမင်း၊ တရားရုံး၊ တရားဥပဒေတို့သည် နိုင်ငံဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစနစ် (Constitutionalism) ၏ အဓိကကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းရှင်သန်းကြီးထွားလာခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့မိသားစုဝင် နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားတို့သည် မိမိတို့လိုလားနှစ်သက်ရာရာ ဥပဒေစနစ် (Legal System) အပေါ် အခြေပြုသည့် မိမိတို့ကျော်လွှား ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသော သမိုင်းကြောင်းနှင့်ယှဉ်၍ အစိုးရစနစ် (Governmental System) များကို တီထွင်ဖန်တီး၊ ကြံဆ၊ ဖော်ထုတ် လက်ခံ ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ အများဆိုင်ဥပဒေ (Public Law) ၏ နယ်ပယ်သည်လည်း တစ်ရှိန်ထိုး ကျယ်ပြန့်ကြီးထွား၍ လာရပေသည်။ ပြည်ထောင် ‘မင်း’ တို့၏ သံတမန်ဆက်ဆံရေးတွင် ‘နိုင်ငံနှင့်မင်း’ တို့ စောင့်ထိန်းလိုက်နာရသော သံတမန်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်၊ ကျင့်ထုံး၊ ဓလေ့ထုံးတို့သည်လည်း ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ (International Customary Law) စတင်ခဲ့ရာမှ နိုင်ငံ (အစိုးရ) စနစ်များ ပေါ်ထွန်းလာ၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ (Conventional International Law) တို့သည်လည်း ကမ္ဘာ့မိသားစုဝင်နိုင်ငံများအတွင်း ချင်းနင်းဝင်ရောက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။

၁၀။ အထက်တွင်ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည့် “ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ လူမှုကျင့်ဝတ်များနှင့် ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးစံ၊ ဂီတ၊ အနုသုခုမသဘင် အပါအဝင် လူတို့တီထွင်ဖန်တီး ပြုလုပ်ထားသော အပေါင်းအစုသည် ထိုလူမျိုး၏ ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်သည်” (That total sum of creation of men is culture) ဟု လောကီပညာရှင်တို့က အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ခဲ့ကြသည်။ “ဘာသာစကား၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဝိဇ္ဇာ၊ သိပ္ပံ၊ ဥပဒေနှင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုဘာသာတရား” တို့သည်လည်း ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်ကြောင်း၊ ထိုပညာရှင်တို့ကပင် ထပ်လောင်းအတည်ပြုခဲ့ကြသည်။ ‘ယဉ်ကျေးမှု’ သည် ထိုနိုင်ငံ၊ ထိုလူမျိုး၏ အဆင့်အတန်း၊ အရည်အသွေးနှင့် အတိုင်းအဆ၊ အရှည်အလျားကို ဖော်ညွှန်းပြဆိုရာ လူမျိုးတို့၏စံဖြစ်သည့် ‘ယဉ်ကျေးမှုစံ’ အရှည်ခန့်၊ တည်တံ့မှု အမျိုးသားရေး အားမာန်ခိုင်ခန့်မည်ဖြစ်သည်ဟုလည်း “ဝိသုဒ္ဓိတရား” လက်ကိုင်ထားသူတိုင်း ယုံမှတ်လက်ခံပြီးဖြစ်သည်။



၁၁။ ‘ယဉ်ကျေးမှု’ ဟူသည် ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် ဆွေစဉ်မျိုးဆက် ချမှတ်တည်ဆောက်၊ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်လာခဲ့ကြသော သားစဉ်မြေးဆက် မျိုးဆက်သစ်တို့က ထိန်းသိမ်းကြရမည့် ဘိုးဘွားတို့၏ အမွေ အနှစ်ဖြစ်သည်။ “လူမျိုးအသီးသီး၏ မိသားစုဘဝနှင့် ယဉ်ကျေးမှုသည် ထိုလူမျိုး၏ဘဝနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ တူမျှသော အတိုင်းအတာရှိသည့် ကြောင်းကျိုးဆက် ဖြစ်စဉ်တရား၏ လူ့ဘဝဆိုင်ရာ အရည်အသွေး၊ အဆင့်အတန်းကို ဖော်ညွှန်းရာ ရလဒ်ကောင်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုရပါချိမ့်မည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် လူ့သမိုင်းအစ မိနှင့်ဖတို့ ပေါင်းဖက်ရာမှ စတင်ပေါက်ဖွား၊ တိုးပွားလာသော မိသားစု၊ ထိုမိသားစု နှင့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ဥပဒေ၊ ဥပဒေနှင့်နိုင်ငံ (အစိုးရ) တို့သည် တစ်ဆက်တစ်စပ်၊ တစ်စုတစ်အုပ်၊ တစ်ဆုပ်တစ်ခဲတည်း ဖြစ်တည်၍ တပေါင်းတစည်းတည်းသော နိုင်ငံအင်အားစုများအဖြစ် ဖွဲ့စည်း၊ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ မိသားစု “ယူနစ်” (Family unit) ကို အခြေခံဖွဲ့စည်းထားသော နိုင်ငံတော်တွင် “မိသားစု၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံ (အစိုးရ) တို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြန်အလှန် တည်မှီနေသော၊ မပစ်ပယ်နိုင်သော၊ တပေါင်းတစည်းတည်းသော အခိုင်အမဲအင်အားစုကြီး ဖြစ်သည်” (Family, Culture, Law and the State are interdependent, indispensable, integrated solid force of the family of the Nation) ဟု ပညာရပ်ပေါင်းစုံကိုစုစည်းလေ့လာခြင်း (Integrated studies) ရှုထောင့်မှ ဆင်ခြင်ရေးသား ဖော်ထုတ်တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁၂။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓသာသနာရောက်ရှိပြီး မကြာမီ အေဒီ ၇ ရာစုခန့်တွင် ‘ဗျူ’ တို့ ပါဠိစာပေ ကို ကောင်းစွာသိကျွမ်းလျက်ရှိပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ပုဂံပြည်၏တန်ခိုးရှိန်ဝါထွန်းပချိန် ‘မြန်မာ’ တို့ ပါဠိစာပေကို စတင်ပြုစုနိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ မြန်မာအက္ခရာ၊ မြန်မာစာပေ၊ ပါဠိစာပေများ တစ်ပြိုင်တည်းပေါ်ထွန်းခဲ့ကြောင်း၊ ဗန္ဓုလေးဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ပါဠိဌာန ဆရာဦးဇိက ‘မြန်မာပြည်ပါဠိစာပေခေတ်ဦး’ ဟူသောခေါင်းစဉ် ဖြင့် သုတေသနအထောက်အထားများနှင့် ကျမ်းကိုး (၆၁) ခုကို ကိုးထောက်၍ စာတမ်းတစ်ခု ပြုစုတင်ပြခဲ့ ပြီဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရှင် ဆရာကြီးဦးအောင်သော်ကလည်း ‘နောက်တွေ့ဗျူယဉ်ကျေးမှု အထောက်အထားများ’ ဟူသောခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဗျူမြို့ပြများဖြစ်ခဲ့သော ဗိဿနိုး၊ ဟန်လင်းနှင့် သရေခေတ္တရာ မြို့ဟောင်းနေရာတို့မှ တူးဖော်တွေ့ရှိချက်၊ အထောက်အထားများတွင် ဗျူနှင့်ပါဠိစာ ရေးထိုးထားကြောင်း၊ ဗျူယဉ်ကျေးမှုသည် ၁-ရာစုကပင် ထွန်းကားခဲ့ကြောင်း ပြုစုတင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့မြေတွင် စာပေယဉ်ကျေးမှုသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်က စတင်ထွန်းကားခဲ့သည်ဆိုသည်မှာ ထင်ရှားသည်။ ငြင်းဘွယ်မရှိ၊ ပကတိအရှိတရားများ ဖြစ်သည်။

၁၃။ ရှင်အရဟံသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ၏ ဗုဒ္ဓဒေသနာ အရင်းအမြစ်များဖြစ်သော ‘သုတ် (သုံးကျမ်း)၊ ဝိနည်း (ငါးကျမ်း)၊ အဘိဓမ္မာ (ခုနစ်ကျမ်း)’ ပါရှိသည့် ‘ပိဋကတ်သုံးပုံ’ ကို သုဝဏ္ဏဘုမ္မိ (သထုံ) မှ ပုဂံပြည်သို့ အေဒီ ၁၁-ရာစု၊ အနော်ရထာမင်းကြီး ထီးနန်းစိုးစံစဉ် ပင့်ဆောင်ရောက်ရှိ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာ သည် စည်ပင်ပြန့်ပွားထွန်းကားခဲ့ကြောင်း သာသနာဝင် မဟာဝင် ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ဖော်ညွှန်းပြဆိုခဲ့ကြ ပြီး ဖြစ်သည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော်ကို မြန်မာပြန်အနက်ဖွင့် ရှင်းလင်းရေးသားထားသည့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းများစွာလည်း အမြောက်အမြား ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိတို့ စီရင်ရေးသားခဲ့ သော ကျမ်းဂန်များ၌ ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ အခြေခံသည့် ပါဠိ-မြန်မာ စာပေနယ်တွင် လောကလူသားများ လောကီ

လောကုတ္တရာ ချမ်းသာသုခပွားများစေရန် 'ပါဠိ၊ လင်္ကာ၊ စကားပြေ' အရေးအသားတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင် ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ အေးချမ်းသာယာဝပြောသော၊ စည်းလုံးညီညွတ်သော၊ တရားမျှတမှန်ကန်သော လူ့ဘောင် လောက လူမှုဘဝ ဖွဲ့စည်းထူထောင်နေထိုင်နိုင်ရန် လောကဝတ်၊ ဓမ္မဝတ်၊ ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်၊ ကျင့်ထုံး၊ ကျင့်သုံးကြရပ်များကိုလည်း ပေထက်အကွရာ၊ ကျောက်ထက်အကွရာတင်၍ စာပေယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်၊ စာကောင်းစာပေများ ရေးသားခဲ့ကြသည်။ စာကောင်းစာမှန် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို တွေ့အောင်ရှာ၊ မြင်အောင်ကြည့်၊ သိအောင်လုပ်ကြရသည်သာဖြစ်သည်။

၁၄။ မြန်မာနိုင်ငံတော် မြန်မာနိုင်ငံသား မြန်မာလူမှုဘဝ လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးသည် တရားဓမ္မ အခြေခံသည့် အကျင့်သီလ၊ ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ၊ ကိုယ်ကျင့်တရား၊ ကျင့်ဝတ်များဖြင့် ရစ်သိုင်းလွှမ်းခြုံ ကျင့်ကြံ ပွားများအေးချမ်းစွာ စုပေါင်းဖွဲ့စည်း နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဥဒါဟရုဏ်ဆောင်၍ ဖော်ပြရသော် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူအများသည် နိစ္စဥဝ ငါးပါးသီလဆောက်တည်၍ လူ့ကျင့်ဝတ်ကို စောင့်ထိန်းကြရသည်။ ဘုရား သားတော် သံဃာတော်များကလည်း ရှင်ဖြစ်လျှင် ရှင်သာမဏေကျင့်ဝတ် (၁၀) ပါး၊ ရဟန်းတော်ဖြစ်လျှင် ရဟန်းတော်တို့၏ (၂၂၇) သွယ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်များ စောင့်ထိန်းကြရသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့က လည်း အသိတိနိပါတ်၊ မဟာဝံသဇာတ်တော်လာ "ဒါနံ၊ သီလံ၊ ပရိစ္ဆာဂံ၊ အဇ္ဇဝံ၊ မဒဝံ၊ တပံ၊ အကောဓံ၊ အဝိဟိသဉ္စ၊ ခန္တီစ၊ အဝိရောဓနံ"-

- | | | | |
|------|-----------|---|----------------------------|
| (၁) | ဒါနံ | - | ပေးလှူခြင်း |
| (၂) | သီလံ | - | သီလဆောက်တည်ခြင်း |
| (၃) | ပရိစ္ဆာဂံ | - | စွန့်ကြဲခြင်း |
| (၄) | အဇ္ဇဝံ | - | ဖြောင့်မတ်ခြင်း |
| (၅) | မဒဝံ | - | စိတ်နှလုံးနှူးညံ့ခြင်း |
| (၆) | တပံ | - | မြီးခြံခြင်း |
| (၇) | အကောဓံ | - | အမျက်မထွက်ခြင်း |
| (၈) | အဝိဟိသဉ္စ | - | မညည်းဆဲခြင်း |
| (၉) | ခန္တီစ | - | သည်းခံခြင်း |
| (၁၀) | အဝိရောဓနံ | - | ပြည်သူနှင့်မဆန့်ကျင်ခြင်း" |

ဟူသော မင်းကျင့်တရား (၁၀) ပါးနှင့်အညီ ပြည်သူတို့အပေါ် ကျောသားရင်သား မခွဲခြားဘဲ အုပ်ချုပ်တော် မူကြရသည်။

၁၅။ မောင်းထောင်ရွာဇာတိဖြစ်သော ရှင်ပညာသာမိ သီရိကဝိဇယ မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိ ရာဇဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ သုဓမ္မာဆရာတော်ကြီးသည် လောကုတ္တစရိယံ အကျိုးငှာ စီရင်ရေးသားတော်မူသော "ရာဇသေဝကဒီပဏီ" ကျမ်းတွင် သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ၊ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာများ၊ ဇာတ်နိပါတ်တော်များ မှ ကောက်နုတ်၍-

"တုံရာဇ ဓမ္မေသု ဌိတော၊
ဓမ္မေန သမေန ရန္တကာရေဟိ"



“အရှင်မင်းမြတ်သည် တရားနှင့်အညီ မင်းပြုတော်မူလော့၊ တရားနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်တော်မူလော့” ဟူ၍ ပြဆိုကာ တိုင်းပြည်/နိုင်ငံအုပ်ချုပ်သော ဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည် နိုင်ငံအကျိုး၊ ပြည်သူ့ပြည်သားအကျိုး၊ သာသနာတော်၏အကျိုးကို ရှေးရှုပြီး သင်္ဂဟတရား လေးပါး၊ အပရိဟာနိယတရား ခုနစ်ပါး၊ မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်ကြကြောင်း ထုတ်ဖော်ညွှန်ပြခဲ့သည်။

၁၆။ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည် မင်းအဖြစ်ရောက်ရှိပြီးသည်မှစ၍ အပရိဟာနိယတရား ခုနစ်ပါးနှင့် အညီ နိုင်ငံတော်ကြီးကို အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်ရကြောင်းကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် လိစ္ဆဝိမင်းသားတို့အား အကြောင်း ပြ၍ ဟောကြားခဲ့သော သုတ်မဟာဝါပါဠိတော်၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်ကို ဟောကြားခဲ့သည်က အထင်အရှား ဖြစ်သည်။ အပရိဟာနိယတရားနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယောမင်းကြီးဦးဘိုးလှိုင်၏ “ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း” တွင် ပါဠိတော်မှကောက်နုတ်၍ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားပြခဲ့သည်မှာ-

“အပရိဟာနိယတရားတို့ကား-

- (၁) စည်းဝေး တိုင်ပင်ခြင်း၊
- (၂) အညီအညွတ် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (၃) ဥပဒေအတိုင်း ကျင့်ခြင်း၊
- (၄) လူကြီးသူမတို့၏ အဆုံးအမ၌ တည်ခြင်း၊
- (၅) အမျိုးသမီးအား မနှိပ်စက်ခြင်း၊
- (၆) မြို့စောင့် ရွာစောင့်နတ်တို့အား ပူဇော်ခြင်း၊
- (၇) ရဟန္တာတို့အား စောင့်ရှောက်ခြင်း”

ဗိဇ္ဇိကတ်တိုက်
ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

၁၇။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်း တရားသူကြီးများအား တရားစီရင်ရေးအာဏာအပ်၍ တရားစီရင် ကြရာတွင် တရားသူကြီးတို့ကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ်ဆယ်ပါးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မနုဿရဓမ္မသတ် ပထမတွဲမှ ထုတ်နုတ်၍ မြန်မာတရားလမ်းဓမ္မသတ်ချုပ်တွင်-

- | | | |
|---------------------------|---|--|
| (၁) မိတ္တာမိတ္တပက္ခ | - | အမှုသည်တို့အား ချစ်သူမုန်းသူမရှိ ကျင့်ခြင်း၊ |
| (၂) ပက္ခအာဝါစသုနယေ | - | အမှုသည်တို့ လျှောက်လဲသောစကားကို နာခံ မှတ်သားခြင်း၊ |
| (၃) မုခဝိလောကန | - | အမှုသည်တို့လက္ခဏာကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ခြင်း၊ |
| (၄) ဇာတိပုရက္ခိတ | - | အမှုသည်တို့အမျိုးဝံသဇာတ်သဘာဝကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ခြင်း၊ |
| (၅) ဓမ္မဝိနိစ္ဆယသမ္မာအမ္မ | - | ဓမ္မသတ်တရားလမ်းကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ခြင်း၊ |
| (၆) အနာဂတပရိဂ္ဂဟ | - | အမှု၌ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်ကို ဆင်ခြင်၍ စီရင်ခြင်း၊ |
| (၇) အဝဏ္ဏအက္ခောသန | - | အမှုသည်တို့ ကျေးဇူးမဲ့ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချပြောဆိုသည် သည်ကို အမျက်မထားခြင်း၊ |

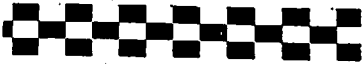
- (၈) လဉ္ဇနဝိလောကန - တံစိုးသုံးပါး မစားခြင်း၊
- (၉) ဗဟုမာယာနက္ခန္ဓယ - အမှုသည်တို့ များစွာ စဉ်းလဲသောစကားကို အလိုမရှိခြင်း၊
- (၁၀) ဝါဒစ္ဆိန္န - တရား၏ပြီးပြတ်ခြင်းကို အလိုရှိခြင်း။”

ဟူ၍ ပြဆိုထားခဲ့သည်။ ရှေးရှေးပညာရှိ တရားသူကြီး၊ ရှေးနေကြီးများနှင့် ရုံးတော်များက ခံယူကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။

၁၈။ မြန်မာလူ့ဘောင် လူမှုဘဝ၏ မိသားစုဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မင်္ဂလသုတ် ပါဠိတော်နှင့် သီဂါလောဝါဒသတ္တန်ဒေသနာတော်များကို အခြေပြု၍ မိဘဝတ္တရားငါးပါး၊ သားသမီးဝတ္တရားငါးပါး၊ လင့်ဝတ္တရား မယားဝတ္တရား ငါးပါး၊ ဆရာဝတ္တရားငါးပါး၊ တပည့်ဝတ္တရားငါးပါး စသည်တို့ကို လင်္ကာစကားပြေ မြန်မာရေးထုံးတုံးနှင့်အညီ အမျိုးမျိုးအသိပညာပေး၍ စာဆိုပညာရှိတို့က ရေးဖွဲ့သီကုံးခဲ့ကြသည်။ ဤသည်တို့ကိုအခြေပြုပြီး ခုံတော်တရားရုံးတွင် တရားတစ်ထုံးမစွဲဆိုကြရန်နှင့် တရားစကားအချင်းများကြလျှင်လည်း တရားဓမ္မသတ်နှင့်အညီ တရားစီရင်ကြရန် ဓမ္မသတ်ကျမ်းအဆူဆူကိုလည်းကောင်း၊ ဇာတ်နိပါတ်တော်လာ ဖြတ်ထုံးဖြတ်ပုံတို့ကိုလည်းကောင်း ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိတို့က ရွှေထက်အကွရာ၊ ပေထက်အကွရာတင်၍ မှတ်တမ်းပြုရေးသားထားခဲ့ကြသည်။

၁၉။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ငြိမ်းချမ်းသောကမ္ဘာကြီးနှင့် အေးချမ်းသာယာဝပြောသော လူ့ဘောင် လောက လူ့ဘဝ ဖြစ်တည်နေအတွက် သုံးလောကထွတ်ထား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သည့် “မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ” ဟု ဆိုအပ်သော ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါး (ဝါ) လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ မီးကို လျော့နည်းစေတတ်သော ငြိမ်းသတ်နိုင်စွမ်းရှိသော လောကကြီးကို စောင့်ရှောက်နေသော လောကပါလ-လောကစောင့်တရားလေးပါး ကို ယုံကြည်ကျင့်ကြံ အားထုတ်နေကြသူများ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာတို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားညွှန်ပြ ဆုံးမခဲ့သည့် ယဉ်ကျေးလိမ္မာစေသော အမျိုးဂုဏ်ကို စောင့်ရှောက်နေသော လူသားတို့၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများနှင့်ပြည့်စုံစေသော လူသားတို့၏ဘဝကို ထိန်းကျောင်းပေးနေသော ‘ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ’ တရားနှစ်ပါး (မကောင်းမှုဒုစရိုက်သို့ လိုက်ပါကြစည် လုပ်ကိုင်ရမည်ကို ရှုက်ခြင်း၊ ကြောက်ခြင်းတရားနှစ်ပါး)ကိုလည်း သိရှိနားလည် ထိန်းကျောင်းကြသူများဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားခဲ့သည့် တရားအနှစ်ချုပ်မှာ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ငြိမ်းရာအမှန် ပြည်နိဗ္ဗာန်သို့ တက်လှမ်းနိုင်ရေး ကျင့်စဉ်များ ဖြစ်သည်။

၂၀။ ‘တရားဓမ္မ’ သည် လူ့စိတ်ကို မကောင်းမှုဒုစရိုက်သို့ မလိုက်စေဘဲ လောကီ လောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော ကောင်းကျိုးချမ်းသာတို့နှင့် ပြည့်စုံစေရန် (မဟာသတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်) ‘သတိ’ တရား ရှေ့ကထား၍ ကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်လုပ်ကိုင်ကြရန် ထိန်းကျောင်းညွှန်ပြပေးသည့် ‘စိတ်ထိန်းကိရိယာ’ မီးရှူးတိုင်ကြီးပမာ ဖြစ်သည်။ လူတို့လျှောက်လှမ်းရမည့် မှန်သောဘဝလမ်းကို ညွှန်ပြပေးခြင်းဖြစ်သည်။



၂၁။ သုံးလောကထွတ်ထား သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဗာရာဏသီနေပြည်တော်အနီးရှိ မိဂဒါဝန်တော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦးတို့အား မှန်သောအကျင့် ကောင်းစွာကျင့်၍ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ငြိမ်းရာအမှန် ပြည်နိဗ္ဗာန်သို့ တက်လှမ်းနိုင်ကြရန် “ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနသုတ်”တော်ကို ရှေးဦးပထမ ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ “မှန်သောအကျင့် မြတ်သောအကျင့် အကျင့်မြတ်သည် အရိယာသုတော်ကောင်းတို့လက်ကိုင်ဖြစ်၍ အင်္ဂါ ရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားပင်လျှင်တည်း” ဟူ၍ ထုတ်ဖော်မြွက်ကြား ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားသည်ကား-

- “(၁) - သမ္မာဒိဋ္ဌိ - ကောင်းစွာမြင်ခြင်း၊
- (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ - ကောင်းစွာကြံခြင်း၊
- (၃) သမ္မာဝါစာ - ကောင်းစွာပြောဆိုခြင်း၊
- (၄) သမ္မာကမ္မန္တာ - ကောင်းစွာပြုလုပ်ခြင်း၊
- (၅) သမ္မာအာဇီဝေါ - ကောင်းစွာအသက်မွေးခြင်း၊
- (၆) သမ္မာဝါယာမော - ကောင်းစွာအားထုတ်ခြင်း၊
- (၇) သမ္မာသတိ - ကောင်းစွာအောက်မေ့ခြင်း၊ (ကောင်းသောသတိရှိခြင်း)
- (၈) သမ္မာသမာဓိ - ကောင်းစွာတည်ကြည်ခြင်း”

တို့ဖြစ်သည်။

၂၂။ ထိုအင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော “မဇ္ဈိမာပဋိပဒါ - အကျင့်မြတ်” သည် “စက္ခုကရဏံ၊ ဉာဏကရဏံ၊ ဥပသမာယ၊ အဘိညာယ၊ သမ္မောဓာယ၊ နိဗ္ဗာနာယ၊ သံဝတ္ထတိ” ဟူ၍ ပါဠိတော်တွင်လာရှိသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကား “ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားသည် သစ္စာသေးပါးကို မြင်စေနိုင်ဘိသော ပညာမျက်စိကို လည်း ပြုပြင်စီရင်တတ်ပေ၏ (စက္ခုကရဏံ)၊ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းမှုကိုလည်း ပြုပြင်စီရင်တတ်ပေ၏ (ဉာဏကရဏံ)၊ ကိလေသာမီး ချုပ်ငြိမ်းစေခြင်း (ဥပသမာယ) - ဉာဏ်ကွန်မြန်း၍ အထူးသိစေခြင်း (အဘိညာယ)- မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာသိစေခြင်း (သမ္မောဓာယ) နှင့် ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ပြတ်ငြိမ်း၍ ဇာတ်သိမ်းစေခြင်းငှာ (နိဗ္ဗာနာယ) - သံဝတ္ထတိ - ဖြစ်၏” ဟု ဟောဖော်ညွှန်ပြ လမ်းမှန်ပြခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားသည်။

၂၃။ ထို့ကြောင့် ငဗ္ဗ၊ ဓမ္မ မြတ်တရားတို့ကို ကျင့်ကြံအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်မရောက်မီစပ်ကြား သံသရာဘဝခရီးလမ်းတွင် လူဖြစ်လာရသည့် ဤဘဝ၌ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ၊ ဘေးဒုက္ခများမှ ကင်းဝေးပပျောက် မရောက်သည်သာဖြစ်၍ လောကီ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာခြင်း အကျိုးစီးပွား ခံစားကြရမည်မှာ ဧကံ ဧကံ ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်အားထား ကြိုးစားအားထုတ်ကြရမည် ဖြစ်သည်။

၂၄။ ‘တရားဥပဓေ’ သည် တိုင်းပြည်/နိုင်ငံ လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အေးချမ်းသာယာ ဝပြောရေးတို့အတွက် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းတည်ဆောက်ပေးသော နိုင်ငံတော်အာဏာ/အချုပ်အခြာအာဏာ (State power / Sovereign power) ၏ စက်ယန္တရားတစ်ခုဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတည်ဆောက်ရေးကိရိယာ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသားတို့၏ အခွင့်အရေးနှင့် အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရသော ကိရိယာဖြစ်သည်။ ‘ဥပဓေ’ သည် မတော်မတရားပြုကျင့်သူ၊ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူ

အား ဥပဒေနှင့်အညီ အပြစ်နှင့်လျော်ညီစွာ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပေးနိုင်ရန် တရားရုံး၊ တရားသူကြီး၊ တရားမင်းသို့ အပ်နှံထားသော အာဏာစက်လက်နက်ဖြစ်သည်။ လောကလူသားကမ္ဘာတွင် တရားဓမ္မအဆုံးအမကို သတိ လက်လွှတ်ဖြစ်၍ မိမိခန္ဓာကိုယ်အတွင်း တောက်လောင်ဖြစ်ပေါ်လာသော 'လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ' မီးကြောင့် လူအချင်းချင်း အငြင်းပွား အချင်းများရသည့် မှုခင်းကိစ္စများကို တရားမင်းက အာဏာစက်ဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ် အမိန့်ချမှတ်ကြရသည်။

၂၅။ ဖော်ပြပြီးသော အပိုဒ်တို့ကို တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ပေါင်းစည်းပြီး တွေးဆရှုမြင်ဆင်ခြင် ရသော်-

- (က) မြန်မာတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ လူမှုကျင့်ဝတ်များနှင့် ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးစံမျိုး ဂီတ အနုသုခုမသဘင် အပါအဝင် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှု ဘာသာတရား၊ ဘာသာစကား၊ ဘာသာစာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဝိဇ္ဇာ၊ သိပ္ပံ၊ ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံ-အစိုးရစနစ် အစု အပေါင်းသည် မြန်မာတို့၏ ခိုင်ခန့်သော ယဉ်ကျေးမှုဘဝ 'ယဉ်ကျေးမှုစံ' များ ဖြစ်သည်။ ဤယဉ်ကျေးမှုစံများကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။
- (ခ) ယဉ်ကျေးသောလူမျိုး - 'လူ' ဟူသည် မိမိအသက်ရှင်နေထိုင်ရသည့် မျက်မှောက် ကာလ ဤဘဝတွင် တရားဓမ္မနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေနှင့်သော် လည်းကောင်း လွတ်ကင်းပြီး ရပ်တည်နေထိုင်၍မရ။ တရားလက်လွှတ်ပြုမှုပြောဆို လုပ်ကိုင်ရန်လည်း မသင့်ပေ။ ထို့ကြောင့် "လူသည် မိမိတို့အသိဉာဏ် ဦးနှောက် နှင့် နှလုံးအိမ်တွင် တရားဓမ္မနှင့် တရားဥပဒေတို့ကို သို့မှီးထားရှိ၍ ကျင့်ကြံ အားထုတ် နေထိုင် လုပ်ဆောင်ထုတ်ရန် လိုသည်" ဟူသော လူမှုဘဝ 'ကောက်ချက်' (ISSUE) တစ်ခု၏ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကို ထုတ်နုတ်ဖြေဆို ရေးသားရပေသတည်း။

ပါမောက္ခဒေါက်တာတင်အောင်အေး
၂၆-၂-၂၀၀၂



ရည်ညွှန်းစာအုပ် - ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ မင်္ဂလာသုတ် ပါဠိတော်နှင့် နိဿယ
- ၂။ သီရိလောဝါဒသုတ် ပါဠိတော်နှင့် နိဿယ - စကားပြေလင်္ကာများ
- ၃။ မဟာဝါ ပါဠိတော်
- ၄။ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ပါဠိတော်
- ၅။ သီလက္ခန္ဓ် အဋ္ဌကထာ
- ၆။ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ
- ၇။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော်နှင့် နိဿယ
- ၈။ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနသုတ် ပါဠိတော်နှင့် နိဿယ
- ၉။ လယ်တီအရှင်ကေ - လာသ (ပါဠိပါရဂူ) အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ - စုစည်းတည်းဖြတ်သော လယ်တီဝတ်ရွတ်စဉ်ပေါင်းချုပ် - ၂၀၀၁ ခုနှစ်
- ၁၀။ ရှင်ပညာသာမိ - “ရာဇသေဝကဒီပဏီကျမ်း” - ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်-၁၂၆၃ ခုနှစ်
- ၁၁။ မောင်ထင် - “ယောမင်းကြီးဦးဘိုးလှိုင်နှင့် ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း”
- ၁၂။ ဦးဘဦး (မန္တလေး) - “မြန်မာအုပ်ချုပ်ရေးပညာကျမ်း”
- ၁၃။ ဦးကို - “မြန်မာပြည်ပါဠိစာပေခေတ်ဦး” - စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံဂျာနယ်-၁၉၆၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ
- ၁၄။ ဦးအောင်သော် - “နောက်တွေ့ယူယဉ်ကျေးမှုအထောက်အထားများ”
စာပေနှင့်လူမှုရေးသိပ္ပံဂျာနယ်-၁၉၆၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ
- ၁၅။ ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်း-
၃၄-စောင်တွဲ အိမ်မှုခန်းဓမ္မသတ်
၃၆-စောင်တွဲ အမွေခန်းဓမ္မသတ်
- ၁၆။ သမ္မဟမ္မဝိဇ္ဇေဒနီ (ခေါ်) မြန်မာတရားလမ်းဓမ္မသတ်ချုပ်
- ၁၇။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး - နိုင်ငံနှင့်ဥပဒေသမိုင်း (အတွဲ- ၁၊ ၂)
- ၁၈။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး - မြန်မာဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ
- ၁၉။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး - နိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (တွဲ-၁)
- ၂၀။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး - အများဆိုင်နှိုင်းယှဉ်ဥပဒေ (ပ-၃ တွဲ)
- ၂၁။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး - ကဝိလက္ခဏာဥပဒေရေးရာအဖွင့်
စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်-၁၉၈၉ ခုနှစ်
- ၂၂။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး - ဥပဒေပညာပဒေသာ၊ မဏ္ဍိုင်စာပေတိုက်-၂၀၀၁ ခုနှစ်
- ၂၃။ Prof. Dr. Tin Aung Aye - "Myanmar Customary Law and Culture"

Judicial Journal (Supreme Court). Vol. I, No. 8 (August, 2000)

ပါမောက္ခဒေါက်တာတင်အောင်အေး

၂၆-၂-၂၀၀၂



သမ္မာန်စာများ အတည်ပြုခြင်း

လှအေး (တရားရေး)

တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် သမ္မာန်စာများ အတည်ပြုခြင်းကိစ္စသည် အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုတွင် ပါဝင်လျက်ရှိနေပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးအသီးသီးမှ ထုတ်ဆင့်သော သမ္မာန်စာများ အတည်ပြုရာတွင် အတည်ပြုသူများ၏ မကျွမ်းကျင်မှုများကြောင့် အမှန်စစ်ဆေးမှုများ၌ ကြန့်ကြာမှုများ ရှိနေခဲ့ပါသည်။ သမ္မာန်စာများ အတည်ပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အတည်ပြုသူဝန်ထမ်းများကို အခါအားလျော်စွာ သင်တန်းပေးခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးများက သင်ကြားပေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်ပေးသော်လည်း ချို့ယွင်းအားနည်းမှုများ ရှိနေသေးကြောင်း တွေ့ရခြင်းကြောင့် ဤဆောင်းပါးဖြင့် မိမိသိသမျှကို ပြန်လည်မျှဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများတွင် သမ္မာန်စာအတည်ပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေအခန်း ၆ ၌ ပုဒ်မ ၆၈ မှ ၇၄ အထိဖော်ပြပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ တရားမမှုများနှင့် ပတ်သက်၍

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၇ နှင့် ၂၉၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၅ နည်း ၁ မှ ၃၀ အထိလည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် (စတုတ္ထအကြိမ်ထုတ်) ၆၁၊ ၆၂၊ ၆၃၊ ၆၄၊ ၆၅၊ ၁၃၇၊ ၁၃၈၊ ၁၃၉၊ ၁၄၀၊ ၁၄၁ နှင့် ၁၄၂ တို့ တွင်လည်း ပြစ်မှုတရားသူကြီးများ၌ သမ္မာန်စာများ မည်သို့ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ပြစ်မှုနှင့် တရားမမှုများတွင် တရားခံ၊ တရားပြိုင်တို့သည် ရုံးမှ ထုတ်ဆင့်သော ဆင့်စာများအပေါ် နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် အတည်မဖြစ်အောင် တိမ်းရှောင်လေ့ရှိပေသည်။ ထိုအမှုများအတွက် အတည်ပြုသူဝန်ထမ်းများကအမှုသည်မတွေ့ကြောင်း အတည်မဖြစ်ကြောင်း ပြီးစလွယ်ပြန်တင်ပြလေ့ရှိကြသည်။ အမှန်ဆောင်ရွက်ရမည့် နည်းလမ်းမှာ ဆင့်စာအတည်ပြုခံရမည့် သူမရှိက ၎င်းနှင့်အတူနေမိသားစုဝင်ထံမှ အရွယ်ရောက်ပြီးသူ တစ်ဦးထံ ဆင့်စာပေးအပ်၍ အတည်ပြုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအရွယ်ရောက်ပြီး မိသားစုဝင်တစ်ဦးဦးထံ ဆင့်စာကိုချအပ်ခြင်း မပြုနိုင်ပါက ဆင့်စာအတည်ပြုခံရမည့်သူ အမှုသည် နေထိုင်မြဲဖြစ်သည့် အိမ်သို့ မဟုတ် အဆောက်အအုံ၏ မြင်သာသောနေရာတွင် ကပ်ထားခြင်းဖြင့် အတည်ပြုရမည်ဖြစ်ပေသည်။^(၁) တရားမမှုများတွင်မူ ထိုသို့ဆင့်စာအတည်ပြုပြီးပါက ဆင့်စာအတည်ပြုသူသည် တရားမပုံစံ (၄၇) ကျမ်းကျိန်ချက်ဖြင့် ဆင့်စာမူရင်းခွဲအား သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ ပြန်သွင်းပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဆင့်စာလုလင်မောင်နုသည် တရားပြိုင်တို့က သမ္မာန်စာကို ငြင်းဆိုသည့်အခါ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၅ နည်း ၁၇ အရ သမ္မာန်စာကို လူမြင်နိုင်သည့်နေရာဖြစ်သော တံခါးမကြီးတွင် ကပ်ခဲ့ပြီး အကျိုးအကြောင်းကို တရားရုံးသို့ အစီရင်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ ဆင့်စာလုလင်က တရားမကျင့်ထုံးအမိန့် ၅၊ နည်း ၁၇ အရ အစီရင်ခံသည့်အခါ တရားရုံးက နည်းဥပဒေ ၁၉ အရ သမ္မာန်စာကို ဥပဒေနှင့်အညီ ချမှတ်ခဲ့ကြောင်း မှန်မမှန်ကို ဆင့်စာလုလင်အား စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး သမ္မာန်စာအတည်ဖြစ် မဖြစ် တရားရုံးက အမိန့်ချမှတ်ရမည်။^(၂)

ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများတွင် မိမိ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည့် နယ်မြေပြင်ပ၌ နေထိုင်သူများ အပေါ် ဆင့်စာများချအပ်ရာတွင်လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၃ နှင့် အညီ သက်ဆိုင်ရာစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် တရားသူကြီးထံမှ တစ်ဆင့်

ပေးပို့ချအပ်ကြပါသည်။ သို့သော် ထိုသို့ စီရင်ပိုင်ခွင့်ပြင်ပရုံးမှ ချအပ်ထားသည့် ဆင့်စာများကို အတည်ပြုပြန်သွင်းလာရာတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၄ ပါပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့နေရပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၇၄ တွင်-

(၁) တရားရုံးတစ်ရုံးက ထုတ်ဆင့်သည့် သမ္မာန်စာကို ယင်းတရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည့် နယ်မြေပြင်ပတွင် ချအပ်သည့်အခါ ထိုပြင်မည်သည့်အမှုတွင်မဆို သမ္မာန်စာချအပ်သည့်အရာရှိသည် ယင်းအမှုစစ်ဆေးစီရင်ရာ၌ မရောက်ရှိသည့်အခါမျိုးတွင် ယင်းသို့သမ္မာန်စာ ချအပ်ပြီးကြောင်း ရာဇဝတ်တရားသူကြီးရေမှောက်တွင် ပြုလုပ်သည့် ကတိသစ္စာပြုလွှာနှင့် တကွ ပုဒ်မ ၆၉ သို့မဟုတ် ၇၀ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အညီ လက်ခံရရှိကြောင်း ထပ်ဆင့်ရေးသား၍ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် သမ္မာန်စာတစ်စောင်ကို သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံခွင့်ရှိစေရမည်။ ဆိုခဲ့သော ကျမ်းကျိန်လွှာ၌ ပါရှိသည့် စကားရပ်များကို မဟုတ်မမှန်ကြောင်း သက်သေထင်ရှားမပြနိုင်လျှင် သို့မဟုတ် မပြနိုင်သမျှကာလပတ်လုံး ထိုစကားရပ်များသည် မှန်ကန်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

(၂) ဤပုဒ်မတွင် ဖော်ပြသည့် ကျမ်းကျိန်လွှာကို သမ္မာန်စာ မူရင်းခွဲနှင့် တွဲလျက် တရားရုံးသို့ ပြန်လည်ပေးပို့နိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၁။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၇၀၊ ၇၁၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၅ နည်း ၁၅ နှင့် ၁၇ ၊ တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၁၇၁။
၂။ ဦးရှောင်ဟီးပါ (၂) နှင့် ဦးစိန်မောင်ပါ (၂)၊ ၁၉၇၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး (ဗဟိုတရားရုံး) စာမျက်နှာ - ၁၀၆။



တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၅ နည်းဥပဒေ ၂၃ - က (၁) တွင်လည်း အခြားတရားရုံးများက ပေးပို့သော သမ္မာန်စာကို ပြန်လည်ပေးပို့ခြင်း မပြုမီ ယင်းသမ္မာန်စာကို မည်သည့်အချိန် မည်သည့်နည်းဖြင့် ချအပ်ကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယင်းသမ္မာန်စာကို ချအပ်သောလုလင်၏ အစစ်ခံချက်ကို တရားရုံးက ရေးမှတ်ယူရမည်။ သို့မဟုတ် ဘီးလစ်အား ကျမ်းသစ္စာတိုက်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် အပ်နှင်းထားလျှင် ဘီးလစ်ရှေ့တွင် ယင်းလုလင်ကို ကျမ်းကျိန်ဆိုစေရမည်။ ၎င်းအစစ်ခံချက် သို့မဟုတ် ကျမ်းကျိန်လွှာကို သမ္မာန်စာနှင့်အတူ ယင်းသမ္မာန်စာထုတ်ပေးသော တရားရုံးသို့ ပေးပို့ရမည်ဟုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် စီရင်ပိုင်ခွင့်ပြင်ပရှိ တရားရုံးက အခြားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရုံးများက ပေးပို့လာသည့် ပြစ်မှုနှင့် တရားမမှုခင်းများမှ သမ္မာန်စာများကို အတည်ပြုပြီး ပြန်သွင်းရာတွင် ကျမ်းကျိန်လွှာနှင့် အတူ သမ္မာန်စာများကို ပြန်လည်တင်သွင်းပေးမှုကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာနှင့် တရားမမှုလမှုခင်းများတွင် ဆင့်စာချအပ်ခြင်းသည် အရေးကြီးသလို ပြစ်မှုနှင့် တရားမမှုခင်းပြင်ဆင်မှုများတွင်လည်း အရေးကြီးသော အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်နေပါသည်။ အထူးသဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှုများတွင် တရားခံအပေါ် ပြစ်ဒဏ် တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားမှုများ၌ ပြင်ဆင် လျှောက်ထားခံရသူများထံသို့ ပေးပို့သော အကြောင်းကြားစာများကို ဥပဒေနှင့် အညီ အတည်ပြုပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြင်ဆင်လျှောက်ထားခံရသူ တရားခံထံသို့ ဥပဒေနှင့်အညီ အကြောင်း

ကြားခြင်းမပြုဘဲ အမိန့် ချမှတ်ခြင်းမှာ ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ အကြောင်းကြားစာကို ဥပဒေနှင့်အညီ မဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်ကြောင်း ကို မောင်စံထွန်းအမှု^(၃) နှင့် မောင်နုအမှု^(၄) တို့တွင် လမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

တရားမအယူခံမှုများတွင်လည်း တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၄၁၊ နည်း ၁၄ (၁) (၂) တို့အရ အယူခံတရားပြိုင်ထံသို့ ဖြစ်စေ၊ အယူခံတရားပြိုင်၏ ရှေ့နေသို့ ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းကြားစာများ ချအပ်ရမည်။ ထိုသို့ အယူခံတရားပြိုင်ထံသို့ အကြောင်းကြားရာတွင် ချိန်းဆိုသော နေ့၌ အယူခံရုံးသို့ မလာရောက်လျှင် အယူခံမှုကို တစ်ဖက်သတ် ကြားနာမည်ဖြစ်ကြောင်း တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၄၁၊ နည်း ၁၅ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ချအပ်သည့် အကြောင်းကြားစာများကို အတည်ပြုဆောင်ရွက်သူများက ဥပဒေနှင့်အညီ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ပြီး ချိန်းဆိုသောရက်တွင် အယူခံတရားပြိုင် မလာရောက်ခဲ့လျှင် ယင်းဥပဒေ အမိန့် ၄၁၊ နည်း ၁၇ (၂) အရ တစ်ဖက်သတ်ကြားနာခြင်း ခံရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆင့်စာ အတည်ပြုသူများသည် ဥပဒေနှင့်အညီ အတည်ပြုနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာတရားသူကြီးများက ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

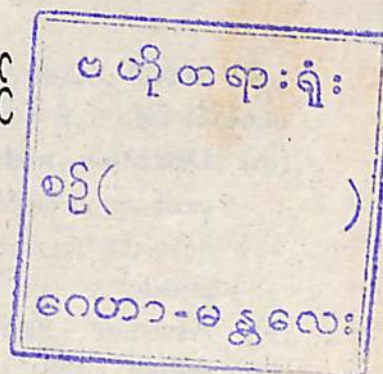
စာမျက်နှာ ၉၂ သို့

၃။ ၁၉၇၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာမျက်နှာ - ၇၆။

၄။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံး၊ စာမျက်နှာ - ၉၀။



မလေးရှားနိုင်ငံ ကွာလာလမ်ပူမြို့တွင်
 UNDCP အစီအစဉ်ဖြင့်
 ကျင်းပပြုလုပ်သော



မူးယစ်ဆေးဝါးထိန်းချုပ်မှု လေ့လာရေးသင်တန်းသို့တက်ရောက်ခဲ့ခြင်း

ယခင်လမှ အဆက်

၁၉။ Dangerous Drugs (Special Preventive Measures Act) 1983(SPMA) ဤဥပဒေ၏ ထူးခြားချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

(က) SPMA ဥပဒေသည် မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းချသူ(Trafficking) များကို အရေးယူရာတွင် ပိုမိုထိရောက်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) DDA ဥပဒေအရမူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချသူများကို သေဒဏ်ချမှတ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ အမှန်တကယ်မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချသူများကို အရေးယူအပြစ်ပေးရာတွင် ထိရောက်မှုရှိသင့်သလောက်မရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။မူးယစ်ဆေးဝါးကို သယ်ဆောင်ပေးသူများ(Small Time Couriers and distributors) ကိုသာ ဖမ်းဆီးရရှိပြီး ၎င်းတို့အား သေဒဏ်ချမှတ်နိုင်သော်လည်း

အမှန်တကယ် မူးယစ်ဆေးဝါးကို အကြီးအကျယ်ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားသူများ (Actual big time traffickers) ကိုမူ မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှုဖြင့် အပြစ်ပေးရန်အတွက် သက်သေခံအထောက်အထားများ ရရှိရန်ခက်ခဲသဖြင့် ၎င်းတို့အား Emergency (Public Order and Prevention of crime Ordinance 1969 (POPOC) ဥပဒေအရသာထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေအရ ၂ နှစ်အထိသာ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပိုမိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် SPMA ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ SPMA ဥပဒေမှာ ၅နှစ်သက်တမ်းရှိပြီး ၅ နှစ်ပြည့်ပါက ပါလီမန်မှနောက်ထပ် ၅နှစ် အတွက် ဆက်လက်အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပေးရပါသည်။



၂၀။ SPMA ဥပဒေ၏ ထူးခြားချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည် -

(က) Detention and Investigation မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းချသူဟုမသင်္ကာသူကို ရက်ပေါင်း ၆၀ အထိ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပါသည်။

(ခ) Assistant Superintendant of Police (ASP) - 48 hours

(၂) DSP (after reporting to the Inspector General of Police (IGP - 14 days)

(ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးထံ ထိန်းသိမ်းသည့် ကိစ္စကို အစီရင်ခံတင်ပြရမည်။)

(ခ) Inquiry officer သည် ထိန်းသိမ်းထားသူနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေခံချက်ရယူပြီး တွေ့ရှိချက်ကို ပြည်ထဲရေးဌာနဝန်ကြီးထံ တင်ပြရမည်။ ပြည်ထဲရေးဌာနဝန်ကြီးသည် အများပြည်သူ အကျိုးအတွက် အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ထိန်းသိမ်းထားသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပါက ထိုသူကို ၂နှစ်ထက် မပိုသော ကာလအတွက် ထိန်းသိမ်းရေး အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။ (Restriction Order)

(ဂ) ထိန်းသိမ်းခံ ရသူသည် Advisory Board သို့သူ့အား ထိန်းသိမ်းရန် ချမှတ်သည့် အမိန့်အပေါ် တင်ပြခွင့်ရှိသည်။ (Representation) ရှေ့နေဖြင့် တင်ပြနိုင်သည်။ (Advisory Board မှ ထိန်းသိမ်း ခံရသူ၏ တင်ပြချက် အပေါ် (Review) သုံးသပ်ပြီး ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးထံ ပြန်လည်တင်ပြခွင့်ရှိသည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးက ထိန်းသိမ်းရန် ချမှတ်သည့်

အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ခြင်း အတည်ပြုခြင်းစသည့် အမိန့်တစ်ရပ်ရပ်ကို ချမှတ်နိုင်သည်။ ထိန်းသိမ်းထားသည့် ကာလ ၂နှစ်ပြည့်သော အခါ နောက်ထပ် ထိန်းသိမ်းရန် ကာလကို တိုးချဲ့နိုင်သည်။

(ဃ) ထိန်းသိမ်းခံရသူသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၅ (၁) (၂)အရ High Court သို့ Habeas Corpus တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။ ဥပဒေနှင့်မညီပီထိန်းသိမ်းထားကြောင်း တွေ့ရပါမူ တရားရုံးသည် Detention Order ကို ပယ်ဖျက်နိုင် ခွင့်ရှိပါသည်။

၂၁။ Dangerous Drugs (Forfeiture of Property) Act 1988 (Fop) ကို မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှုဖြင့် ရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များကို သိမ်းဆည်းနိုင်ရန် အလို့ငှာပြဌာန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤဥပဒေတွင် အပိုင်း (၂) ပိုင်းရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

(က) မူးယစ်ဆေးဝါးမှုဖြင့် အပြစ်ပေးသော အမှုများတွင် ပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (Criminal Forfeiture)

(ခ) ဤဥပဒေပုဒ်မ ၃ နှင့် ပုဒ်မ ၄ အရ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း တရားရုံးက ကျေနပ်ပါက တရားခံအပြစ်ပေးခံရသည်ဖြစ်စေ၊ အပြစ်ပေး မခံရသည်ဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ပစ္စည်းအားလုံးကို သိမ်းဆည်းခြင်းခံရမည်။ (Quasi-criminal Forfeiture)

(ဂ) ဤဥပဒေအရ မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချမှုဖြင့် မသင်္ကာ၍ ထိန်းသိမ်းခြင်း ခံရသူ၏ ပစ္စည်းများကိုလည်း သိမ်းဆည်းရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။



(ဃ) ယင်းသို့ သိမ်းဆည်းရန်အတွက် P P က တစ်ဖက်သတ်လျှောက်လွှာ (EX- parte application) ကို High Court တွင် တင်သွင်းရမည်။ တရားရုံးက ယင်းလျှောက်လွှာအပေါ် မည်သည့်အတွက် ပစ္စည်းများကို မသိမ်းဆည်းသင့်ကြောင်း Liable person ထံသို့ နို့တစ်စာထုတ်ဆင့်ရမည်။ တရားရုံးက ယင်းတိုင်လျှောက်ချက်အပေါ် အမှုတွဲဖွင့်လှစ်ကြားနာပြီးနောက် P P က လျှောက်ထားသော ပစ္စည်းများသည် Liable person က မူးယစ်ဆေးဝါးမှု ဖြင့် တရားမဝင်ရရှိထားသော ပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်ပါက အဆိုပါ ပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်းရန် အမိန့်ချမှတ် နိုင်သည်။

၁၂.၉.၂၀၀၀

၂၂။ National Narcotic Agency Federal Territory ကွာလာလံပူရှိ ကျောင်းများတွင် ဆောင်ရွက်နေသော မူးယစ်ဆေးဝါး အန္တရာယ်ကာကွယ် တားဆီးရေးအစီအစဉ် (Special Emphasis on school) ကို (N D A) မှ တာဝန်ရှိသူများက ရှင်းလင်းပြပါသည်။ ယင်း အစီအစဉ်အရ ကျောင်းသားများအား ဆီးစစ်ဆေးစေပါသည်။ ဆီးတွင် (Positive) တွေ့ပါက အဆိုပါ ကျောင်းသားအား (Student Intervention Programme) အရ အောက်ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်စေပါသည်-

- (က) အဆိုပါကျောင်းသားအား (High risk Student) အဖြစ်မှတ်ပုံတင်ထားပါသည်။
- (ခ) ဆရာ / ဆရာမများ Counsellor များနှင့် တိုင်ပင်စေပါသည်။
- (ဂ) (N D A) တွင် မှတ်ပုံတင်စေပါသည်။
- (ဃ) ကျောင်းသား၏ နောက်ကြောင်းရာဇဝင်နှင့် ကိုယ်ရေးရာဇဝင်ကို မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။
- (င) မိသားစုနှင့် တိုင်ပင်ရန် House Visit လုပ်ပေးပါသည်။
- (စ) အဆိုပါ ကျောင်းသားများအား Self Resilience Development Activities တွင် ပါဝင်စေပါသည်။
- (ဆ) မိဘဆရာနှင့်ကျောင်းသားများအား Student Intervention Programme တွင် Seminar, Workshop ပုံစံဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေပါသည်။

၂၃။ မလေးရှားတက္ကသိုလ်၊ ဥပဒေဌာနမှ Professor Date. Dr. MiMi Kamariah Majid က "An Introduction to Drug Laws in Malaysia" ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပါသည်။ မလေးရှားနိုင်ငံရှိ မူးယစ်ဆေးဝါး ဥပဒေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သိရှိသင့်သည့်အချက်များကို အထက်စာပိုဒ် ၁၆ မှ အပိုဒ် ၂၀ ထိတွင် ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၁၄.၉.၂၀၀၀ (ကြာသပတေးနေ့)

၂၄။ " Overview of Participating Country's Criminal Justice system and Drug Laws" ခေါင်းစဉ်ပါ Country

Reports များကို MoU ၆ နိုင်ငံဖြစ်သော ကမ္ဘောဒီးယား၊ ဗီယက်နမ်၊ လာအို၊ ထိုင်း၊ တရုတ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်များက ဖတ်ကြားတင်သွင်းကြ ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စာတမ်းကို မြန်မာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ရဲမှူးကြီး စစ်အေး က ဖတ်ကြားတင်သွင်းပြီး မေးခွန်းများကို ဖြေ ကြားပါသည်။

၁၅.၉.၂၀၀၀(သောကြာနေ့)မှ ၂၀.၉.၂၀၀၀ (ဗုဒ္ဓဟူးနေ့အထိ)

၂၅။ မလေးရှားရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနချုပ်တွင် သင်တန်း သားများကို ပူးတွဲထားပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက် ရေးလုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အောက်ပါကိစ္စရပ် များကို လေ့လာကြပါသည်။

- (က) Enforcement of Drug Laws (Investigation , Process)
- (ခ) Introduction to the Royal Malaysia Police
- (ဂ) Enforcement of the Dangeous Drugs Act 1992
- (ဃ) Enforcement of the Dangeous Drugs (Special Preventive Measures) Act 1985
- (င) Enforcement of Drug Depan- dant Act (Treatment and Reha- bilitation) 1983
- (စ) Illicit drug trends in Malaysia
- (ဆ) International Co- operation

- (ဇ) Control Delivery
 - (ဈ) Drug Fire (Ballistic test)
 - (ည) Interpol Mutual Legal Assist- ance
 - (ဋ) Tour of the Police Museum
 - (ဌ) Role of Narcotic Drugs.
- ၂၆ အထက်အပိုဒ် ၂၅ (က) မှ ၂၅ (င) အထိတွင် ဖော်ပြထားသော ဥပဒေများနှင့် စပ်လျဉ်း ၍ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များကို D S P SHARIZAN က ရှင်းလင်းတင်ပြ ပါသည်။

၂၇။ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လေ့လာရာတွင် အောက်ပါကိစ္စရပ်များမှာ စိတ်ဝင်စားဘွယ်ကောင်း ပါသည်။

- (က) INTERPOL
- (ခ) Extradition and Mutual Assi- stance in Criminal Matter
- (ဂ) Narco Dogs
- (က) INTERPOL
- (င) အင်တာပိုသည် ၁၉၉၉ခုနှစ်တွင် အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၇၇ နိုင်ငံပါဝင်သော အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ ရဲတပ်ဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ICPO INTERPOL General Secretariat in Lyons) သည် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှု များကို တိုက်ဖျက်ရာတွင်ပေါင်းစပ်ပေးသည့် ဌာနချုပ်ဖြစ်ပါသည်။



(၂) INTERPOL သည် မူခင်းများ ကြိုတင် ကာကွယ်ရေးနှင့် Law Enforcement များကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် တရားရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက တောင်းခေါ်ပါက အကူအညီပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) Extradition

(၁) မလေးရှားနိုင်ငံတွင် Extradition Act 1992 ကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ယင်း ဥပဒေသည် မလေးရှားနိုင်ငံနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသော နိုင်ငံများနှင့် Extradition ကိစ္စတွင် ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။

(၂) အကယ်၍ ထိုသို့စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားခြင်း မရှိပါ ကပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနဝန်ကြီးအား Extradition ကို ခွင့်ပြုရန် သင့်၊ မသင့် အဆုံးအဖြတ်ပြုနိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထား ပါသည်။

(၃) Extradition တွင် အဓိက အချက် ၂ ချက်ရှိပါသည်။

(ကက) Extraditable Person i.e Fugitive Criminal ဖြစ်ပါသည်။

Fugitive Criminal ဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ဦးသည် အခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေတွင် Extradition ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ပြီး သို့မဟုတ် အပြစ်ပေးခံရပြီး ထိုသူသည် မလေးရှားနိုင်ငံ၏ နယ်မြေတွင် ရောက်ရှိ နေသူ ဖြစ်လျှင် Fugitive Criminal ဟုခေါ်သည်။

(ခခ) "Extradition Offence"

Extradition Offence ဆိုသည်မှာ ၁ နှစ်ထက်မနည်းသော ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သင့်သည့် ပြစ်မှုဖြစ်လျှင်၊ သို့မဟုတ် သေဒဏ်ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုဖြစ်လျှင် မလေးရှားနိုင်ငံနှင့် တရားခံလွှဲပြောင်းပေးရေးစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုထားသော နိုင်ငံဖြစ်သဖြင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးက တရားခံလွှဲပြောင်းပေးရန် အမိန့်ထုတ်ပေးလျှင် ထိုပြစ်မှုကို Extradition ဟုခေါ်သည်။

(၄) တရားခံလွှဲပြောင်းပေးရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်း

(ကက) တောင်းခံသည့်နိုင်ငံ (Requesting Country) က ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့်ရမည်။ ယင်းဝရမ်းကို သံတမန်နည်းလမ်းဖြင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးထံပေးပို့မည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးက ယင်းဖမ်းဝရမ်းကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးထံ တရားခံအား ဖမ်းဝရမ်းထုတ်ဆင့် ဖမ်းဆီးရန် အကြောင်းကြားရမည်။ အကယ်၍ ဖမ်းဝရမ်း ထုတ်ဆင့်ရန် ပေးပို့သော ပြစ်မှုမှာ Extradition Offence မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေး ပြစ်မှုဖြစ်လျှင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးသည် ထိုဖမ်းဝရမ်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ငြင်းဆိုနိုင်သည်။

(ဂဂ) ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် ပါလီမန်းဝရမ်း "Provisional Warrant" ကို ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။

(ဃဃ) "Fugitive Criminal" ကိုစုံစမ်း စစ်ဆေးမှုမပြုမီချုပ်မိန့်ပေးထားရသည်။

စက်ရှင်တရားရုံးသည် တရားခံလွှဲပြောင်းပေးသည့်အမှုကို ကြားနာစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ စက်ရှင် တရားရုံးသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ အပေါ်တွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ သက်သေထင်ရှားပေါ်ပေါက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စစ်ဆေးပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း သက်သေထင်ရှားပေါ်ပေါက်ပါက ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးထံတင်ပြရမည်။ သက်သေထင်ရှားမပေါ်ပေါက်ပါက ထိုသူကို လွှတ်ရမည်။

(cc) Fugitive Criminal သည် ၁၅ ရက်အကြာတွင် ၎င်းအားချုပ်ထားသည့် အမိန့်ကို မကျေနပ်ပါက တရားရုံးချုပ် (High Court) တွင် စာချွန်လွှာ (Writ of Habeas Corpus) တင်သွင်းနိုင်သည်။ ထိုအမှုကို ကြားနာပြီးနောက် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ Fugitive Criminal အား တောင်းခံသည့်နိုင်ငံ (Requesting Country) သို့ လွှဲပြောင်းပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။

(စစ) Fugitive Criminal သည် မလေးရှားနိုင်ငံတွင် ထောင်ဒဏ်ကျခံနေရပါက ၎င်းအား လွှဲပြောင်းပေးရန် တောင်းခံသည့် နိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည်။ တောင်းခံသည့် နိုင်ငံတွင် အမှုစစ်ဆေးပြီးနောက် ယင်း Fugitive Criminal အား မလေးရှားတွင် ကျခံနေရသည့် ပြစ်ဒဏ်ကို ဆက်လက်ကျခံစေရန်အတွက် Requesting Country က Requested Country သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးရမည်။

(ဂ) **Narco-dogs**

မူးယစ်ဆေးဝါးဖမ်းဆီးရာတွင် ခွေးများကို အသုံးပြုပါသည်။ ယင်းသို့ ခွေးများကို စနစ်တကျ လေ့ကျင့်ပြီး အသုံးချနိုင်ရန် အတွက် C.I.D ၏ လက်အောက်တွင် Dog Unit Training and Operation ဌာနတစ်ခုဖွင့်လှစ်ထားပါသည်။ Dog Unit တွင် -

- (၁) General Purpose Dog (G P D)
 - (၂) Narcotic Detective Dogs.
 - (၃) Explosive / Firearms Dogs
- ဟူ၍ ၃ မျိုး ၃ စားခွဲခြားထားပါသည်။ မလေးရှားတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အင်္ဂလန် နိုင်ငံမှ ဟူပြီး လေ့ကျင့်ထားသော ခွေး ၁၂၈ ကောင်ရှိပါသည်။ ခွေးတစ်ကောင်ကို မလေးရှား ရိမ်းဂျစ် ငွေ ၁၀၀၀၀ ပေး ရသည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ယင်းခွေးများဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် လက်နက်များကို ရှာဖွေဖမ်းဆီးသည်ကို လက်တွေ့သရုပ်ဖော်ပြသပါသည်။ ခွေးများမှာ အနံ့ခံကောင်းသော ခွေးများဖြစ်သဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါးများကို ရှာဖွေရာတွင် အလွန်အသုံးဝင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

၂၀၀၉-၂၀၀၀ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့

၂၈။ ကွာလာလာမ်ပူဆေးရုံ: Pathologist Department ရှိ Urine Laboratory သို့ သွားရောက်လေ့လာပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုရှိ၊ မရှိ ဆီးကို စစ်ဆေးရာတွင် တရားခံ၏ နာ



မည်ကို ဖော်ပြပြီး စစ်ဆေးပါသည်။ တရားခံဘက်မှ ဆီးတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးတွေ့သည်ကို ငြင်းဆိုသည့်အခါတွင်မူ တရားရုံးသို့ သက်သေခံသွားရန် လိုအပ်ကြောင်း၊ တစ်နေ့လျှင် ဆီးနမူနာပုလင်း ၂၀၀ခန့်စစ်ဆေးပေးရလေ့ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ အဆင့်မြင့် စက်ကိရိယာများဖြင့် ဆီးစစ်ဆေးပုံကို လက်တွေ့ပြသပါသည်။

၂၁-၉-၂၀၀၀ ကြာသပတေးနေ့

၂၉။ မလေးရှားနိုင်ငံအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်သို့ သွားရောက်ပြီး လေဆိပ်ရှိ မူးယစ်ဌာန၊ အကောက်ခွန်ဌာနတွင် ခရီးသည်များအား မည်သို့ ရှာဖွေပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးဖမ်းဆီးပုံကို တာဝန်ရှိသူများက ရှင်းလင်းပြပါသည်။ မူးယစ်ဌာနတွင် Narco dogs မူးယစ်ဆေးဝါးရှာဖွေရေးတွင် ခွေး ၅ ကောင်၊ အသုံးပြုကြောင်း သိရှိပါသည်။ လေဆိပ်သစ်စတင်ဖွင့်လှစ်သည့် ၂၇.၆.၉၈နေ့မှ ၂၀-၉-၂၀၀၀ နေ့အထိ ၂ နှစ်ကျော်ကာလအတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါး ၂၇၃၀ မှုကို ဖမ်းဆီးရမိကြောင်း သိရှိပါသည်။ ထိုနောက် လေဆိပ် အကောက်ခွန်ဌာနမှ အရာရှိက ယင်းတို့ဌာနမှ မူးယစ်ဆေးဝါး ရှာဖွေဖမ်းဆီးမှုတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရှင်းပြပါသည်။ အကောင်ခွန်ဌာနကို The Custom Act 1967 အရ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်များအပ်နှင်းထားကြောင်း၊ ကုန်စည်များကို စစ်ဆေးရာတွင် Detective dog အကောင်ရေ ၅၀ ခန့်ကို အသုံးပြုကြောင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးမူဖမ်းဆီးရမိပါက သတင်းပေးသူအားဌာနဆိုင်ရာပေါက်ဈေးအရ ဖမ်းဆီးရမိသော မူးယစ်ဆေးဝါး၏ တန်ဖိုး ၅၄ ရာခိုင်နှုန်းကို သတင်းပေးသူ

အား ဆုအဖြစ်ချီးမြှင့်ကြောင်း၊ ယင်းတန်ဖိုး၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို သက်ဆိုင်ရာ အကောက်ခွန်အရာရှိက ဆုငွေအဖြစ် ရရှိကြောင်း၊ သတင်းပေးသူ မရှိဘဲ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းဖြစ်ပါက ဖမ်းဆီးသူအကောက်ခွန်အရာရှိအနေဖြင့် တန်ဖိုး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ဆုငွေအဖြစ် ရရှိကြောင်း၊ ထိုဆုငွေများကို မူးယစ်ဆေးဝါးဖြစ်ကြောင်း သက်ဆိုင်ရာ ဓာတုဗေဒဌာနမှ ပြန်စာရသည်နှင့် ထုတ်ပေးကြောင်း သိရပါသည်။

၃၀။ ထိုနောက် လေဆိပ်တွင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ခရီးသည် Baggage များကို ခေတ်မီစက်ကိရိယာများဖြင့် အဆင့် (၅) ဆင့် ခွဲ၍ စစ်ဆေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို လက်တွေ့ပြသပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များကို ရှာဖွေစစ်ဆေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လျှို့ဝှက်ထားရှိသော လေဆိပ်၏ ထိန်းချုပ်ရေး စခန်းကိုလည်း စေလွှတ်လေ့လာကြည့်ရှုပါသည်။ မွန်းလွဲပိုင်း အစီအစဉ်တွင် ကွာလာလာမံပူလေဆိပ်အနီးရှိ International Mailing Centre သို့သွားရောက်ပြီး မသင်္ကာသည့် ပါဆယ်များကို အကောက်ခွန်နှင့် ရဲအရာရှိတို့က စစ်ဆေးဆောင်ရွက်သည့် အစီအစဉ်များကို လေ့လာကြည့်ရှုပါသည်။

၂၂-၉-၂၀၀၀ သောကြာနေ့

၃၁။ ဓာတုဗေဒဌာန (Chemistry Department) သို့ သွားရောက်လေ့လာခြင်း၊ ဓာတုဗေဒဌာန၏ လုပ်ငန်းတာဝန်ကို ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် Dato Chang Emg Thuan က ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပါသည်။ ဓာတုဗေဒဌာနသည် အောက်ပါ

အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။

- (က) Forensic Analytical Services
- (ခ) Environment Health Analytical Services
- (ဂ) Industry Analytical Services
- (ဃ) Trade Tariff Classification Services
- (င) Quality Assurance Services

၃၂။ အထက်ပါလုပ်ငန်းတာဝန်များအနက် မူးယစ်ဆေးဝါးမှူးခင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းမှာ Forensic Analytical Serviceဖြစ်ပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါးမှူးမှ သက်သေခံပစ္စည်းအားလုံးကို Chemistry Department သို့ ပို့ရပါသည်။ ယင်းပစ္စည်းများကို Chemistry Department Storing Room တွင် လုံခြုံစွာ သိမ်းဆည်းထားပြီး အဆိုပါ သက်သေခံပစ္စည်း၏ အလေးချိန် (Weight) Identification နှင့် Purity တို့ကို စစ်ဆေးပေးပါသည်။ မူးယစ်ဆေးဝါး ဟုတ်မဟုတ်ကို ဓာတ်ခွဲခန်းတွင် စစ်ဆေးပေးရာတွင် သက်သေခံပစ္စည်း၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို စစ်ဆေးစေပါသည်။ Sample ကို စစ်ဆေးပေးရုံ သက်သက် မဟုတ်ဘဲ ဖမ်းဆီးရမိသော သက်သေခံပစ္စည်းအားလုံးကို စစ်ဆေးပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မလေးရှားနိုင်ငံတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချမှု (Trafficking) မှာ သေဒဏ်ပေးသည့် ပြစ်မှုဖြစ်သဖြင့် ယင်းအမှုများမှ သက်သေခံပစ္စည်းအားလုံး၏ အလေးချိန်ကို လည်းကောင်း၊ စစ်မှန်မှုနှင့် အမျိုးအစားကို လည်းကောင်း၊ အသေးစိတ်စစ်ဆေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဥပဒေအရ (Chain of evidence) ဟုခေါ်သည့် သက်သေခံပစ္စည်း

ကို ရဲက သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ဓာတုဗေဒဌာနသို့ ပေးပို့ခြင်း၊ ဓာတုဗေဒဌာနမှ စစ်ဆေးပြီး Exhibit ကို ရဲသို့ ပြန်လည်ပေးပို့ခြင်း၊ အစိုးရရှေ့နေမှ တရားရုံးသို့ အမှုစွဲဆိုတင်ပို့ရာတွင် ရုံးသို့ သက်သေခံပစ္စည်းအဖြစ်တင်ပြခြင်း စသောအဆင့်အသီးသီးတွင် ကွင်းဆက်ပြတ်တောက်မှုမရှိစေရန် အထူးဂရုပြုကြပါသည်။ Chemistry ဌာနအနေဖြင့်လည်း သက်သေခံပစ္စည်းအားလုံးကို ထိန်းသိမ်းထားပြီး ဓာတ်ခွဲစစ်ဆေးပေးရသည့် ဌာနဖြစ်သဖြင့် သက်သေခံကွင်းဆက်မပြတ်စေရန်အတွက် အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ပြင် ဓာတုဗေဒဌာနမှ ကျွမ်းကျင်သူများသည် တရားရုံးတွင် သွားရောက် သက်သေခံရသဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါးဥပဒေအချက်အလက်များ ပြစ်ဒဏ်ပြဌာန်းချက်များကို သိရှိနားလည်အောင်လေ့လာထားကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂၅-၉-၂၀၀၀ တနင်္လာနေ့

၃၃။ မူးယစ်ဆေးဝါးအမှုတွင် တရားစွဲဆို မတင်ပို့မီ တရားလိုဘက်မှ ဆောင်ရွက်ရမည့်အပိုင်း Dangerous Drug Trial Prosecution's Role Procedure Prior to trial နှင့် စပ်လျဉ်း၍ Attorney General Chamber မှ Deputy Public Prosecutor Zauyah Be BT LOTH KHAN က ဆွေးနွေးပါ သည်။

၃၄။ မလေးရှားနိုင်ငံတွင် အစိုးရရှေ့နေသည် -
(က) ရဲစုံစမ်းစစ်ဆေးချက်(ရဲစက္ကူ) Investigation Paper (IP) ကို စိစစ်ပြီး လိုအပ်

ပါက ထပ်မံစုံစမ်းစစ်ဆေးစေရန် ညွှန်ကြားခြင်း၊

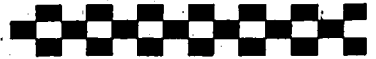
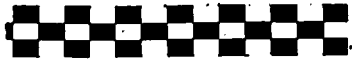
- (ခ) စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြည်စုံစေရန် သက်သေများ၏ ထွက်ဆိုချက်ကိုပြည့်ပြည့်စုံစုံရယူရန် အမှုကို ခိုင်မာစွာ တည်ဆောက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဂ) ဓာတုဗေဒပြန်ကြားချက် မရရှိမီ တရားခံအပေါ်ကြားဖြတ်စွဲချက်တင်ခြင်း၊
- (ဃ) Tentative charge ကို ဖမ်းဆီးရမိသည့် မူးယစ်ဆေးဝါးပမာဏအပေါ်အခြေပြုပြီး ရာဇဝတ်တရားသူကြီးရုံးသို့မဟုတ် စက်ရှင်ရုံးတွင် တင်စေခြင်း၊
- (င) သာမန်အားဖြင့် ဓာတုဗေဒပြန်ကြားချက်သည် ၂၀ မှ ၃၀ ခန့်ထိကြာမည်ဖြစ်ရာ ယင်းကာလအတွင်း ရဲကလိုအပ်သည့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုကို ပြုနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်စေခြင်း၊
- (စ) ပြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ခိုင်လုံသော အထောက်အထားကို ရရှိပါက ယင်းအထောက်အထားပေါ်တွင် အခြေပြု၍ အစိုးရရှေ့နေက စိစစ်ချက်ပြုခြင်း၊ သက်သေခံချက်တွင် သံသယဖြစ်ဘွယ် တွေ့ရှိသည့် အချက်ကို ငြင်းပယ်ပြီး သက်သေထွက်ချက် ခိုင်မာအောင်လုပ်ဆောင်စေခြင်း အစိုးရရှေ့နေက တရားခံအပေါ်တွင်စွဲချက်တင်နိုင်ရန်အတွက် - မူးယစ်ဆေးဝါးကို မည်သည့် နေရာတွင် မည်သို့တွေ့သည် - တရားခံသည် မူးယစ်ဆေးဝါးကို ၎င်း၏ထိန်းသိမ်းမှု Custody or Control အောက်တွင် တွေ့ရှိခြင်း ရှိ၊ မရှိ၊ - အကယ်၍ သတင်းပေးသူ "Informer" ပါလာပါက ယင်း၏အခန်းကဏ္ဍကို စိစစ်

ရန် သတင်းပေးသူ Informer သည်အမှုတွင် အတွင်းကျကျပါလာပါက ၎င်းသည် (Agent Provocateur) ဖြစ်၍ ၎င်းအား တရားလိုပြသက်သေအဖြစ်ထည့်ရန် (သာမန်အားဖြင့် Informer ကိုအမှုတွင် သက်သေအဖြစ် တင်ပြခြင်း မပြုပါ)

- (ဆ) I P တွင်ပါသော ဓာတ်ပုံ၊ မြေပုံ၊ မူးယစ်ဆေးဝါး Cautioned Statement (ရဲထံတရားခံက ပြစ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထွက်ဆိုချက်) Information leading to the Discovery of the drugs.
- (ဇ) ဆီးစစ်ဆေးချက်၊ မူးယစ်ဆေးဝါးအကြောင်းအရာများကို တွေ့ရှိပါက စားသုံးရန်အတွက် လက်ဝယ်ထားသည်ဟု မယူဆနိုင်သည်ကို သတိပြုရန်၊
- (ဈ) မူးယစ်ဆေးဝါးထုတ်သည့် အထုပ်များ၊ အလေးချိန်များ ဆက်သွယ်ရောင်းဝယ်သူများ၊ Types များအစရှိသည်တို့ကို စိစစ်ပြီး တရားခံသည် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချရန် ပြင်ဆင်သည်ကို စိစစ်ကြည့်ရန်၊
- (ည) ဗီဒီယိုတိပ်ဖြင့် တရားခံ၏ ပြောပြချက်ကို ဖမ်းထားခြင်း ရှိသလား အခြားတရားခံများပါဝင် ပတ်သက်သဖြင့် သက်သေခံပစ္စည်းအားလုံးကို ဓာတုဗေဒဝန်ထံသို့ ပို့သလား အားလုံးကို စိစစ်ကြည့်ရှုရမည်။

၃၅။ မူးယစ်ဆေးဝါးအမှုများကို တရားရုံးသို့ တရားစွဲဆိုတင်သည့်အပိုင်း

- (က) မူးယစ်ဆေးဝါးအမှုကို ရာဇဝတ်တရားသူကြီးရုံးသို့ စွဲဆိုထား၍ မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချကြောင်း စုံစမ်းတွေ့ရှိရပါက ပုဒ်မ ၃၉



ဘီ ဖြင့် စွဲဆိုရန်အတွက် Drugs Act ပုဒ်မ ၄၀ တွင် မည်သည့် သက်သေကမ္ဘာ Informer ၏ အမည်နှင့် လိပ်စာကို ဖော်ပြခြင်း မပြုရဟု ပြဌာန်းထားပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် Informer ကို အကာကွယ် ပေးထားပါသည်။ သို့ရာတွင် Informer သည် အမှုတွင် Informer မျှသာမဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်လာပါက ဥပမာ မူးယစ်ဆေးဝါးကို တရားခံထံမှ ဝယ်ယူသူအဖြစ် တိုက်ရိုက်ပါဝင်လာပါက သူသည် Informer မျှသာမဟုတ်ဘဲ Agent Provocateur ဖြစ်ပါ၍ Informer အား သက်သေအဖြစ်တင်ပြရန် ဆင့်ဆိုနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ DDA ပုဒ်မ ၄၀ အတွက် Agent Provocateur ၏ သက်သေခံချက်မှာ သက်သေခံဝင်သည်ဟု ပြဌာန်းထားပါသည်။ ပုဒ်မ ၄၀ အ (၂) တွင် Agent Provocateur ထံ တရားခံက ပြစ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နှုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ စာဖြင့် ဖြစ်စေပြောကြားချက်သည် သက်သေခံဝင်ကြောင်း ပြဌာန်းထားပါသည်။

- (ခ) သက်သေခံပစ္စည်း မူးယစ်ဆေးဝါးကို သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ Chain of Evidence ကို စွဲချက်မတင်မီခိုင်မာအောင် ပြုလုပ်ရမည်။
- (ဂ) စွဲချက်မတင်မီ ဓာတုဗေဒပြန်ကြားချက်ကို သေချာစွာကြည့်ရမည်။ ဓာတုဗေဒပြန်ကြားချက်မိတ္တူတစ်စောင်ကို တရားခံအား စွဲချက်မတင်မီ တရားသူကြီးရုံးမှ High Court သို့ လွှဲပြောင်းပေးရမည် (ပုဒ်မ ၃၉ ဘီမှာ

သေဒဏ်ချမှတ်ရမည့် အမှုဖြစ်နေ၍ Magistrate Court က မစစ်နိုင်ဘဲ High Court ကသာ စစ်ဆေးနိုင်၍ အမှုကို ချိန်းပေးရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- (ဃ) High Court ရှေ့သို့ တရားခံ ရောက်ရှိပါက အမှုကြားနာမည့်ရက်ကို သတ်မှတ်ပေးရမည်။
- (င) ပုဒ်မ ၃၉ ဘီ သည် အာမခံပေးခွင့် မရှိသော ပြစ်မှုဖြစ်သဖြင့် တရားရုံးက တရားခံအား အာမခံ မပေးရပါ (အာမခံလုံးဝမပေးရ) မလေးရှား CRPC အရ Bailable, Non Bailable Unbailable ဟူ၍ အာမခံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၃ မျိုး ၃ စားရှိပါသည်။ Unbailable မှာ အာမခံလုံးဝမပေးရပါ။ ပုဒ်မ ၃၉ ဘီ သည် Non Bailable ဖြစ်သော်လည်း အာမခံ မပေးနိုင်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။
- (စ) အမှုချိန်းဆိုသည့် နေ့တွင် အစိုးရ ရှေ့နေက စွဲချက်ကို တရားခံအား ဖတ်ပြရသည်။ ထို့နောက် တရားခံအား စွဲချက်ကို နားလည်ခြင်း ရှိ / မရှိ မေးမြန်းပြီး အပြစ် ရှိ / မရှိ မေးမြန်းရသည်။
- (ဆ) တရားခံက အပြစ်ရှိကြောင်း ဝန်ခံနိုင်သည် သို့မဟုတ် အပြစ်မရှိကြောင်း ငြင်းဆို နိုင်သည်။
- (ဇ) တရားခံက အပြစ်ရှိသည်ဟု ဝန်ခံပါက တရားခံအား ပြစ်မှု၏ သဘောသဘာဝကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် ထပ်မံ ရှင်းလင်းပြရမည်။ တရားခံက နားလည်ကြောင်း တင်ပြပါက တရားခံအား ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်နိုင်သည်။



- (ဈ) တရားခံက အပြစ်မရှိကြောင်း ထုချေပါက တရားရုံးက အမှုကို ဆက်လက်စစ်ဆေးရမည်။
- (ည) အမှုကို စတင် စစ်ဆေးရာတွင် DPP က အမှု၏ အကြောင်းအရာကို အကျဉ်းချုံး၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး စွဲဆိုချက်၏ သဘောသဘာဝ တရားခံ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း သက်သေခံချက်များကို တင်ပြရမည်။
- (ဋ) ထိုနောက် DPP က တရားလိုပြသက်သေများကို စတင်ခေါ်ယူပြီး စစ်ဆေးရမည်၊ တရားလိုပြ သက်သေခံများကို စစ်ဆေးပြီး တရားခံအပေါ် Prima Facie မပေါ်ပေါက်ပါက တရားခံအား တရားသေ လွှတ်ရမည်။
- (ဌ) တရားခံအပေါ် Prima Facie ပေါ်ပေါက်က တရားခံနှင့် တရားခံပြ သက်သေများကို စစ်ဆေးရမည်။ တရားခံအနေဖြင့် သက်သေအဖြစ် သော်လည်းကောင်း၊ တရားခံအဖြစ် သော်လည်းကောင်း၊ ဆိတ်ဆိတ်နေရန်သော်လည်းကောင်း (To remain Silent) စာဖြင့် ရေးသားတင်ပြရန်သော်လည်းကောင်း ထုချေခွင့်ရှိသည်။
- (ဍ) တရားခံပြ သက်သေများကို စစ်ဆေးပြီးနောက် သံသယဖြစ်ဘွယ်တွေ့ရှိပါက တရားခံအားတရားသေလွှတ်ရမည်။ (Presumption နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၃၇ တွင်ဖော်ပြထားသည်) တရားခံအပေါ်ပြစ်မှုထင်ရှားတွေ့ရှိပါက အပြစ်ပေးရမည်။

၃၆။ မလေးရှားနိုင်ငံတွင် မူးယစ်ဆေးဝါးအမှု ကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အောက်ပါအချက်များကို အလေးအနက်ထားပြီး စဉ်းစားရမည် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

(က) confession

(ခ) Cautioned statement (In a Drug Case a Cautioned Statement is recorded from the accused under Section 37 A of the Dangerous Drugs Act 1952

(ဂ) Expert Evidence Actual Weight of the drugs analysis of the drug (မိတ္တူတစ်စောင်ကို တရားခံအား ပေးရမည်)

(ဃ) တရားခံအနေဖြင့် ဓာတုဗေဒဝန်အား သက်သေအဖြစ်လာရောက်စေလိုပါက အမှုစတင် မစစ်ဆေးမီ ၃ ရက်ထက် မနည်းသော ကာလအတွင်း တရားခံက အစိုးရရှေ့နေအား နှိုတစ်စာပေးရမည်။ ဓာတုဗေဒဝန်၏ အစီအရင်ခံစာကို သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံပြီးပါက (Once tendered as evidence) ယင်းသက်သေခံချက်မှာ အပြီးအပိုင်သက်သေခံချက် ဖြစ်သွားသည်။ ဓာတုဗေဒဝန်၏ တင်ပြချက်နှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအချက်များမှာ မှတ်သားသင့်ပါသည်။

(င) တရားလိုအနေဖြင့် သက်သေခံပစ္စည်းသည် မူးယစ်ဆေးဝါးဖြစ်ကြောင်း ဓာတုဗေဒဝန်၏ ထွက်ဆို အစစ်ခံချက်ဖြင့် သက်သေတင်ပြရမည်။ ဓာတုဗေဒဝန်သည် သက်သေခံ

- ပစ္စည်းကို သေချာစွာဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြနိုင်ရမည်။
- (၂) Cannabis ကို စစ်ဆေးသည့်ဆိုပါက Plant Material တွင် resin တွေ့မတွေ့၊ မည်သည့်အရေအတွက် ရှိ၊ မရှိ၊ ဖော်ပြနိုင်ရမည်။ ထို့ပြင် မည်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် စစ်ဆေးကြောင်း Duquenois' Levins Test ဖြင့် ပြုလုပ်ကြောင်း ထွက်ဆိုနိုင်ရမည်။
- (၃) ပုဒ်မ ၃၇ ဂျေ တွင် ဓာတုဗေဒဝန်ကို သက်သေခံပစ္စည်း၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းထက် မနည်းသော နမူနာပစ္စည်းကို စစ်ဆေးစေရမည်။
- To analyse Samples of the Contents of a number not less than 10 per centum of the receptacles where the drugs are contained.
- နမူနာထုတ်ယူသော ပစ္စည်းအားလုံးသည် တစ်မျိုး တစ်စားတည်းဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်ရမည်။
- (၄) ဓာတုဗေဒဝန်သည် သက်သေခံပစ္စည်းများကို ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ရန် မည်သို့ သိမ်းဆည်းထားရှိသည်ဆိုသော အချက်ကိုလည်း သတိပြုရမည်။ အခြားသက်သေခံပစ္စည်းများနှင့် ရောထွေးမထားကြောင်း သေချာစေရမည်။ တရားခံအနေဖြင့် ဓာတုဗေဒဝန်၏ ထွက်ဆိုချက်ကိုငြင်းဆိုနိုင်ရန် (Rebutt) မိမိထက် ကျွမ်းကျင်သူ (Expert) ကို သက်သေအဖြစ် တင်ပြခွင့်ရှိသည်။

- (c) Chain of evidence
- (က) သက်သေခံပစ္စည်းကို ရဲစခန်းတွင် သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ထိုမှ တစ်ဆင့်ဓာတုဗေဒဝန်ထံ ပို့ခြင်း ဓာတုဗေဒဝန်ထံတွင် သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ရုံးရှေ့သို့ တင်ပို့ခြင်းတို့တွင် သက်သေခံကွင်းဆက် မပြတ်ရန် တရားလိုဘက်မှ တင်ပြနိုင်ရမည်။
- (Evidence relating to custody must be adduced right from the time of seizure to the time it is produced in Court)
- The proof of identity of drug exhibits lay with the prosecution throughout the case there is no requirement rest on the defence to register any challenge on the issue
- Informer / Agent provocateur
- (၁) Informer ကို ပုဒ်မ ၄၀ (၁) က အကာအကွယ် ပေးထားသည်။
- (၂) လူတစ်ဦးသည် သတင်းပေး Informer ဖြစ်သလား၊ မဖြစ်သလားဆိုသော အချက်မှာ အမှုတစ်မှုစီ၏ အမှုကြောင်းချင်းရာအပေါ်တွင် မူတည်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်။ သတင်းပေးသည့် ရဲအရာရှိ နှင့် လိုက်ပါသွားပြီး တရားခံနှင့် (A P) ကို မိတ်ဆက်ပေးပြီး တရားခံပြစ်မှုကျူးလွန်သည့် အပိုင်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု (did not take very active part in the commission of the offence by the appellant ဆိုပါကင်းသည် Informer ဖြစ်သည်။



(၃) အကယ်၍ ထိုသူ Informer သည် တရား ခံနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးကို တရား ခံထံမှ ဝယ်ယူခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများ တွင် အစအဆုံးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်လာ ပါက သတင်းပေးမဟုတ်တော့ပေ။

(Where an informer plays an active part from the begin - ning to the end of the epi - sode, he was a particeps criminis an accomplice in the true sense of the word.

(၄) မူးယစ်ဆေးဝါးဖမ်းဆီးသည့် ဖြစ်စဉ်တွင် အစအဆုံးပါဝင်ပတ်သက်သော သတင်းပေး သူနှစ် ဦးအား သက်သေအဖြစ် ခေါ်ယူစစ် ဆေးခြင်း မပြုပါက အဆိုပါသတင်းပေး ၂ ဦးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားလို၏ ထွက်ဆို ချက်မှာ တစ်ဆင့်ကြားသက်သေခံချက် ဖြစ်သည်။

(Two informer who played an active part in the whole trans - action were not called to testify. The Supreme Court held that the evidence of P W 1 regarding the two informers were hearsay.

(၅) An agent prevocateur ကို ပုဒ်မ ၄၀ (က) (ခ) နှင့် (၂) တွင် အကာအ ကွယ်ပေးထားသည်။ တရားခံနှင့် ပတ်သက် ၍ ၎င်း၏ထွက်ဆိုချက်သည် သက်သေခံ အဖြစ် အသုံးမဝင်မဖြစ်စေရဟူ၍ အဆိုပါ ပုဒ်မ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် ၎င်း ထံတရားခံ၏ ထွက်ဆိုချက်သည် သက်သေ

ခံဝင်စေရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့ဖြစ် ၍ Agent Provocateur ၏ ထွက်ဆို ချက်ကို ထောက်ခံထွက်ဆိုသည့် သက်သေ ခံချက်မလိုအပ်ပေ။

(စ) Information leading to discov - ery သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၇

(၁) သက်သေခံပစ္စည်းသည် တရားခံ၏ ကြီး ကြပ်မှု (Control) အောက်တွင်ရှိကြောင်း ဤအချက်ဖြင့် သက်သေပြနိုင်သည်။

(၂) Section 27 of the Evidence Act was not subject to sec - tion 24 of the Act

(ဆ) Presumption

(၁) The presumption of innocence until proof of guilt beyond reasonable doubt.

(၂) Once the fact is presumed to exist the burden of proof shifts to the accused to rebut the presumption an a balance of probabilities.

(A rebuttable presumption shifts the burden of proof to the accused)

ယူဆနိုင်ကြောင်း တရားလိုက သက်သေပြ နိုင်ရမည်။ ထိုသို့ သက်သေပြနိုင်ပါက ထိုယူဆချက်ကိုငြင်းဆိုရန် တာဝန်ရှိသည် တရားခံ အပေါ်ကျရောက်သွားသည်။

(၃) တရားခံသည် မူးယစ်ဆေးဝါးတွေ့ရှိသည့် အိမ်၏ ပိုင်ရှင်ဖြစ်ကြောင်း တရားခံထံမှ အိမ်၏ သော့ တွေ့ရှိရုံမျှဖြင့် အိမ်ပိုင်ရှင်ဟု မဆိုနိုင်။



- (၄) The presumption of possession of dangerous drug and of knowledge of the nature of such drug if a person has in his custody of under his control anything containing any dangerous drug.

The presumption of possession is from custody or control.

Custody means having care of Guardianship.

It implies knowledge of the existence and whereabouts of the goods power of control over them. not amounting to possession.

The main distinction between custody and possession is that a custodian has not the power of disposal.

- (၅) Once the possession is proved, if an accused person is in possession of a dangerous drug of certain prescribed weight or amount, he shall be deemed to trafficking in such drug.

- (၆) If a person sells dangerous drug in an amount which is less than the prescribed weight under section 37 (da) can he be said to be traffick-

ing? He is trafficking in dangerous drug even if the drug is lesser in amount than the prescribed weight as the act of selling is included in the definition of trafficking. Here the accused is caught while he is in the actual act of trafficking as such there is no necessity for the presecution to invoke the presumption.

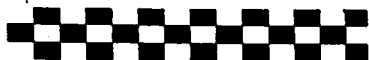
- (၇) It is to be noted that where there is direct evidence of trafficking, the prosecution need not rely on these presumptions.

၂၈. ၉. ၂၀၀၀ (ကြာသပတေးနေ့)

၃၇။ Mutual Assistance (Extradition)
နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ABANG
ISKANDAR BIN ABAONG
HASHIM က ရှင်းလင်းတင်ပြပါသည်။

၂၉. ၉. ၂၀၀၀ (သောကြာနေ့)

၃၈။ ရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနချုပ်တွင် Money Laundering offence နှင့် Dangerous Drugs (Forfeiture of Property) Act 1985 နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သိရှိသင့်သည့် အချက်များကို DSP Mohsin Bin Arshad က ရှင်းလင်းတင်ပြပါသည်။



(က) Money Laundering ၏ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်မှာ ရာဇဝတ်မှုဖြင့် ရရှိသော ငွေသို့မဟုတ် ပစ္စည်းကိုတရားဝင်နည်းလမ်း ဖြင့် ရလေဟန် ပြောင်းလဲသောဖြစ်စဉ် ဖြစ်သည်။ Money Landering the process of converting cash or other property which is derived from criminal activity,so as to give the appearance of money been obtained from a legitimate source"

- (ခ) Stages of Money Laundering ငွေဖြူလျော်ဖွတ်ခြင်း အဆင့်များမှာ
 - (၁) Replacement (၂) Layering
 - (၃) Integration တို့ဖြစ်ပါသည်။
- (င) Smuggling of cash
- (၂) Transaction with bank Finan-
cial Institution
- (၃) Use of offshore financial in-
stitution Bank outside the
jurisdiction of National
Authorities
- (၄) Transaction with non bank
institutions.
- (၅) Method used in other busi-
ness
- (၆) Use of professionals
- (၇) Double Diversity Technique
- (၈) Use of Professionals
- (၉) Impact of Money Laundering
- (၁၀) Concept of Money Laundering
 - (က) M L as a Criminal

Activity

- (ခ) M L as a singnal that
Frauds intellegencies of
Services Criminal Activity
- (၁၁) Money Laundering Law
 - (က) For feiure of property
Act
 - (ခ) (၁) Criminal forfeiture
 - (၂) Civil forfeiture
- (၁၂) Need foreign Assistant.

၂၁၀.၂၀၀၀ တနင်္လာနေ့.

၃၉။ High Court of Kuala Lampur
တွင် Dangerous Act Section ၃၉
(ဘီ) (၂) အရ စွဲဆိုသော မူးယစ်ဆေးဝါးအမှုစစ်
ဆေးပုံကို သွားရောက်လေ့လာပါသည်။ ထိုသို့သွား
ရောက်လေ့လာရာတွင် တရားသူကြီး YADATUK
ABDUL WAB PATALL ၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်
အရ ကျွန်တော်နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ
တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး MIAO YOU SHUI
တို့သည် တရားခွင်တွင် အတူတကွ တက်ရောက်
ခဲ့ကြပြီး အမှုစစ်ဆေးကြားနာပုံကို လေ့လာခဲ့
ကြပါသည်။

၄၀။ အမှု နံပါတ်မှာ ၄၅-၁၅-၂၀၀၀ ဖြစ်ပါ
သည်။ Public Prosecution Vs. Chal
Fook Seng အမှုဖြစ်ပါသည်။ Public
prosecuter ၏ စွဲချက်တွင် အောက်ပါအချက်
များ ပါရှိပါသည် -
(က) ၃၁-၁၁-၁၅ နာရီအချိန်တွင် တရားလိုဖြစ်သူ



Chief Inspector AZIZAN B-Said သည် အခြားရဲအရာရှိများနှင့် အတူ အမှတ် ၁ Jalan Baiduri off Jalan San Peng, Kuala Lumpur ဖျော်ဖြေရေးလုပ်ငန်းကို ဂရုစိုက်စီးနင်းပါသည်။ ထိုသို့စီးနင်းရာတွင် တရားခံသည် အခန်းတစ်ခန်းထဲတွင် ဆေးခြောက်များကို ဓားဖြင့်လှီးဖြတ်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ တရားခံက တံခါးကို ပိတ်ရန် ကြိုးစားသော်လည်း ရဲအရာရှိများက အခန်းထဲသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ အခန်းရောက်သောအခါ တရားခံက ဓားကို ကိုင်ထားသဖြင့် ရဲအရာရှိများက ဓားကိုချရန် ဖျောင်းဖျှာပြောဆိုသဖြင့် တရားခံက ဓားကို ချလိုက်သည်။ တရားခံကို တွေ့သော အခန်းထဲတွင် Yup Chun Cheong ဆိုသူကိုပါ အိပ်ပျော်လျက်တွေ့ရှိရသည်။

(က) အခန်းထဲတွင် ဘရတ်သတင်းစာနှစ်စောင်နှင့်အတူ ၁. Small block of Impressed dried plant materials some loose dried plant materials(ဆေးရွက်ခြောက်များ)ကိုတွေ့ရသည်။

(ခ) Fazar စာတမ်းပါ ပလပ်စတစ်အိတ်ကြီးထဲတွင် ပလပ်စတစ်အထုပ်ငယ် ၄၃ ထုပ်ကို တွေ့ရပြီး ယင်းအထုပ်ငယ်များထဲတွင်လည်း ဆေးရွက်ခြောက်များကို တွေ့ရသည်။

(ဂ) ထို့ပြင် ပလပ်စတစ်အိတ်ငယ် (အလွတ်) များကိုလည်း တွေ့ရသည်။

(ဃ) ရဲများက တရားခံကို မေးမြန်းရာတွင် အခန်းထဲတွင် နောက်ထပ်ဆေးရွက်ခြောက်များ

ကို ထပ်မံတွေ့ရှိရသည်။ တရားခံနှင့် YAP CHUN CHEONG တို့နှစ်ဦးစလုံးကို ရဲကမ်းဆီးသည်။

(င) Chemistry Department က အဆိုပါ ဆေးရွက်ခြောက်များမှာ အလေးချိန် ၈၅၀.၁၈ ဂရမ်ရှိသော ဆေးခြောက်များဖြစ်ကြောင်း စစ်ဆေးတွေ့ရှိရသဖြင့် DDA Section 2 တွင်အကြူးဝင်ကြောင်း၊

(စ) Deputy Public Prosecutor VORY POH FAN က တရားခံ Chai Fook Seng သည် အဆိုပါ ဆေးခြောက်များရှိသည်ကို သိရှိသူဖြစ်ကြောင်း၊ ဆေးခြောက်များအပေါ် Custody နှင့် Control ရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ တရားခံ CHAI FOOK SENG သည် ဆေးခြောက်များကို Trafficking ရောင်းချရန် အလို့ငှာ လက်ဝယ်ထားကြောင်း DPP က Opening Speech ဖြင့် တရားခံအပေါ်စွဲချက်တင်ပါသည်။

၄၁။ တရားခံက အပြစ်မရှိကြောင်း ငြင်းဆိုသဖြင့် လိုပြ ၁၊ အမှုစစ် (I.O) Inspector KAMAR BIN SULAIMAR ကို စတင်စစ်ဆေးပါသည်။ ထို့နောက်လိုပြ ၂ AZIZAN BIN SAID (တရားလို) ကို စစ်ဆေးပါသည်။ ၃၁၀.၂၀၀၀ (အင်္ဂါနဲ့) တွင် တရားလိုကို ဆက်လက်စစ်ဆေးပါသည်။ ထို့နောက်လိုပြ ၃ ဓာတ်ပုံဆရာ၊ လိုပြ ၄ YUP Chun Cheang နှင့် Inspector WAN ROSLAM Bin WAM AB တို့ကို စစ်ဆေးပါသည်။ ၄၁၀.၂၀၀၀ နေ့တွင် Roslan ကိုဆက်လက်စစ်ဆေးပါသည်။ လိုပြ ၇ ကို ဆက်သွယ်၍ မရသဖြင့် တရားလိုဘက်မှ ပယ်ပါသည်။



၅၁၀.၂၀၀၀ နေ့တွင် တရားခံ (Chai Fook Seng) အား စစ်ဆေးပါသည်။ တရားခံက သက်သေပြကြောင်း တင်ပြသည်။ ၆၁၀.၂၀၀၀နေ့တွင် နှစ်ဖက်လျှောက်လဲချက် (Submission) ကို တင်ပြပါသည်။

၄၂။ ထိုသို့ Submission လျှောက်လဲချက်ကို ကြားနာပြီးနောက် တရားသူကြီးက သက်သေထွက်ဆိုချက်များအရ တရားလိုဘက်မှ တင်ပြသော စွဲချက်ကိုလက်ခံကြောင်း၊ သို့ရာတွင် တရားလိုဘက်မှ အခန်း၏အခြားတစ်နေရာတွင် ရှိ အကျိုးများအောက်တွင် တွေ့ရှိရသော ဆေးခြောက်များမှာ တရားခံ၏ Custodian နှင့် Control အောက်တွင်ရှိသည်ဟု မတင်ပြနိုင်ကြောင်း၊ တရားခံအနေဖြင့် ၎င်းအခန်းတွင် ဓားဖြင့် လှီးဖြတ်နေသော ဆေးခြောက်များ ပလပ်စတစ်အထုပ် ၄၃ အထုပ်တွင် တွေ့ရသော ဆေးခြောက်များနှင့်သာ သက်ဆိုင်ကြောင်း၊ ဆေးခြောက်အလေးချိန်မှာ စွဲချက်တင်ဖော်ပြထားသော ၈၅၀.၁ ဂရမ်မဟုတ်ဘဲ ၄၃၅.၇ ဂရမ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် DPP အနေဖြင့် စွဲချက်ကို ပြင်ဆင်ရန် Amended Charge ကို တင်သွင်းရန် ဖြစ်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ပါသည်။

၄၃။ ၆၁၀.၂၀၀၀ နေ့ညနေပိုင်းတွင် DPP က Amended Charge ကို တင်သွင်းပါသည်။ တရားသူကြီးက ယင်းစွဲချက်ကို တရားခံအား ဖတ်ပြပြီး အပြစ်ရှိ၊ မရှိ ထပ်မံမေးပါသည်။ တရားခံက အပြစ်မရှိကြောင်းတင်ပြသည်။ သက်သေများကိုပြန်ခေါ်စစ်မေး (Recall) လိုခြင်းမရှိကြောင်းလျှောက်ထားသည်။

၄၄။ ထိုသို့လျှောက်ထားပြီးနောက် တရားသူကြီးက တရားခံသည် မူးယစ်ဆေးဝါး၊ ဆေးခြောက်ကို ရောင်းချရန် အလိုငှာ လက်ဝယ်ထားမှု (Trafficking) အရအပြစ်ရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍

တရားခံအနေဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာပြောကြားရန် ရှိမရှိ (Anything to Say) မေးပါသည်။ တရားခံ၏ ရှေ့နေက တရားခံ၏ မိသားစု အခြေအနေကို တင်ပြပါသည်။ ထို့နောက်တရားသူကြီးက တရားခံ Chai Fook Seng သည် Dangerous Drug Act ပုဒ်မ ၃၉ ဘီ (၂) နှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၇၇ အရ အပြစ်ရှိသဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း နှုတ်ဖြင့် အမိန့်ချမှတ်ပါသည်။

" I hereby sentenced you to death to be hang to the neck until you are dead စီရင်ချက်ကိုအမိန့်ချပြီး တစ်ပါတ်အတွင်းအပြီး ရေးသားရကြောင်း သိရှိရပါသည်။

၉-၁၀-၂၀၀၀ တရားရုံးများ လေ့လာခြင်း

၄၅။ မလေးရှားနိုင်ငံ၏ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော Federal Court သို့ သွားရောက်လေ့လာပါသည်။ ယင်းရုံး၏ Registrar က မလေးရှားနိုင်ငံတွင် တရားရုံးအဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းထားရှိပုံကို Federal Court အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ရှင်းလင်းပြောပြပါသည်။ တရားရုံးများ ဖွဲ့စည်းထားရှိပုံနှင့် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများအကြောင်းများ အထက်အပိုဒ် ၁၄ တွင် ဖော်ပြထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၄၆။ ထို့နောက် Federal Court တွင်အမှုကြားနာစစ်ဆေးပုံ Court of Appeal တွင်အမှုကြားနာစစ်ဆေးပုံတို့ကို လေ့လာကြပါသည်။ Federal Court တွင် တရားသူကြီး (၉)ဦးရှိပါသည်။ Court of Appeal တွင် တရားသူကြီး (၁၁)ဦးရှိပါသည်။ High Court နှင့် Borneo High Court တွင် တရားသူကြီး စုစုပေါင်း (၅၇) ဦး ရှိပါသည်။ (ကွာလာလမ်ပူ H C - 47 Borneo HC - 10)



၁၀. ၁၀ . ၂၀၀၀ (အင်္ဂါနေ့)

၄၇။ Magistrate Court သို့ သွားရောက် လေ့လာပါသည်။ Magistrate Court တွင် Drug Dependant Act (Treatment and Rehabilitation) 1983 အရမူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသူများအား ရီမန်ပေးပုံ၊ Inquiry စုံစမ်းမှုလုပ်ပုံတို့ကို လေ့လာကြပါသည်။ Drug Dependents (Treatment and Rehabilitation) Act နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အထက် အပိုဒ်တွင် ရှင်လင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၁၁.၁၀.၂၀၀၀ (ဗုဒ္ဓဟူးနေ့)

၄၈။ မလေးရှားနိုင်ငံဒေသစံတော်ချိန်နဲ့လည် ၁၂:၅၀တွင် ကွာလာလမ်ပူမြို့အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေဆိပ်မှ ထိုင်းနိုင်ငံဘန်ကောက်မြို့သို့ တီ-ဂျီ ၀၄၁၆ဖြင့်ထွက်ခွာခဲ့ကြရာဘန်ကောက်လေဆိပ်သို့ ဒေသစံတော်ချိန် နဲ့လည် ၁:၄၅ တွင်ရောက်ရှိပါသည်။ ဘန်ကောက်လေဆိပ်မှ ဒေသစံတော်ချိန် ညနေ ၆:၀၀ နာရီအချိန်တွင် တီဂျီ ၃၀၅ လေယာဉ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာလာခဲ့ရာ ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေဆိပ်သို့ ဒေသစံတော်ချိန်ညနေ ၆:၅၆နာရီတွင် ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

၄၉။ ယခု Fellowship Programme တက်ရောက်ခဲ့သူများသည် မြန်မာ၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ

များပါဝင်သည့် MoU (၆)နိုင်ငံမှ Mutual Legal Assistance Advisory Committee ဝင်များဖြစ် ပါသည်။ Fellowship Programme အားရက်ရှည်ပြုလုပ်ခြင်းမှာ ဖော်ပြပါကော်မတီဝင်များအကြား ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ခင်မင်ရင်းနှီးမှု တည်ဆောက်နိုင်ရန်နှင့် ယင်းသို့သော ခင်မင်ရင်းနှီးမှုကို အကြောင်းပြု၍ နောင်တွင် တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံအကြား Mutual Legal Assistance ပေးရေး ကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးရင်းရင်းနှီးနှီးဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အဓိကအားဖြင့် ရည်ရွယ်ပါသည်ဟု Project Co-ordination က မိမိတို့အား ပြောကြားပါသည်။

၅၀။ U N D C P မှရွေးချယ်သတ်မှတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း မလေးရှားနိုင်ငံသည် မူးယစ်ဆေးဝါး ပပျောက်ရေးအတွက် ဘက်ပေါင်းစုံမှ တက်ကြွစွာ ဆောင်ရွက်ချက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

၅၁။ မလေးရှားနိုင်ငံ၏ Legal System သည် မိမိတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ Legal System နှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် တူညီသဖြင့် မိမိတို့မြန်မာ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် အခြားသောနိုင်ငံများမှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များထက် ဥပဒေရေးရာ ဟောပြောပို့ချမှုများကို ပိုမို နားလည်သဘောပေါက်ကြပြီး လေ့လာရေးခရီးစဉ် တစ်လျှောက်လုံးတွင်လည်း တက်ကြွမှုအရှိဆုံး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အဖြစ် ပါဝင်ဆွေးနွေးခြင်း မေးခွန်းများမေးမြန်းခြင်း ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။



အကြံပြုတင်ပြချက်

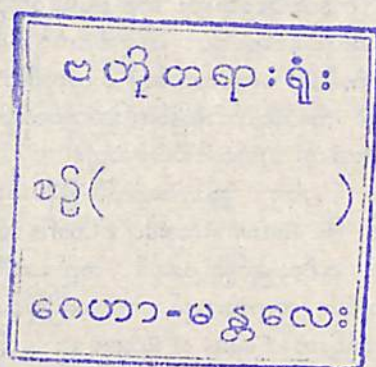
၅၂။ မိမိတို့ မြန်မာနိုင်ငံသည် UN Convention against illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substance 1988 တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးပါဝင်ထားရာ ယင်းကွန်းဗင်းရှင်း Article 7 ပါအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအကြား Mutual Legal Assistance ပေးရေးကိစ္စများကို လိုက်နာအကောင်အထည်ဖော်ရန် Obligation ရှိနေပြီးဖြစ်ပါသည်။

၅၃။ ထို့ပြင်ယခုအခါ UN Convention against Transactional Organized Crime တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးရန် သင့် မသင့် စိစစ်လေ့လာသုံးသပ်ပြီး နိုင်ငံခြားရေးရာမူဝါဒ ကော်မတီနှင့် အစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြအဆုံးအဖြတ်ရယူရန် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက စီစဉ်လျက်ရှိနေသည်ဖြစ်ရာပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးဖြစ်မည်ဆိုပါက ယင်းကွန်းဗင်းရှင်း Artical 14 ပါ Mutual Legal Assistance ပေးရေးကိစ္စများကိုလည်း လိုက်နာအကောင်အထည်ဖော်ရန် Obligation ရှိလာဦးမည်ဖြစ်ပါသည်။

၅၄။ သို့ဖြစ်သည့်အလျောက် Mutual Legal Assistance ပေးရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသော အထူးဥပဒေတစ်ရပ်ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရေးကိစ္စကို စဉ်းစားသင့်သည်ဟု သဘောရရှိပါကြောင်း အကြံပြုတင်ပြအပ်ပါသည်။

၅၅။ UNDCP ကလည်း MoU (၆) နိုင်ငံ၏ Mutual Legal Assistance Advisory Committee အစည်းအဝေးကို ဘန်ကောက်မြို့၌ ၁၃.၁၁.၂၀၀၀ နေ့မှ ၁၇.၁၁.၂၀၀၀ နေ့ထိ ခေါ်ယူကျင်းပပြီး သက်ဆိုင်ရာအစိုးရများသို့ Mutual Legal Assistance ဆိုင်ရာဥပဒေပြုရေးကိစ္စများအတွက် အဆိုပြုချက်များ တင်ပြသွားရန် စီစဉ်ထားသည်ကို သိရှိရပါသည်။

ဦးကျော်ဝင်း
ညွှန်ကြားရေးမှူး



ဒီဂရီကတ်တိုက်
ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံးများ နောက်ခံသမိုင်း

ဦးသန်းမောင် (စစ်တွေ) တရားရုံးချုပ်ငွေ.နေ

၁။ နိဒါန်း

၁။ စီရင်ထုံးများသည် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ Statutory Law ပြီးလျှင် အရေးပါဆုံးသော Case Law ဥပဒေအမျိုးအစားဖြစ်ပေရာ ဥပဒေလောကသားများအဖို့ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများကို မှန်ကန်စွာ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူနိုင်ရန် တရားစီရင်ထုံးများကို မလွဲမသွေလေ့လာဖတ်ရှု ကိုးကားနေရပေသည်။ စီရင်ထုံးများကို စီရင်ထုံးစာအုပ်များနှင့် ဒိုင်ဂျက်များတွင် လေ့လာဖတ်ရှုကြရပေရာ ယင်းစီရင်ထုံးများကို ချမှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသော ခေတ်အဆက်ဆက်မှ အမြင်ဆုံးတရားရုံးအသီးသီး၏ သမိုင်းကြောင်းအခြေခံကို သိရှိထားရန် လိုအပ်လှပေသည်။ သို့မှသာ citation ခေါ် စီရင်ထုံးအညွှန်းများကို ကွဲပြားစွာ မှတ်သားမိနိုင်မည်ဖြစ်သည်အပြင် ခေတ်အလိုက်စီရင်ထုံးများ၏ စည်းနှောင်မှုတန်ဖိုး၊ စီရင်ထုံးတစ်ခုက အခြားစီရင်ထုံးတစ်ခု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ လွှမ်းမိုးခြင်း၊ ထောက်ခံခြင်းစသည် ဥပဒေသများကိုပါ နားလည်သဘောပေါက်နိုင်ပေမည်။

၂။ ကိုလိုနီခေတ်

က။ ကိုလိုနီခေတ်ဦး

၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ခေတ်သစ်တရားစီရင်ရေးစံနစ်သည် ၁၈၂၆ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာပထမစစ်ပွဲအပြီး ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီဒေသများ ကိုလိုနီဖြစ်ခဲ့ရသည့် အချိန်မှ အခြေချခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၁၈ ရာစု အလယ်နှစ်များကပင် ယင်းတို့နယ်ချဲ့သိမ်းပိုက်နေနှင့်ပြီးဖြစ်သော အိန္ဒိယတိုက်ငယ်အတွက် ယင်းတို့၏ မိခင်နိုင်ငံ၏ စံနစ်နှင့် မတူ အသစ်ဖန်တီးတီထွင်ထားသော တရားစီရင်ရေးစံနစ်တစ်ရပ်ကို ကျင့်သုံးနေခဲ့ပေပြီ။ ယင်း စံနစ်ကိုပင် ကိုလိုနီနယ်သစ်မြန်မာပြည်တွင်လည်း ကျင့်သုံးစေခဲ့သည်။ ဥပဒေစံနစ်အားဖြင့် English Common Law System သို့ သွတ်သွင်းပေးခဲ့သည်။

၃။ ၁၈၅၂ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာဒုတိယစစ်ပွဲဖြင့် အောက်မြန်မာပြည်ကို ကိုလိုနီပြုပြီးနောက် ၁၈၆၃ ခုနှစ်တွင် The Burma Recorder's Courts Act ကို ပြဋ္ဌာန်းကာ Courts of Record များကို ရန်ကုန်မြို့၊ စစ်တွေမြို့နှင့် ဖော်လမြိုင်မြို့များတွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေအရ ဤတရားရုံးများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အယူခံရာ တရားရုံးသည် ဘင်္ဂလားပြည်နယ် Calcutta High Court ဖြစ်ပေသည်။ ဤတရားရုံးများသည် အမည်အားဖြင့်သာ Courts of Record ဟု ခေါ်ဝေါ်သော်လည်း အိန္ဒိယဥပဒေပြုအဖွဲ့က တည်ထောင်ပေးသော ရုံးများသာဖြစ်သဖြင့် အမည်တပ်မှားယွင်းမှု misnomer ဖြစ်နေကြောင်း၊ ဗြိတိသျှဘုရင်က ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပေးသော King's Courts များ မဟုတ်သဖြင့် Courts of Record အဆင့်ကို မရရှိနိုင်ကြောင်းဖြင့် ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် Rangoon High Court က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော Ma Mya v. Ma Thein, 4 Ran 313 (FB) စီရင်ထုံးတွင် စုံညီတရားသူကြီး ၉ ဦးနှင့်တကွ ရုံးသဟာယဖြစ်သော Government Advocate A. Eggar ကပါ ဝေဖန်သုံးသပ်ခဲ့ကြသည်။

၄။ ၁၈၆၂ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနယ်မြေများအတွက် မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး Chief Commissioner တစ်ဦးကို သီးသန့်ခန့်ထားကာ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးတို့ကို ပူးတွဲကျင့်သုံးစေခဲ့ရာမှ The Burma Courts Act 1872 ကိုပြဋ္ဌာန်းသည့်အခါ မြန်မာဒေသအတွက် တရားရေးကော်မရှင်နာ Judicial Commissioner တစ်ဦးကို သီးသန့်ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာတတိယစစ်ပွဲဖြင့် မြန်မာတစ်ပြည်လုံးကို သိမ်းယူပြီးနောက်



၁၈၈၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်တွင် မြန်မာပြည်ကို ဗြိတိသျှအင်ပါယာအောက် ဆီနီယမြည်၊ ဘင်္ဂလားပြည်နယ် State of Bengal အတွင်းသို့ တရားဝင်သွတ်သွင်းလိုက်သည်။ တစ်ချိန်တည်း၌ The Court of the Judicial Commissioner of Upper Burma ကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၇ ခုနှစ် မေလတွင် မြန်မာဒေသကို ပြည်နယ်အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်ကာ ဒုတိယဘုရင်ခံချုပ် Deputy Governor General သီးသန့်အပ်ခဲ့သည်။ ဤကာလတွင် မြန်မာပြည်တရားရုံးများသည် ဘင်္ဂလားပြည်နယ် Calcutta High Court ၏ လက်အောက်ခံရုံးများဖြစ်ကြသည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် The Lower Burma Courts Act ကို ပြဋ္ဌာန်းကာ The Chief Court of Lower Burma တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တရားသူကြီးချုပ်တစ်ဦးနှင့် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၃ ဦးထက်မနည်းပါဝင်သည်။ ၁၉၀၅ ခုနှစ်မှစ၍ တရားရေးဌာနသည် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနလက်အောက်ခံအဖြစ်မှ သီးခြားဌာနအဖြစ် ခွဲထွက်လာခဲ့သည်။ The Chief Court of Lower Burma သည် Calcutta High Court ၏ လက်အောက်ခံမဟုတ်တော့ပဲ အဆင့်တူ သီးခြားရပ်တည်သည်။ ဤတရားရုံးချုပ်မှ နောက်တစ်ဆင့် အပြီးသတ်အယူခံရန် လန်ဒန်မြို့ ဗြိတိသျှဘုရင် (ဘုရင်မ) ၏ တရားရေးကောင်စီဖြစ်သော Privy Council ခေါ် The Judicial Committee of the Privy Council သာ ရှိတော့ပေသည်။

၁။ စီရင်ထုံးစာအုပ်များ

၆။ ယင်းကာလများအတွင်း တရားရေးဌာနက စီရင်ထုံးများ ထုတ်ဝေခဲ့ရာတွင် အောက်မြန်မာပြည်စီရင်ထုံးများအတွက် ၁၈၇၂ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၂ ခုနှစ်အထိကို The Selected Judgments, Lower Burma (SILB) အမည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၁၈၉၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အထိကို The Printed Judgments, Lower Burma (PJLB) အမည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ၁၉၀၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၂ ခုနှစ်အထိကို The Lower Burma Rulings (LBR) အမည်ဖြင့် အတွဲ ၁၁ တွဲကိုလည်းကောင်း အသီးသီးထုတ်ဝေခဲ့သည်။ တရားရေးဌာနသည် ယင်း Lower Burma စီရင်ထုံးများကို မူရင်းအင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆို၍လည်း ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၇။ အထက်မြန်မာပြည်စီရင်ထုံးများအတွက် The Upper Burma Rulings (UBR) အမည်ဖြင့် ၁၈၉၂ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၆ ခုနှစ်အထိ ၂ တွဲ၊ ၁၈၉၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၁ ခုနှစ်အထိ ၂ တွဲ၊ ၁၉၀၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၃ ခုနှစ် အထိ ၂ တွဲ၊ ၁၉၀၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၆ ခုနှစ်အထိ ၂ တွဲ၊ ၁၉၀၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၉ ခုနှစ်အထိ ၂ တွဲ၊ ၁၉၁၀ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၃ ခုနှစ်အထိ တစ်တွဲ၊ ၁၉၁၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၆ ခုနှစ်အထိ တစ်တွဲ၊ ၁၉၁၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၀ ခုနှစ် အထိ တစ်တွဲ၊ ၁၉၂၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၂ ခုနှစ်အထိ တစ်တွဲ စုစုပေါင်း အတွဲ ၁၄ တွဲ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယင်းစီရင်ထုံးများကိုလည်း တရားရေးဌာနက မူရင်းအင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ မြန်မာပြန်ဆို၍ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၈။ မြန်မာပြည်အတွက် သီးခြားဟိုက်ကုပ်

၈။ ၁၉၂၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ဗြိတိသျှဘုရင်၏ Letters Patent ဖြင့် The High Court of Judicature at Rangoon ကို တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ မြန်မာပြည်၏ ပထမဆုံး Court of Record အဆင့်ရှိသော High Court ဖြစ်ပြီး The Chief Court of Lower Burma နှင့် The Court of the Judicial Commissioner of Upper Burma တို့ကို ဖျက်သိမ်းအစားထိုးခြင်းဖြစ်သည်။ တရားသူကြီးချုပ်တစ်ဦးနှင့် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၁၀ ဦးပါဝင်သည်။ The Government Advocate တစ်ဦးကိုလည်း စတင်ခန့်ထားလာခဲ့သည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၆ ခုနှစ်ကာလအတွင်း စီရင်ထုံး ၁၄ တွဲတွင် citation များကို Indian Law Reports: Rangoon Series (ILR-Ran) သို့မဟုတ် Ran ဟုသုံးစွဲပေသည်။ Lower Burma နှင့် Upper Burma ဟူ၍ ခွဲခြားမှုမရှိတော့ပေ။ ထူးခြားသည်မှာ

ဤ series များတွင် citation ဌ် ခုနှစ်ကို မတပ်ပဲ ခုနှစ်အလိုက် အမှတ်စဉ်ကိုသာ တပ်ပေသည်။ ဥပမာ ၁၉၂၃ ခုနှစ်စီရင်ထုံးများတွင် 1 Ran၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် 2 Ran၊ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် 14 Ran စသဖြင့် သုံးစွဲပေသည်။

ဃ။ အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထွက်ခြင်း

၉။ The Government of Burma Act, 1935 သည် ၁၉၃၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် အာဏာသက်ရောက်လာပြီးနောက် မြန်မာပြည်သည် အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထွက်ကာ ဘုရင်ခံဖြင့် အုပ်ချုပ်သော သီးခြားကိုလိုနီနိုင်ငံ ဖြစ်လာသည်။ ထိုနှစ်မှစ၍ လွတ်လပ်ရေးမရမီအထိ စီရင်ထုံးများတွင် citation များကို Rangoon Law Reports (RLR) ဟု သုံးစွဲခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလ ဂျပန်ခေတ္တအုပ်စိုးသော ၁၉၄၃၊ ၁၉၄၄ နှင့် ၁၉၄၅ ခုနှစ်များ၌ မူ စီရင်ထုံးများထွက်ရှိခဲ့ခြင်း မရှိပေ။

င။ အစိုးရထုတ်မဟုတ်သော စီရင်ထုံးစာအုပ်များ

၁၀။ အထက်ပါ စီရင်ထုံးများအပြင် ရှေ့နေအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကဥပဒေပညာရှင်များက စုဆောင်း ထုတ်ဝေသည့် အစိုးရထုတ်မဟုတ်သော စီရင်ထုံးစာအုပ်များ (Non-official Reports) လည်း ထွက်ရှိခဲ့ရာ ယင်းတို့မှာ-

- (1) Agabeg's Burma Law Reports (BLR): ၁၈၉၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၈ ခုနှစ်အထိ ၁၄ တွဲ၊
- (2) Burma Law Times (BLT): ၁၉၀၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၀ ခုနှစ်အထိ ၁၃ တွဲ၊
- (3) Burma Law Journal (BLJ): ၁၉၂၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၇ ခုနှစ်အထိ ၂ တွဲ၊ (သို့ရာတွင် High Court of Judicature ၏ စီရင်ထုံးများမပါ) ၊
- (4) All India Report, Rangoon (AIR-Ran): ၁၉၂၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၇ ခုနှစ်အထိ ၁၀ တွဲ၊

တို့ဖြစ်ကြပေသည်။

၁၁။ ယင်းစာအုပ်များပါ စီရင်ချက်များသည် အမြင်ဆုံးတရားရုံးများ၏ စီရင်ချက်များပင်ဖြစ်ကြသည်။ အပြင် Official Reports များထက်ပင် အကြောင်းအရာပိုမိုပြည့်စုံလေ့ရှိသဖြင့် လိုအပ်လျှင် "အလားတူဆုံးဖြတ်ချက်" *stare decisis* များအဖြစ် တရားရုံးများ၌ ကိုးကားလေ့ရှိကြပေသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအစိုးရထုတ်မဟုတ်သော စီရင်ထုံးများသည် တရားရုံးများအပေါ် မလွဲမသွေလိုက်နာစေရန် စည်းနှောင်မှု မရှိသည်ကိုမူ သတိပြုရပေသည်။ မြန်မာပြည်၏ အစောဆုံးဒိုင်ဂျက်များဖြစ်သော ၁၉၂၂ ခုနှစ်ထုတ် S.S. Halkar's Digest (1909-1921)၊ ၁၉၂၈ ခုနှစ်ထုတ် S.S. Halkar's Digest (1872-1927)၊ ၁၉၂၈ ခုနှစ်ထုတ် H.F. Dunkley's Digest (1872-1922)၊ ၁၉၄၁ ခုနှစ်ထုတ် H.F. Dunkley's Digest (1923-1922) တို့တွင် ယင်း Non-official Reports များမှ စီရင်ချက် အချို့ကိုပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့လေသည်။

စ။ စီရင်ထုံး စည်းနှောင်မှု

၁၂။ လွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီကာလ ၁၈၇၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၇ ခုနှစ်အတွင်း စီရင်ထုံးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီရင်ထုံး စည်းနှောင်မှု Binding effect of rulings ကိုလည်း သိရှိထားရန် လိုအပ်ပေသည်။ အကျဉ်းဆုံးရလျှင် Privy Council ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် The Decisions of their Lordships of the Privy Council သည် စည်းနှောင်မှု အမြင်ဆုံးဖြစ်ပြီး မည်သည့်တရားရုံး၏ စီရင်ထုံး၊ စီရင်ချက်အပေါ်တွင်မဆို လွှမ်းမိုးပေသည်။ တနည်းအားဖြင့်

Privy Council ၏ စီရင်ထုံး သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဗြိတိသျှဘုရင်သို့မဟုတ်ဘုရင်မ၏ လက်အောက်ခံ နယ်မြေများရှိ မည်သည့် တရားရုံးကမဆို လိုက်နာရပေသည်။

၁၃။ နောက်တစ်ဆင့်အဖြစ် ဒေသဆိုင်ရာ အမြင်ဆုံးတရားရုံးချုပ် (ဥပမာ Calcutta High Court, Bombay High Court, Rangoon High Court စသဖြင့်) မှ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၃ ဦးနှင့်အထက်တို့ ပါဝင်ဆုံးဖြတ်သော စုံညီခုံရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက် (Decision of a Full Bench)သည် ယင်းသက်ဆိုင်ရာတရားရုံးချုပ်၏ တစ်ဦးထိုင်တရားသူကြီး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အပါအဝင် လက်အောက်ခံတရားရုံးအားလုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် လွှမ်းမိုးပေသည်။ သို့ရာတွင် သတိပြုရန်မှာ တရားရုံးချုပ်တစ်ခု၏ စီရင်ထုံးကို အခြားအဆင့်တူ တရားရုံးချုပ်တစ်ခုက လိုက်နာရန် မလိုပေ။ တစ်နည်းအားဖြင့် Calcutta High Court ၏ စီရင်ထုံးတစ်ခုကို Rangoon High Court က မလွဲမသွေလိုက်နာရန် စည်းနှောင်မှုမရှိပေ။ *stare decisis* အဖြစ်သာ တရားသူကြီးများနှင့် ရှေ့နေများက ကိုးကားလို့က ကိုးကားနိုင်ခွင့်ရှိကြပေသည်။ အလားတူ အစိုးရထုတ်မဟုတ်သော စီရင်ထုံးစာအုပ်များတွင်သာ ပါရှိသော စီရင်ချက်များသည်လည်း တရားရုံးများအပေါ် စည်းနှောင်မှုမရှိပေ။ ဤအကြောင်းအသေးစိတ်ကို အထက်က ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော *Ma Mya v. Ma Thein, 4 Ran 313 (FB)* စီရင်ထုံးတွင် စုံညီခုံရုံးက အကျယ်တဝင့် သုံးသပ်ထားသည်ကို လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ကြပေသည်။

၃။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးကာလများ

က။ ပါလီမန်ခေတ်

၁၄။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးပြန်လည်ရရှိသည်အခါ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ တရားလွှတ်တော်ချုပ် (Supreme Court) နှင့် တရားလွှတ်တော် (High Court) တို့ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၊တရားဝန်ကြီးချုပ် တစ်ဦး၊ တရားလွှတ်တော်၊တရားဝန်ကြီးချုပ် တစ်ဦး နှင့် တရားလွှတ်တော်၊တရားဝန်ကြီး ၆ ဦးတို့ကို ခန့်ထားသည်။ တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် အမြင်ဆုံးအယူခံတရားရုံးအဖြစ် ယခင် Privy Council ၏ အာဏာကို ဆက်ခံပေသည်။

၁၅။ ဤမှစ၍ မြန်မာဘာသာစီရင်ထုံးများတွင် မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး (အတိုကောက်-မတစ)၊ (တရားလွှတ်တော်ချုပ်) သို့မဟုတ် (တရားလွှတ်တော်)၊ အင်္ဂလိပ် ဘာသာစီရင်ထုံးများတွင် *Burma Law Report (BLR), (SC)* သို့မဟုတ် (HC) ဟု သုံးစွဲလာသည်။ အစိုးရက အမှုသည်အဖြစ်ပါဝင်သော စီရင်ထုံးများတွင် ယခင်က *The King, The Emperor, The Empress* ဟူသော အသုံးအနှုံးများအစား ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (အတိုကောက် ပတစ)၊ *The Union of Burma* ဟူ၍ ပြောင်းလဲသုံးစွဲလာသည်။ ယခင်က စီရင်ထုံးများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်သာ ရေးသားချမှတ်လာခဲ့ရာမှ ဤကာလအတွင်း မြန်မာဘာသာဖြင့် ပထမဆုံးရေးသားသောစီရင်ထုံးအဖြစ် “ဂျုဂ်း ဒေါ်ဂျန်ဘဟာဒူး နှင့် ပဲခူးခရိုင်သီးစားချထားရေးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ အရေးပိုင်မင်းနှင့် တစ်ဦး၊ ၁၉၅၁ခုနှစ်၊ မတစ၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ စာ ၁၀၀” ကို စတင်တွေ့ရှိရပေသည်။

ခ။ တော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ်

၁၆။ တော်လှန်ရေးကောင်စီလက်ထက်၌ တရားရုံးချုပ်ကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် Chief Court အဖြစ် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ *citation* များတွင် (CC) ဟုတွေ့ရသည်အပြင် ၁၉၆၄ ခုနှစ်က စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သော အထူးရာဇဝတ်အယူခံတရားရုံး (Special Crime Court Appellate Court) (SCCAC) နှင့် စစ်ရာဇဝတ်အယူခံတရားရုံး (Court Martial Appellate Court) (CMAC) တို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုလည်း စီရင်ထုံးများအဖြစ် တွေ့



နိုင်ပေသည်။ မောင်ချစ် နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၁၉၇၂၊ မတ်၊ (တရားရုံးချုပ်) စုံညီ စာ ၂၈ စီရင်ထုံး (နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၊ ၁၉၇၀ ခုနှစ်၊ အထူးရာဇဝတ်အယူခံမှုအမှတ် ၁)တွင် စီရင်ထုံးများကို ကိုးကားအသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတရားများကို အောက်ပါအတိုင်း လမ်းညွှန်ခဲ့လေသည်-

“တရားရုံးများသည် စီရင်ထုံးများကို လေ့လာသုံးစွဲတတ်ဖို့လိုသည်။ တွေးခေါ်ယူဆ တတ်ရန်လည်းကောင်း၊ လမ်းညွှန်မှုရနိုင်ရန်လည်းကောင်း စီရင်ထုံးများကို ဖတ်ရှုလေ့လာကောင်းသည်။ သို့ရာတွင် မှုခင်းစစ်ဆေးရာတွင်အချက်အလက်တို့ကို အပြည့်အစုံဖော်ထုတ်၍ မှတ်တမ်းတင်ရမည်။ အချက်အလက်များထင်ရှားလာသောအခါ ဥပဒေနှင့်ဆက်စပ်၍ သုံးသပ်ရမည်။ ဥပဒေသည် ထင်ရှားရှင်းလင်းလျက်ရှိလျှင် စီရင်ထုံးကိုကားရန်ပင် မလိုပေ။ စီရင်ထုံးများကို ကိုးကားနိုင်မှ စီရင်ချက်ပီသသည်မဟုတ်။ မှန်ဖို့၊ ရှင်းလင်းဖို့၊ စီရင်ချက်ကို ခံယူရသူတို့ နားလည် သဘောပေါက်ဖို့က အရေးကြီးသည်။

လမ်းညွှန်မှုလိုလျှင် စီရင်ထုံးကို ကိုးကားနိုင်သည်။ အထူးရာဇဝတ်ရုံးအယူခံအဖွဲ့၏ စီရင်ထုံးများရှိလျှင် အခြားစီရင်ထုံးများကိုကားရန်မလို။ နိုင်ငံခြားစီရင်ထုံးများကို ကိုးကားခြင်း မပြုအပ်ချေ။ ဗဟုသုတအလို့ငှါ ဖတ်ရှုကောင်းသော်လည်း ၎င်းတို့ကို မှီငြမ်းပြုရန်ကား မလျော်ချေ။ နိုင်ငံတွင်း၌ ဖြစ်ပွားသော တမှုနှင့် အခြားတမှုပင် မတူနိုင်လျှင် နိုင်ငံတွင်း၌ ဖြစ်ပွားသော တမှုနှင့် နိုင်ငံခြား၌ဖြစ်ပွားသော တမှုသည် တူညီနိုင်ဖို့ ပို၍ပင်ခက်ခဲသေးသည်။ ထို့ပြင်တည်ရှိသော ဥပဒေများသည်လည်း ထပ်တူညီကြသည် မဟုတ်ချေ။

အထူးရာဇဝတ်ရုံးအယူခံအဖွဲ့၏ စီရင်ထုံးကို တရားရုံးချုပ်က လိုက်နာရန်မလိုဟူသော မှတ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်သည်။”

၁၇။ ဤကာလအတွင်း၌ U Ba Sein v. U Thein, 1969 BLR (CC) 84 စီရင်ထုံးသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် နောက်ဆုံးရေးသားသော စီရင်ထုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုမှစ၍ စီရင်ထုံးများကို မြန်မာဘာသာဖြင့်သာ ရေးသားလာပေတော့သည်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် တရားရုံးချုပ်ကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ အင်္ဂလိပ်အခေါ်အဝေါ် Chief Court ကို Supreme Court of the Union အဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့၍ citation များတွင် (SC) ဟု တွေ့ရှိလာရပေသည်။

ဂ။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်

၁၈။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအထိ ဆိုရှယ်လစ်အခြေခံဥပဒေကာလတွင် တရားရုံးချုပ်သည် ဗဟိုတရားရုံး (The Central Court of Justice) အဖြစ် ရပ်တည်ပြီး ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင် ၆ ဦးမှ ၁၂ ဦး အထိပါဝင်သော ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့က ဦးဆောင်သည်။ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့ငါးပါးဝင်ဆုံးဖြတ်သော ဧကဒမ္မ ခေါ် စုံညီအဖွဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင် ၃ ဦးပါဝင်သော ဗဟိုတရားစီရင်ရေးအဖွဲ့များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များမှ ရွေးချယ်ထားသော စီရင်ထုံးများကို နှစ်စဉ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဤကာလ၏ ထူးခြားမှုတစ်ရပ်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ် ၇၃ (၃) အရ နိုင်ငံတော်ကောင်စီသည် ဗဟိုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ရပ်အပေါ် ဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီခြင်းမရှိပါက ပယ်ဖျက်နိုင်ခွင့်ရှိရာ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ စီရင်ချက်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်အချို့ကို နိုင်ငံတော်ကောင်စီက ပယ်ဖျက်ခဲ့လေသည်။ ဦးချိန်ကွမ်း(ခ)ကင်ချိန်ကွမ်းပါ ၇ နှင့် ဦးစွာနားပါ ၂၊ ၁၉၈၃၊ မတ်၊ (တရားမ) စာ ၂၀ စီရင်ထုံးသည် ယင်းသို့ ပယ်ဖျက်ခြင်းခံခဲ့ရလေသည်။



ဃ။ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့အစိုးရလက်ထက်

၁၉။ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့အစိုးရလက်ထက်တွင် ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့စွဲဖြင့် တရားစီရင်ရေးဥပဒေအသစ်ကိုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ နောက်တစ်ရက်တွင် ထုတ်ပြန်သော နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့အမိန့်အမှတ် ၅/၈၈ဖြင့် တရားရုံးချုပ် (Supreme Court) ကို ဖွဲ့စည်းကာ တရားသူကြီးချုပ် တစ်ဦး၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၄ ဦး (နောင် ၅ ဦး)ဖြင့် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ဤကာလတွင်လည်း တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီးအားလုံးပါဝင်ဆုံးဖြတ်သော စုံညီခုံရုံးနှင့် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး တစ်ဦးသို့မဟုတ်အဖွဲ့တို့က ဆုံးဖြတ်သော စီရင်ချက်များမှ ရွေးချယ်ထားသော စီရင်ထုံးများကို နှစ်စဉ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

င။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီလက်ထက်

၂၀။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ အမိန့်အမှတ် ၃/၉၉ ဖြင့် တရားရုံးချုပ်ကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းသည်။ တရားသူကြီးချုပ် တစ်ဦး၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ၂ ဦး နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ၈ ဦး ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး)ကိုလည်း သီးခြားဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်တစ်ဦးနှင့် တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၄ ဦးတို့ အချိန်ပြည့်ရုံးထိုင်သည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ဇွန်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေးဥပဒေ (နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီဥပဒေအမှတ် ၅/၂၀၀၀) ကို အသစ်ပြဋ္ဌာန်းပြီး တရားရုံးအဆင့်ဆင့်၏ တရားစီရင်ရေးအာဏာများ၊ တာဝန်နှင့်လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။ ဥပဒေသစ်အရ တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ၂ ဦး နှင့် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ၇ ဦး မှ ၁၂ ဦးအထိ ပါဝင်သည်။ စုံညီခုံရုံးစံနှုန်း မရှိတော့ဘဲ ၃ဦးထိုင် “အထူးအယူခံခုံရုံး”သည် အမြင်ဆုံးအယူခံတရားရုံးဖြစ်လာသည်။ အထူးအယူခံခုံရုံးကို တရားသူကြီးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၃ ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃ ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တရားသူကြီးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၂ ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃ ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ၂ ဦး၊ စုစုပေါင်း ၃ ဦးဖြင့်ဖြစ်စေ ဖွဲ့စည်းသည်။

၂၁။ ယခုအခါ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်တစ်ဦး ဦးဆောင်သော “မြန်မာနိုင်ငံတော် တရားစီရင်ထုံးများစိစစ်ထုတ်ဝေရေးအဖွဲ့”က တရားစီရင်ထုံးများကို နှစ်စဉ်စိစစ်ထုတ်ဝေလျက် ရှိနေပေသည်။

၄။ တရားရုံးနှင့်စီရင်ထုံးများသမိုင်းဇယား

၂၂။ အထက်ဖော်ပြပါ စီရင်ထုံးသမိုင်းကြောင်းနောက်အဆင့်ဆင့်အကျဉ်းကို ပိုမိုရှင်းလင်းစွာ သိမြင်နိုင်စေရန် တရားသူ၏ အဘိုးဖြစ်သူ အငြိမ်းစားစက်ရှင်တရားသူကြီးနှင့် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေကြီး ဦးမောင်သာဇံ၊ စစ်တွေမြို့(ယခု အသက် ၈၆ နှစ်) ပြုစုရေးဆွဲထားသော “တရားရုံးနှင့်စီရင်ထုံးများသမိုင်းဇယား” (History of Courts & Rulings in Chronology) နှင့် Digest Charts များကို အဘိုး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။



တရားရုံး



ဥပဒေ

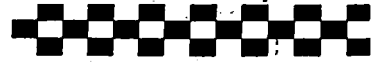
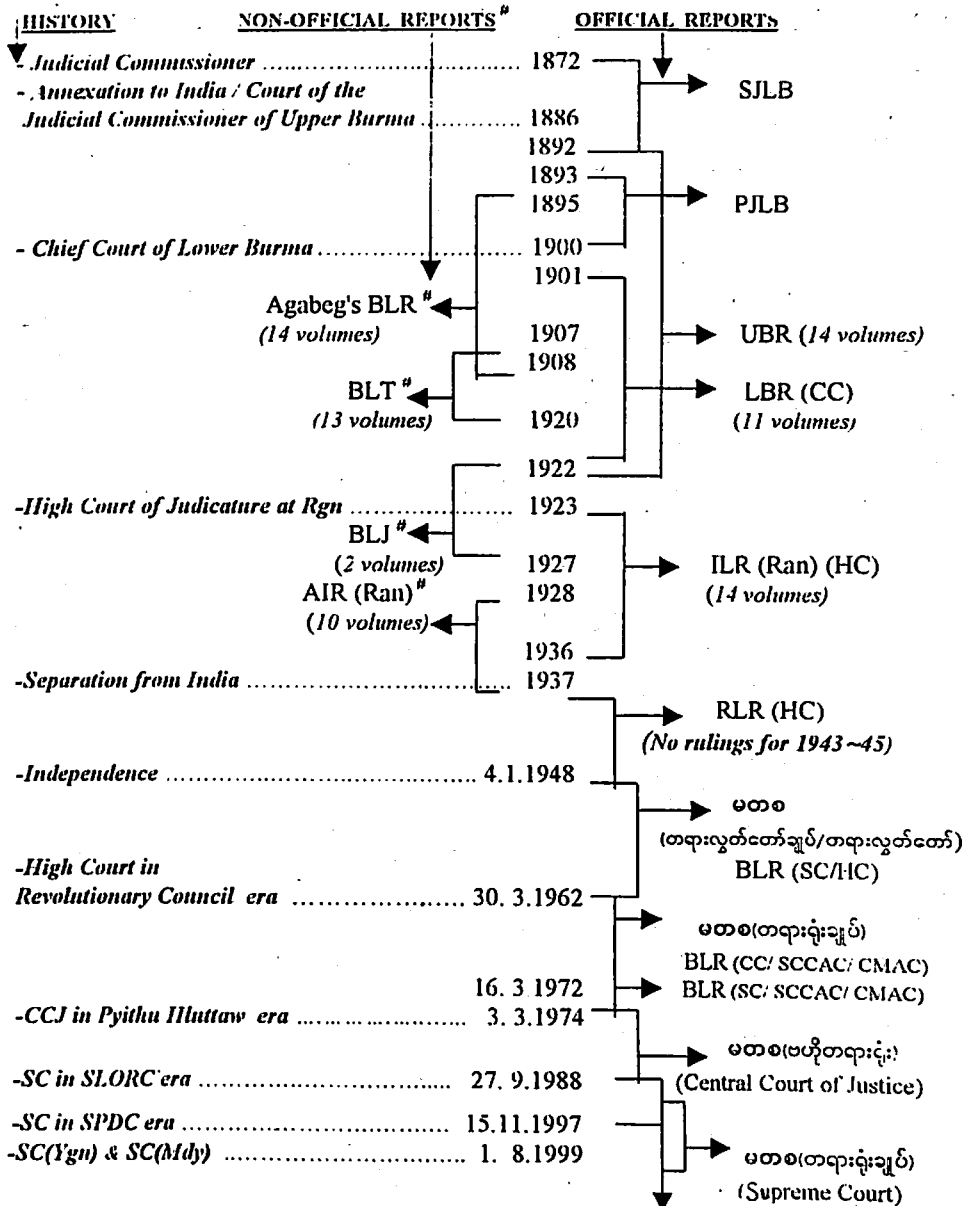
**HISTORY OF COURTS & RULINGS IN CHRONOLOGY***(By U Maung Tha Zan, Rtd. Session Judge; Advocate)***CHART-I**

CHART-II

DIGEST CHART (Criminal & Civil)

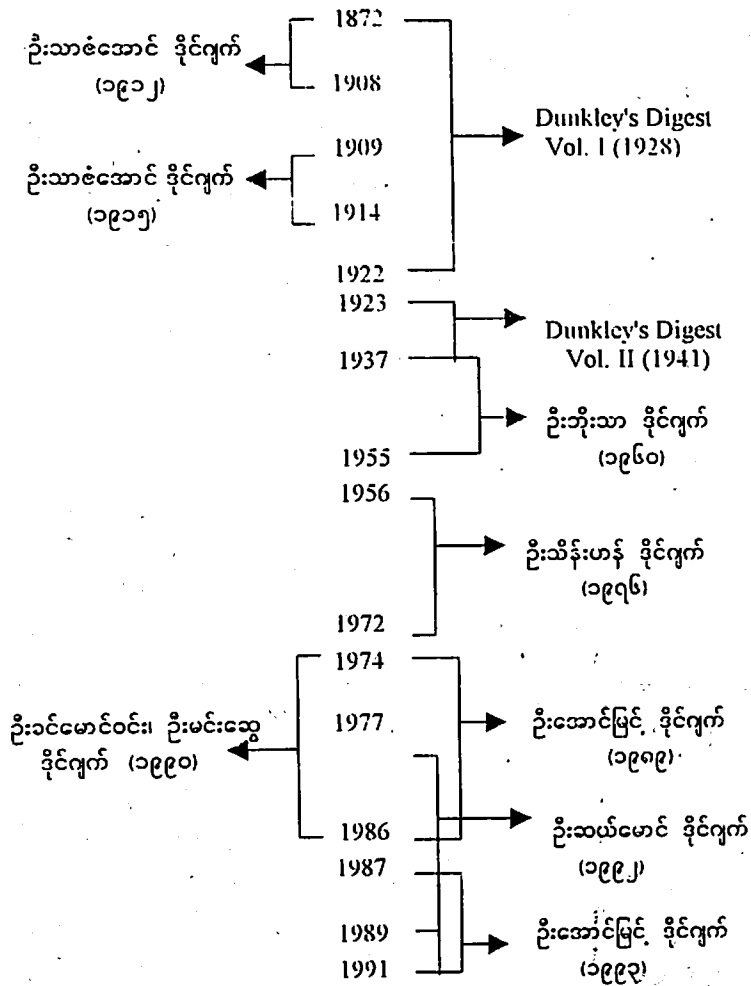


CHART-III

DIGEST CHART (Criminal Only)

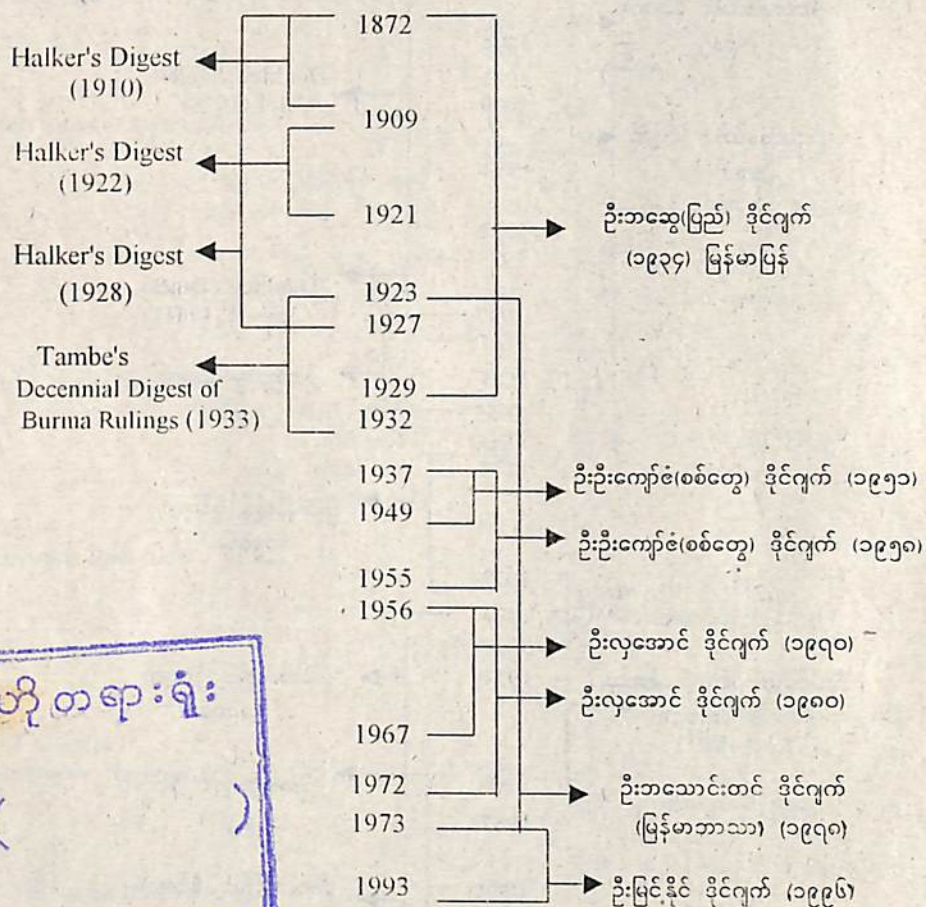
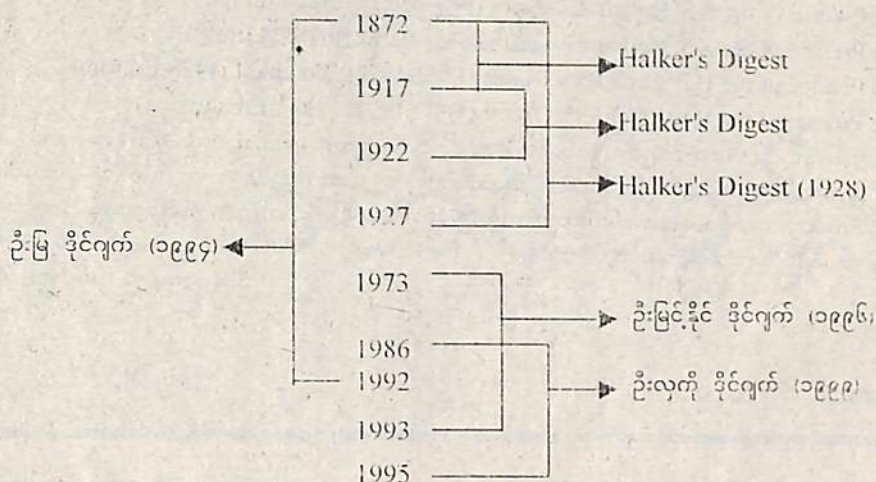




CHART-IV

DIGEST CHART (Civil Only)



Abbreviations in Citation of Rulings and Charts

SILB=Selected Judgments, Lower Burma
 PJLB= Printed Judgments, Lower Burma
 PC = Privy Council
 FB= Full Bench
 UBR= Upper Burma Rulings
 LBR= Lower Burma Rulings
 ILR (Ran)= Indian Law Reports (Rangoon)
 AIR (Ran)= All Indian Law Reports (Rangoon)
 RL.R= Rangoon Law Reports
 BL.R= Burma Law Reports
 BLT= Burma Law Time
 BLJ= Burma Law Journal

SCCAC= Special Crime Court Appellate Court အထူးသမ္မတအမှုခံတရားရုံး
 CMAC= Court Martial Appellate Court စစ်သမ္မတအမှုခံတရားရုံး
 SC= Supreme Court (တရားလွှတ်တော်ချုပ်)
 HC= High Court (တရားလွှတ်တော်)
 CC= Chief Court (တရားရုံးချုပ်)
 မတစ= မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံးများ
 SLORC= State Law and Restoration Council
 SPDC=State Peace and Development Council



အကိုးအကားများ

- ၁၊ ဦးမောင်သာ၏ စက်ရှင်တရားသူကြီး(အငြိမ်းစား)၊ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေကြီး၊ စစ်တွေမြို့ ၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေမှတ်စုများ။
- ၂၊ Ma Mya v. Ma Thein, 4 Ran 313 (FB)
- ၃၊ The Preface of the S.S. Halkar's Digest (1909~1921), 1922 Edition
- ၄၊ The Preface of the S.S. Halkar's Digest (1872~1925), 1926 Edition
- ၅၊ The Preface of the H.F. Dunkley's Digest (1872-1922), Volume I, 1928 Edition
- ၆၊ The Preface of the H.F. Dunkley's Digest (1923-1922) , 1941 Edition
- ၇၊ မောင်ချစ် နှင့်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ၁၉၇၂ ခုနှစ်၊ မတစ (တရားရုံးချုပ်) စုံညီ စာ ၂၈။
- ၈၊ ပြည်သူ့ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွဲ့နှင့်ဥပဒေရုံးအဆင့်ဆင့်တို့၏ နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်းချုပ်နှင့် ဥပဒေရေးဆွဲခြင်း၊ ဘာသာပြန်ခြင်းလုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာပုံကို လေ့လာတင်ပြချက်စာတမ်း၊ ဗဟိုဥပဒေရုံး၊ ၁၉၈၆။
- ၉၊ ဦးမြ ၏ စီရင်ထုံးအဘိဓာန်အနှစ်ချုပ်၊ ၁၉၈၉။

ဦးသန်းမောင် (စစ်တွေ) တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★



မတရားကျူးကျော်ဝင်ရောက်သူအား

ပြစ်မှုကြောင်း အ ၇

နှင်ထုတ်ပိုင်ခွင့်

မောင်ဉာဏ်ရွှင် (ဥပဒေ)

တိုက်တာ၊ အိမ်ခြေ၊ ဝင်းခြံအစရှိသည့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းတစ်ရပ်ရပ် လက်ရှိဖြစ်နေသူကို တစ်စုံတစ်ယောက်က ပြစ်မှုမကင်းသော အနိုင်အထက်ပြုမှု သို့မဟုတ် ပြစ်မှုမကင်းသော ခြောက်လှန့်မှုပါသည့် ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာအတွက် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်သည့်အခါ ထိုကဲ့သို့ အနိုင်အထက်ပြုမှု သို့မဟုတ် ပြစ်မှုမကင်းသော ခြောက်လှန့်မှုကြောင့် တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူမှာ မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းတစ်ရပ်ရပ်ကို လက်လွှတ်ခဲ့ရသည်ဟု ပေါ်ပေါက်လျှင် တရားရုံးက သင့်သည်ထင့်မြင်လျှင် အဆိုပါပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည့်အခါဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပြီးနောက် တစ်လအတွင်းဖြစ်စေ ပစ္စည်းလက်လွှတ်

လိုက်ရသူအား ပစ္စည်းလက်ရှိပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ပြန်လည်ပေးအပ်စေရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်ကြောင်းပြဋ္ဌာန်းထား၏။^၁

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မတရားတားဆီးပိတ်ပင်ထား၍ ဖြစ်စေ၊ မတရားကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေထိုင်၍ ဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှုကြောင်းအရ အရေးယူပြီး ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်းခံရလျှင် ပိတ်ပင်ထားသူဝင်ရောက်ကျူးကျော်သူတို့ကို တရားရုံးမှ ဖယ်ရှားပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်သူတိုင်း ပိတ်ပင်ထားသူတိုင်းကိုတော့ ဖယ်ရှားပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ၊ အနိုင်အထက်ပြုခြင်း၊ ပြစ်မှုမကင်းသော ခြောက်လှန့်ခြင်း တို့ပြု၍ တားဆီးပိတ်ပင်ခြင်း၊

၁။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁)။

ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်း ပြုမူသာ ဖယ်ရှားပေးနိုင်မည်ဖြစ်၏။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ မူလတရားရုံး သည် အမိန့်ချသည့် နေ့တွင်ဖြစ်စေ၊ အမိန့်ချပြီး တစ်လအတွင်းဖြစ်စေ ဖယ်ရှားပေးရန် အမိန့်ချမှတ်နိုင်၏။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) ပါ “လက်လွှတ်” (DISPOSSESSED) ဆိုသော စကားရပ်က ပိုမိုကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန်ပေးရန် လျှောက်ထားသူသည် တစ်ချိန်က ပစ္စည်းလက်ရှိ ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ပြသည်။ ပိုမိုကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန်ထားရန်အလိုငှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူသည် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းကို လက်လွှတ်ခံရကြောင်း ပေါ်ပေါက်ရုံမျှဖြင့် မလုံလောက်သေး။ ပြစ်မှုမကင်းသော အနိုင်အထက်ပြုမှု သို့မဟုတ် အနိုင်အထက်ပြုကျင့်မည့်ဟန် အမှုအရာပြသမှု သို့မဟုတ် ပြစ်မှုမကင်းသော ခြောက်လှန့်မှုပါသည်။ ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာဖြင့် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ထားကြောင်းလည်း ပေါ်လွင်ရန် လိုအပ်သေးသည်။^၂

တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူ သွားလာပိုင်ခွင့်ရှိသောအရပ်သို့ မသွားမလာရအောင် မိမိအလိုအလျောက်ထားတားဆီးပိတ်ပင်လျှင် မတရားတားဆီးကန့်ကွက်မှုမြောက်ကြောင်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၃၃၉ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ မတရားတားဆီးပိတ်ပင်သူအား မတရားတားဆီးပိတ်ပင်မှုဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၁ အရ အပြစ်ပေးရာတွင် မတရားတားဆီးပိတ်ပင်မှုကို ဖယ်ရှားစေရန် အမိန့်ချမှတ်ခြင်းမပြုနိုင်ပေ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ အရ လျှောက်ထားမှုတွင်သာ ထိုကဲ့သို့သော အမိန့်မျိုးကို ချမှတ်နိုင်သည်။^၃

မူလအမှုစစ်တရားရုံးသည် တရားခံအား ပြစ်မှုမကင်းသော အနိုင်အထက်ပြုမှု သို့မဟုတ် အနိုင်အထက်ပြုကျင့်မည့် အမှုအရာပြသမှု သို့မဟုတ် ပြစ်မှုမကင်းသော ခြောက်လှန့်မှုပါသည်။ ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာကျူးလွန်မှုဖြင့် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရာ၌ ယင်းသို့ တရားခံ၏ ကျူးလွန်မှုကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်တွင် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလက်လွှတ်ဖြစ်သွားရကြောင်း ပေါ်လွင်ပါက တရားခံအား ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်သည့် အမိန့်တွင်ပင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ အမိန့်ကို ထည့်သွင်းချမှတ်နိုင်ပေသည်။ နစ်နာသူက ယင်းကျင့်ထုံးဥပဒေအရ အမိန့်ချမှတ်ပေးရန် လျှောက်ထားသည့် ကိစ္စတွင်လည်း တစ်ဖက်အမှုသည်သို့ ကန့်ကွက်တင်ပြရန် နှိပ်စက်ပေးအကြောင်းကြားရန်လည်း မလိုအပ်သကဲ့သို့ ထပ်မံစစ်ဆေးရန်လည်း မလိုအပ်ချေ။ အကြောင်းမှာ အမှုစစ်စဉ်ကာလကပင် တရားခံ၏ ပြစ်မှုကျူးလွန်ပုံနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး သက်သေခံချက်များ ရရှိပြီးသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။^၄

- ၂။ ဒေါ်တင်ပါ (၂) နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ (၃)၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ - ၁၉။
- ၃။ ဦးသိန်းတင်ပါ (၂) နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ (၂)၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ - ၂၂၂။
- ၄။ မောင်ကျော်စန်းဝင်းပါ (၂) နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ (၂) ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ - ၁။

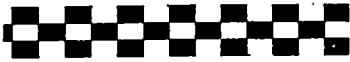


ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ အမိန့်ချလျှင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည့်နေ့တွင် ဖြစ်စေ၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည့် နေ့မှ တစ်လအတွင်းဖြစ်စေ အမိန့်ချမှတ်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထား၏။ ပုဒ်မခွဲ (၃) တွင် ဤပုဒ်မအရ ချမှတ်ခွင့်ရှိသည့် အမိန့်ကို မည်သည့် အယူခံရုံး၊ အတည်ပြုရုံး၊ စောဒကရုံး သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုရုံး ကမဆို ချမှတ်နိုင်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထား၏။

ဦးဓမ္မကေသရနှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ တော် (ဦးနန္ဒသာရပါ - ၉ ဦး)^၁ အမှုတွင် “ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) သည် မူလရုံးနှင့် သက်ဆိုင်၍ အချိန်တစ်လ ကန့်သတ်ချက်ထားရှိ သော်လည်း ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၅၂၂ (၃)တွင် အချိန်ကန့်သတ်ချက်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အယူခံမှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုတွင် ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၅၂၂ (၃) အရ ပစ္စည်း လက်လွှတ်ခံရသူအား ပစ္စည်းကို ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်” ဟု စီရင်ထုံးပြုထား၏။

ဤအမှုသည် ဦးဓမ္မကေသရ သီတင်းသုံးသော ကျောင်းတိုက်သို့ ဦးနန္ဒသာရပါ (၉) ပါးတို့က ဝင်ရောက်နေထိုင်ပြီး ဦးဓမ္မကေသရအား ခြိမ်းခြောက်ထွက်ခွာသွားစေသည်။ တရားရုံးက ဦးနန္ဒသာရပါ (၉) ပါးအား ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၅၁ အရ (၆) လ အတွင်း ခံဝန်ချုပ်ဖြင့် ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်ရန် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့၏။

အမိန့်ကို ၆.၁.၇၃ ရက်နေ့တွင် ချမှတ်ခဲ့ပြီး ၈.၁.၇၃ ရက်နေ့တွင် ဦးဓမ္မကေသရက ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂(၁) အရ အချင်းဖြစ်ကြောင်းတိုက်မှဖယ်ရှားပေးရန်လျှောက်ထားခဲ့၏။ တရားရုံးက ၂၀.၄.၇၃ ရက်နေ့ကျမှ ဦးနန္ဒသာရပါ ၉ပါးအား အချင်းဖြစ်ကြောင်းတိုက်မှ ဖယ်ရှားပေးရန် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ သည်။ ထိုအမိန့်သည် တစ်လကျော်မှ အမိန့်မှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ မကျေနပ်သဖြင့် ဦးနန္ဒသာရတို့က တိုင်းတရားရုံးသို့ ပြင်ဆင်မှုတင်သွင်းခဲ့သည်။ တိုင်းတရားရုံးက မူလရုံး၏ အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ တဖန် ဦးဓမ္မကေသရ က တရားရုံးချုပ်သို့ ပြင်ဆင်မှု တင်သွင်းခဲ့ပြန်သည်။



တရားရုံးချုပ်က သုံးသပ်ထားသည်မှာ “ ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ ပြစ်ဒဏ်ထင်ရှားစီရင်သည့်နေ့မှ တစ်လအတွင်း တရားရုံးက ပစ္စည်းကို မတရားလက်လွှတ်ခံရသူထံ ပြန်ပေးရန် အမိန့်ချမှတ်သင့်လျှင် ချမှတ်ရမည်ဖြစ် ပေသည်။ သို့ရာတွင် မူလရုံးသည် တရားခံများအား ပြစ်ဒဏ်ပေးသော အချိန်တွင် မတရား လက်လွှတ်ခံ ရသူထံသို့ ပစ္စည်းကို ပြန်လည်လက်ရောက်ပေးအပ် ရန် အမိန့်ချမှတ်ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်း မပြုခဲ့ချေ။ လျှောက်ထားသူက လျှောက်လွှာတင်သောအခါမှ လက်ခံ စဉ်းစား ခဲ့ ရက်ပေါင်း (၉၀) ကျော် ကြာမြင့်ပြီးမှ အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ ဥပဒေအရ လွှဲမှားချက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် တရားခံများသည် သူတစ်ပါးကျောင်းတိုက်အတွင်း အဓမ္မကျူးကျော် နေထိုင်ခြင်း ပြုလုပ်သည်ဟူ၍ တရားရုံးက အပြစ် ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤသို့ ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းခံရသူများအား ပစ္စည်းလက်ရောက် ပေးအပ်သော သဘောဖြစ်နေလျှင် မျှတမှုရှိမည် မဟုတ်ချေ။ တရားရုံးများသည် ဥပဒေပါ သတ်မှတ်ချက်များကို စဉ်းစားသောအခါ တွင် တရားမျှတမှု ရှိမရှိကိုပါ ပူးတွဲ စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပေသည်” ဟု သုံးသပ်၍ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂၂ (၃) အရ အချင်းဖြစ် ကျောင်းတိုက်ကို လျှောက်ထားသူ ဦးဓမ္မကေသရ အား လက်ရောက်ပြန်ပေးအပ်စေရန် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ သည်။ အောက်ရုံး၏ အမိန့်ကို အတည်ပြုခြင်း မဟုတ်ကြောင်း သတိချပ်အပ်၏။

ကေဒါနတ်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံတော် ပါ (၂)^၆အမှုတွင် “မြို့နယ်တရားရုံး သည် ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ပြီးနောက် သုံးလကျော် ကြာမှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ အမိန့်ချမှတ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ ယင်းအမိန့် သည် ယင်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်း ချက်နှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိ ကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် တိုင်းတရားရုံး သည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၃) ကို ကျင့်သုံးရာတွင် စည်းကမ်းကာလသတ်မှတ် ချက်မရှိဟု သုံးသပ်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ တိုင်းတရားရုံး၌ ယင်းလုပ်ပိုင်ခွင့်သည် အယူခံမှု ဖြစ်စေ၊ ပြင်ဆင်မှုဖြစ်စေ၊ တက်ရောက်လာသည့် အခါ တိုင်းတရားရုံးက ပြစ်မှု ထင်ရှားစီရင်မှသာ ကျူးကျော်ခြင်းခံရသည်မရွေးမပြောင်းသော ပစ္စည်းကို ပြန်လည်လက်ရောက်ပေးအပ်ရန် လိုအပ်လျှင် ကျင့်သုံးရန်အတွက် ပြဋ္ဌာန်း ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို တိုင်းတရား ရုံးက ကျင့်သုံးသည့်အခါတွင်လည်း အခြေခံဖြစ် သည့် ပုဒ်မ ၅၂၂ ပုဒ်မခွဲ (၁) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် နှင့် အညီသာ ကျင့်သုံးရန်ဖြစ်သည်။ မူလရုံးဖြစ် သည့် မြို့နယ်တရားရုံးအနေဖြင့် ကာလစည်းကမ်း သတ်ကျော်လွန်ပြီးနောက် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ၅၂၂(၁)ကို မကျင့်သုံးနိုင်သည်ကို အယူခံ မှု သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်မှုရုံးဖြစ်သည့် တိုင်းတရားရုံး က ကာလစည်းကမ်းသတ်ကို တိုးချဲ့အမိန့်ချမှတ်နိုင် မည်မဟုတ်ပေ” ဟုစီရင်ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

မောင်ကျော်စန်းဝင်းပါ (၂) နှင့် ပြည် ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ (၂)^၇အမှုတွင်

၆။ ၁၉၈၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ - ၇၇။

၇။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊ စာ - ၁။



ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၃) အရ အပ်နှင်းခြင်းခံရသည့် အယူခံပြင်ဆင်ရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်မှာ မူလတရားရုံးက တရားခံအပေါ် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခဲ့သော်လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) ပါ အခွင့်အရေးကို မူလတရားလိုအား မပေးခဲ့သည့်အမှုမျိုးနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိဘဲ၊ အယူခံပြင်ဆင်ရုံးကိုယ်တိုင်က မူလတရားခံအား ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်သည့် အမှုမျိုးတွင်သာလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) ပါ သတ်မှတ် ကန့်သတ်ထားသော တစ်လသည် အကျုံးဝင် စပ်ဆိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်ပြုလိုက်သည်”ဟု စီရင်ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

ဤအမှုတွင် မူလရုံးက အမှုစီရင်ဆုံးဖြတ်ပြီး (၉)လကြာမှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ ဖယ်ရှားပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့၏။ တိုင်းတရားရုံးနှင့် တရားရုံးချုပ်တို့ကလည်း မူလရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြုခဲ့သည်။ တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၆ အရ အထူးအယူခံမှု တက်ခဲ့

သည်။ စုံညီခုံရုံးက မူလတရားရုံး၏ အမိန့်၊ တိုင်းတရားရုံး၏ အမိန့်နှင့် တရားရုံးချုပ်တို့မှ အတည်ပြုခဲ့သော အမိန့်များကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

ဦးပြူးပါ (၂) နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ပါ (၂)”အမှုသည် ဒေါ်ညိုမက ဦးပြူးပါ ၂ အား ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၈၊ ၄၂၇ အရ တရားစွဲဆိုရာ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းခံရသည်။ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံရပြီးဖြစ်သော်လည်း၊ အချင်းဖြစ်အိမ်မှ ထွက်ခွာခြင်းမပြုဘဲ ဆက်လက်ကျူးကျော်နေထိုင်လျက် ရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့အပေါ်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၈ အရ အပြစ်ပေးပါရန်နှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁)အရ ပြန်လည်လက်ရောက်ပေးအပ်စေသည့် အမိန့်ချမှတ်ပေးရန် လျှောက်ထားခဲ့သည်။

မူလတရားရုံးက ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ လျှောက်ထားချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ယခင်ပလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် နောက်ထပ် တစ်ဖန်ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ လျှောက်ထားမှုကို ခွင့်မပြုနိုင်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့၏။ ဒေါ်ညိုမက တိုင်းတရားရုံးသို့ ပြစ်ဒဏ်တိုး မြှင့်ပေးရန်နှင့် အဆောက်အအုံလက်ရောက်ပေးအပ်စေရန် ပြင်ဆင်မှုတင်သွင်းခဲ့သည်။ တိုင်းတရားရုံးက အဆောက်အအုံကို ဒေါ်ညိုမသို့ ပြန်လည်ပေး အပ်စေရန် အမိန့်ချပြီး ပြစ်ဒဏ်တိုးမြှင့်ပေးရန် လျှောက်ထားမှုကို ပယ်ချခဲ့သည်။ အဆောက်အအုံမှ ဖယ်ရှားပေးရန် အမိန့်ကို ဦးပြူးတို့က မကျေနပ်၍ တရားရုံးချုပ်သို့ ပြင်ဆင်မှုတင်သွင်းခဲ့သည်။

တရားရုံးချုပ်မှ သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ထားသည်မှာ

“အချင်းဖြစ် ဥပစာအတွင်းသို့ မတရားကျူးကျော် ဝင်ရောက်ခြင်းအတွက် တရားရုံးမှ ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ပြီးဖြစ်သော်လည်း ထိုဥပစာမှ ထွက်ခွာခြင်း မပြုဘဲ ဆက်လက်နေထိုင်ခြင်းဖြင့် ပိုင်ရှင်အား ထပ်မံ၍ စိတ်ငြိငြင်မှုဖြစ်စေလျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၁ အရ ပြစ်မှုမကင်းသော ကျော် နင်းမှုကို နောက်ထပ်ကျူးလွန်ရာရောက်သည့် အတွက် အချင်းဖြစ်အကြောင်းအရာ သစ်ပေါ်ပေါက် လာသည်ဖြစ်၍ ဤပြစ်မှုကို အသစ်တဖန် ကျူးလွန် ရာရောက်သည်။

ဒေါ်ညိုမက ဦးပြုံးတို့အပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၄၈ အရ ထပ်မံတရားစွဲဆိုမှုသည် အချင်းဖြစ်အကြောင်းအရာ သစ်ပေါ်ပေါက်လာ၍ အသစ်တဖန်စွဲဆိုသည့်အမှုဖြစ်သည်။ ၎င်းအမှုတွင် တရားလိုဒေါ်ညိုမက ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ လျှောက်ထားမှုကို မူလတရား ရုံးကပယ်ချခဲ့ခြင်းသည်မှားယွင်းပြီး တိုင်းတရားရုံးမှ အချင်းဖြစ် အဆောက်အအုံမှ ဦးပြုံးတို့အား ဖယ်ရှားပေးရန်အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းသည် မှားယွင်း သည်ဟု မဆိုနိုင်ကြောင်း အမိန့်ချခဲ့သည်။

စီရင်ထုံးများကို ခြုံငုံကြည့်လျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၃) တွင် ကာလစည်း ကမ်းသတ်ကို တိတိကျကျ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိ သဖြင့် အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုးကောက်ယူဆုံးဖြတ်ခဲ့ ကြသည်။ နောက်ဆုံးစီရင်ထုံးများအရ အယူခံရုံး ပြင်ဆင်မှုရုံးများက ဤပုဒ်မအရ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးသည့်အခါတွင် အခြေခံဖြစ်သည့် ပုဒ်မ ၅၂၂ (၁)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီသာ ကျင့်သုံးရန် ဖြစ်သည်။ အယူခံရုံး၊ ပြင်ဆင်မှုရုံးများက တိုးချဲ့ အမိန့်ချမှတ်နိုင်ကြောင်း အတည်ပြုဆုံးဖြတ်ထား သည်ကို တွေ့ရ၏။ အောက်ရုံးက ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်

ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) အရ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်သည့် အခါတွင် ဖြစ်စေ၊ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ပြီးနောက်တစ်လ အတွင်းဖြစ်စေ လက်ရောက်ပေးအပ်စေရန် အမိန့် ချမှတ်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ လိုက်နာ ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရ၏။ အထက်အယူခံ ပြင် ဆင်မှုရုံးများကလည်း အောက်ရုံးက ပုဒ်မ ၅၂၂ (၁) ကို မလိုက်နာဘဲ တစ်လကျော်မှ အမိန့်ချမှတ် ထားသည်ကို ပုဒ်မ ၅၂၂ (၃) အရ ကာလစည်း ကမ်းသတ်တိုးချဲ့၍ အတည်မပြုနိုင်ကြောင်း တွေ့ ရ၏။

မရွှေမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလက်ရှိဖြစ်သူ သည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် လက်လွှတ်ခံရ သည့်အခါ တရားမကြောင်းအရသာ တရားစွဲဆို ဖယ်ရှားလေ့ရှိ၏။ ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေသူကို ပစ္စည်းလက်လွှတ်ခံရသူက ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း မြွက်ဟ ကြော်ငြာပေးစေလိုမှုနှင့် လက်ရောက်ပေးအပ်စေ လိုမှု စသည်ဖြင့် တရားမမှု စွဲဆိုတတ်ကြ၏။ ထိုသို့ တရားမကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုခြင်းမပြုဘဲ အနိုင်အထက်ပြုလုပ်၍ မတရားကျူးကျော်ဝင် ရောက်နေထိုင်သူများကို ပြစ်မှုကြောင်းအရလည်း ဖယ်ရှားနိုင်ပါကြောင်း ရေးသားလိုက်ရခြင်းဖြစ် ပါ၏။

မောင်ဥာဏ်ရွှင် (ဥပဒေ)



ဇာရီမှုခင်းများ မြန်ဆန်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သင့်သည့် နည်းလမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်စာတမ်း

အဖွဲ့ (၂)

တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ

အထူးမွမ်းမံသင်တန်းအမှတ်စဉ် (၂)။

ယခင်လမှ အဆက်

အခန်း (၅)

မရွေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို
ရောင်းချရန် ဝ ရမ်းကပ်ခြင်း

၄၈။ ဝရမ်းကပ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားမကျင့်
ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၆၄ တွင် ပြဌာန်းထားပါသည်။
တရားရုံးက ဝရမ်းကပ်ထားသော ပစ္စည်းကို ဥပဒေ
နှင့်အညီ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အလို့ငှာ တရားနိုင်က
ပစ္စည်းအား တရားရုံး၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်တွင်ထားရှိစေ
ခွင့်ကို ဝရမ်းကပ်ခြင်းက ရရှိစေသည်။^(၁)

၄၉။ ပစ္စည်းဝရမ်းကပ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့်
လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို တရားမကျင့်ထုံးအမိန့် ၂၁၊
နည်း ၄၁မှ ၅၇(က)အထိ ပြဌာန်းထားပါသည်။

ဝရမ်းကပ်သည့် ပစ္စည်းသည် တရားရုံး၏
ပစ္စည်း မဟုတ်ဘဲ မိမိ၏ ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း အပြင်
လူက တင်ပြကန့်ကွက်လာလျှင် တရားရုံးက
ဆောင်ရွက်ရမည့် နည်းလမ်းများကို တရားမကျင့်
ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း - ၅၈ မှ ၆၃ ထိ
ပြဌာန်းထားပါသည်။

၅၀။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း
၅၄ ပါ ပြဌာန်းချက်အတိုင်း မရွေ့မပြောင်းနိုင်သော
ပစ္စည်းကို ဝရမ်းကပ်နိုင်သည်။ ဇာရီမှုတွင် ပစ္စည်း
မရောင်းချမီ ဝရမ်းကပ်ရန် လိုသည်။ ဝရမ်းကပ်
ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရောင်းချခြင်း မပြုနိုင်မီ
တရားရုံးက သူပိုင်ပစ္စည်းကိုထုခွဲခြင်းမှ ကာကွယ်
ရန်ဖြစ်သည်။ အများပြည်သူတို့အား တရားရုံးထံမှ
ပစ္စည်းကို လွှဲပြောင်းရယူခြင်း မပြုရန် အသိပေး
ခြင်းဖြစ်သည်။ ဝရမ်းဖမ်းပါမှ ရောင်းချနိုင် သည်ဟူ

(၁) ကရစ်ရှနားနှင့် ထရာပန်းကိုး ဘဏ်လီမိတက်၊ အေအိုင်အာ၊ ၁၉၅၆၊ တီစီ ၄ ။



သော ပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိပါ။ တရားရုံးထံ နို့တစ်စာ ထုတ်ရန် မလိုပါ။ ဝရမ်း မိတ္တူကို မြင်သာသော နေရာတွင် ကပ်ရမည်။ လျှောက်လွှာနှင့် အတူ ဝရမ်းကပ်ရမည့် မြေ၏ မြေပုံတစ်ခုပူးတွဲ ပါရှိ စေရမည်။^(၁) ဝရမ်းကပ်ရန် ပစ္စည်းမှာ ကော် လီထော်အရာရှိရုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် မြေဖြစ် လျှင် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၄ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း မှတ်ပုံတင်စာအုပ် စာရင်းမှ ကောက်နုတ်ချက်တစ်ရပ် တင်ပြရမည်။^(၂)

၅၁။ ငွေပေးကတိစာချုပ်ကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၁ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အတိုင်း လက်ရောက်သိမ်းယူခြင်းဖြင့် ဝရမ်းကပ် ရမည်။ ပညတ်မိန့်ထုတ်ဆင့်ခြင်းဖြင့် ဝရမ်းကပ်၍ မရပါ။

၅၂။ ဝရမ်းကပ်သည့် ကာလမှာ (၃)လကြာအောင် တည်ရှိရမည်။ ထိုကာလအတွင်း မနာခံလျှင် (၆) လထိ ထိုးပေးနိုင်သည်။ ကာလနှစ်ရပ်စလုံးကုန်ဆုံး လျှင် ပစ္စည်းကို ရောင်းချနိုင်သည်။ ဝရမ်းကပ်သည့် ပစ္စည်းကို ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အခြားစရိတ်စက များကိုခေတ်နှင့်လျော်ညီစေရန် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

၅၃။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ တရားရုံးများ လက်စွဲပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာခြင်းဖြင့် ဇာရီမှုများ မြန်လာနိုင်ပါသည်။

ဝရမ်းခွာပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း

၅၄။ အမှုသည် သို့မဟုတ် အခွင့်အရေးဆက်ခံ သူက ကန့်ကွက် လျှောက်ထားလျှင် တရားမကျင့် ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၇ တွင် အကျုံးဝင်သည့် ကြားလူက လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်ပါက တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၈ တွင် အကျုံးဝင်သည်။ တရားမအထွေထွေမှုဖွင့်ရသည်။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၃ အရ တရားမကြီး မှု သီးခြားစွဲဆိုနိုင်သည်။ ဝရမ်းခွာပေးရန် လျှောက် ထားချက်သည် ဒီကရီအတည်ပြုခြင်းကို တမင် ကြန့်ကြာအောင် သို့မဟုတ် မလိုအပ်ဘဲ ကြန့် ကြာအောင် လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ထင် မြင်လျှင် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၈ အရ စုံစမ်းမှု မပြုဘဲနေနိုင်သည်။ လျှောက်လွှာကို ပယ်နိုင်သည်။ စုံစမ်းမှုပြုသည်နှင့် တပြိုင်နက်အထက်ပါအကြောင်း များကြောင့် လျှောက်လွှာကို ပယ်ခြင်း မပြုနိုင်ပါ။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၀ နှင့် ၆၁ တို့အရ အမိန့်ချမှတ်ရမည်။^(၃)

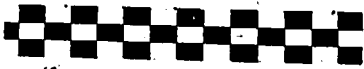
၅၅။ တရားရုံးမဟုတ်သူက အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၃ အရ တရားစွဲဆိုထားစဉ်အတွင်း ၎င်းပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းအား ဝရမ်းကပ်သည့် ဇာရီမှုကို တရားမကျင့် ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၁ အရ ဆိုင်းငံ့ထားခြင်း မပြု နိုင်။^(၄) ဝရမ်းခွာပေးရန် လျှောက်ထားရာ၌ သာမန်အားဖြင့် ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်ပြဿနာကို စိစစ်ရန်

(၁) တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၉၈။

(၂) တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၉၉။

(၃) မောင် (င) စံဘလူးနှင့် မ(မိ) သိုက် (၁၉၁၄ - ၁၆) အထက်မြန်မာ၊ စာ - ၁၃၆။

(၄) ကေအန်အာအမ်ချစ်တီးယားနှင့် မစောလှ ၁၉၄၀၊ မတစ ၇၉၄ ဦးကြိုင်ခ ပါ ၂ နှင့် ဦးစိန်ပေါ ၁၉၆၆၊ မတစ၊ ၅၆။



မဟုတ်ပါ။ လက်ရှိပြဿနာကိုသာ အာရုံစိုက်ရန် ဖြစ်သည်။ ဝရမ်းခွာပေးခြင်းသည် ယာယီမျှသာဖြစ် သည်။ ကန့်ကွက်သူ၏ လက်ရှိဟုတ်၊ မဟုတ် တရားရှုံးအတွက် လက်ရှိထားခြင်း ဟုတ်၊ မဟုတ် စီစစ်ရန်သာ ဖြစ်သည်။

**အခန်း (၆)
ပစ္စည်းပေးအပ်ခြင်း**

ရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းပေးအပ်ခြင်း

၅၆။ ရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းအတွက်ချမှတ် သော ဒီကရီအား အတည်ပြုနိုင်သော နည်းလမ်း များကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၁ တွင် ပြဌာန်းထားပါသည်။ တရားရှုံး၏ ပစ္စည်း ကို ဝရမ်းကပ်ရာ၌ (၃)လကြာသည့်တိုင်အောင် ကပ်နိုင်သည်။ တရားရှုံးက (၃) လကြာသည့်တိုင် အောင်ဒီကရီကို မနာခံသဖြင့် ဝရမ်းကပ်ထားသော ပစ္စည်းကို တရားနိုင်က ရောင်းချပေးရန် လျှောက် ထားလျှင် တရားရှုံးက ရောင်းချနိုင်သည်ဟု ပြဌာန်း ထားသည်။

၅၇။ ဇာရီမှု မြန်ဆန်ရေးအတွက် (၃) လကြာ ကာလကို စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

၅၈။ ပဋိညာဉ်ကို သီးခြားဆောင်ရွက်ပေးစေလိုမှု၊ ခေါ်လိုမှု၊ တားဝရမ်းထုတ်ပေးစေလိုမှုများအတွက် ချမှတ်သည့် ဒီကရီကို အတည်ပြုနိုင်သည့် နည်း လမ်းကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၂ တွင် ပြဌာန်းထားပါသည်။

၅၉။ လင်ခေါ်လိုမှုအတွက် ဒီကရီကို အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၃ တွင် ပြဌာန်းထားပါသည်။ စာချုပ်စာတမ်း ချုပ်ဆိုစေရန် သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းနိုင်သော စာချုပ် စာတမ်းတွင် ထပ်ဆင့် လက်မှတ်ရေးထိုးစေရန် အတွက် ချမှတ်သည့် ဒီကရီကို အတည်ပြုနိုင်သည့် နည်းလမ်းကို အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၄ တွင် ပြဌာန်း ထားပါသည်။

မရွှေမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းပေးအပ်ခြင်း

၆၀။ မရွှေမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းပေးအပ်စေရန် အတွက် ချမှတ်သော ဒီကရီကို အတည်ပြုနိုင်သော နည်းလမ်းကို တရားမကျင့်ထုံး အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၅ နှင့် နည်း ၃၆ တို့တွင် ပြဌာန်းထားပါသည်။

၆၁။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၅ နှင့် ၉၆ သည် မရွှေမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို လေလံဆွဲဝယ်သူအား လက်ရောက်ပေးအပ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြဌာန်းချက်များဖြစ်ပါသည်။ ယင်း ပြဌာန်းချက်များကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ နည်း ၃၅ အရသာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။^(၁)

၆၂။ ဒီကရီမှာ မရွှေမပြောင်းနိုင် ပစ္စည်းတစ်ရပ် ရပ်ကို ပေးအပ်ရန်ဖြစ်လျှင် အမှုသည်အားဖြစ်စေ၊ အမှုသည် ကိုယ်စားလက်ခံယူရန်အတွက် ၎င်းက ခန့်ထားသူအားဖြစ်စေ၊ လက်ရောက်ပေးအပ်ရမည်။ လက်ရောက်ပေးအပ်ရာ၌ ဒီကရီအရ လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိ၍ ပြောင်းရွှေ့ပေးရန် ငြင်းဆန်သူတစ်ဦး ဦးကို လိုအပ်လျှင် ဖယ်ရှားနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍

(၁) အမ်အေ ဆူးဘမ်းနှင့် ဂျာမန်ကူးမားနတ် (သ်) ၁၉၅၆၊ မတစ၊ ၄၅၈ (တရားလွှတ်တော်)။





အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၅ အရ ထုတ်ဆင့်သည့် ဘပ်
ဝရမ်းတွင် တရားရုံးနှင့်တကွ ဒီကရီကို လိုက်နာ
ရန် တာဝန်ရှိသူများအား ဖယ်ရှားရန် ညွှန်ကြားထား
ပြီးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒီကရီကိုလိုက်နာရန်
တာဝန်ရှိသူများကို သိရှိရန်လိုပေသည်။

ဆိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။^(၁) အခြားကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍
ကန့်ကွက်ရန် အကြောင်းမရှိပါ။

အခန်း (၇)

ပစ္စည်းရောင်းချခြင်း

၆၃။ မြေကို လက်ရောက်ပေးအပ်ရန် ဒီကရီချ
မှတ်ရာ၌ ယင်းမြေပေါ်ရှိ တရားရုံး ဆောက်လုပ်
ထားသော အိမ်ကို ဖျက်၍ ယူသွားရန် ဒီကရီ၌
ညွှန်ကြားထားခြင်း မရှိလျှင် ဒီကရီကို အတည်ပြု
သည့်အခါ အိမ်ကို ဖျက်စေရန် တရားရုံးအား ညွှန်
ကြားခြင်း မပြုနိုင်၊ တရားရုံးအား မိမိအိမ်ကို ဖျက်
ယူနိုင်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းပေးသည့် အမိန့်ချ
ရန် ဖြစ်သည်။^(၂)

၆၄။ သို့ဖြစ်၍ အမိန့်နှင့် ဒီကရီတွင်တိကျသေချာ
ရန်လိုသည်။ မြေကို လက်ရောက်ပေးအပ်ရမည့်
အမှုတွင် ဥပစာ မြေပေါ်၌ အဆောက်အဦးရှိပါက
အိမ်ဖျက်၍ မြေအား လက်ရောက်ပေးအပ်စေရန်ဟူ
၍ ပြည့်စုံသော အမိန့်ချမှတ်ပါက မြန်ဆန်မည်
ဖြစ်ပါသည်။ မလိုအပ်သော ကြန့်ကြာမှု မဖြစ်စေ
ရန် ဂရုပြုသင့်ပါသည်။

၆၅။ တရားရုံးအနေဖြင့် ၎င်းအပေါ်အတည်ပြုလုပ်
နေသည့် ဒီကရီနှင့် ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက်နိုင်သည့်
ကိစ္စမှာ ဒီကရီကို အတည်မပြုနိုင်မှုနှင့်သာ သက်

ပစ္စည်းရောင်းချရန် ကြော်ငြာခြင်းနှင့် စိစစ်ခြင်း

၆၆။ ဝရမ်းကပ်ထားသော ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်၍
ဝရမ်းခွာမပေးလျှင် ဖြစ်စေ၊ ဝရမ်းကပ်သည့် ပစ္စည်း
ကို ဝရမ်းခွာပေးရန် လျှောက်ထားခြင်း မရှိလျှင်
ဖြစ်စေ ဝရမ်းကပ်ထားသော ပစ္စည်းကိုသော်လည်း
ကောင်း၊ ဒီကရီပြေကျေတန်သလောက် လိုအပ်မည့်
အစိတ်အပိုင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ရောင်းချ၍
ရောင်းရငွေကို ဒီကရီရထိုက်သူအားပေးဆပ်ရန်
အမိန့်ချနိုင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အမိန့် ၂၁၊
နည်း ၆၄ မှ ၉၄ (ခ) အထိနှင့် ရောင်းချခြင်း
အတွက် တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၂၃၇ မှ
၂၆၃ အထိ တို့တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

၆၇။ ကြော်ငြာစာတွင် ဖော်ပြရန် အကြောင်းအရာ
များကို စိစဉ်ညှိနှိုင်းရန် တရားနိုင်နှင့် တရားရုံးတို့
အား ဆင့်ခေါ်ရသည်။^(၃) အရောင်းကြော်ငြာတွင်
ထည့်သွင်းရမည့်အချက်အလက်များကို ဖြစ်နိုင်သမျှ
တိတိကျကျထည့်သွင်းရန် လိုသည်။ မည်သည့်အ
ချိန်၊ မည်သည့် နေရာတွင်ရောင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း
ဖော်ပြရသည်။^(၄) ရောင်းချမည့်နေရာကို ဖော်ပြရန်

(၁) အေအိုင်အာ ၁၉၂၇၊ ရန်ကုန် ၅၂။

(၂) အေအိုင်အာ၊ ၁၉၅၆၊ ရပ်ဂျီ ၁။

(၃) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆။

(၄) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆(၂)။



ပျက်ကွက်ခြင်းသည် အရေးကြီးသည့် ချွတ်ယွင်းချက် ဖြစ်သည်။^(၁)

၆၈။ ရောင်းချမည့်ပစ္စည်းသည် ပေါင်နှံထားသော ပစ္စည်းဖြစ်လျှင် ထိုသို့ပေါင်နှံထားကြောင်းကို အရောင်းကြော်ငြာတွင် ဖော်ပြဖို့လိုသည်။ ပစ္စည်းရောင်းချပေးရန် လျှောက်လွှာနှင့်အတူ အရောင်းကြော်ငြာတွင် ထည့်သွင်းရမည့်အချက်များပါသော စာတမ်းတစ်စောင်ကို ပူးတွဲတင်ပြရ မည်။ ထိုစာတမ်းကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၆၊ နည်း ၁၄၊ ၁၅နှင့်အညီ လက်မှတ်ထိုးခြင်း၊ မှန်ကြောင်း ဝန်ခံခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။^(၂)

၆၉။ အရောင်းကြော်ငြာထည့်သွင်းရမည့် အချက်များကို စစ်ဆေးရန်အလို့ငှာ ဆင့်ခေါ်သင့်သူကို ဆင့်ခေါ်စစ်ဆေးနိုင်သည်။ စာချုပ်စာတမ်းများ တင်ပြစေနိုင်သည်။^(၃)

၇၀။ ပစ္စည်းတန်ဖိုးကို ဆုံးဖြတ်ရန် စုံစမ်းရမည်။^(၄)

၇၁။ ရောင်းရန် ပစ္စည်း၏ ခန့်မှန်းရတန်ဖိုးကို ဖော်ပြရမည်။^(၅) ရောင်းချမည့်ပစ္စည်းအမျိုးအမည်နှင့် တန်ဖိုးချင့်ချိန်နိုင်အောင် ဝယ်သူက သိရန်အရေး

ကြီးသည်။ အကြောင်းအရာများပြည့်စုံစွာ ကြော်ငြာတွင် ဖော်ပြရန်လိုသည်။ အရောင်းကြော်ငြာကို မောင်းတီး ကြော်ငြာရမည်။ ကြော်ငြာမိတ္တူတစ်စောင်ကို ပစ္စည်းပေါ်ရှိ မြင်သာသော နေရာတွင် ကပ်ရမည်။ တစ်စောင်ကို တရားရုံး၏ မြင်သာသော နေရာတွင် ကပ်ရမည်။ သတင်းစာတွင် ထည့်သွင်းကြော်ငြာရမည်။ ကြော်ငြာရသည့်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်သည် ရောင်းချသည့်အတွက် ကုန်ကျသော စရိတ်စကအဖြစ် မှတ်ယူရမည်။^(၆) ကြော်ငြာမိတ္တူကို တရားရုံးတွင် ကပ်ပြီးနောက် အနည်းဆုံး ရက် (၃၀)ကြာမှ မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကိုရောင်းရမည်။ အနည်းဆုံး (၁၅) ရက်ကြာမှ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းကို ရောင်းရမည်။ ရောင်းချခြင်းကို ရွှေ့ဆိုင်းနိုင်သည်။ ရက် (၃၀) ထက်ပို၍ ရွှေ့ဆိုင်းလျှင် အရောင်းကြော်ငြာ ထပ်မံထုတ်ရမည်။ အရောင်းကြော်ငြာထပ်မံမထုတ်ရန် တရားရုံးသဘောတူလျှင် ထုတ်ရန် မလိုပါ။^(၇)

၇၂။ တရားနိုင်က နည်းလမ်းတကျ ရောင်းချပေးရန် လျှောက်ထားလာလျှင် ရောင်းချစေရန် အမိန့်ချမှတ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။^(၈)

(၁) မောင်ဖိုးသာနှင့် အက်စ်အာအမ်အေ နဂပ္ပချစ်တီးယားဘီအယ်လ်ဂျေ အတွဲ ၅ စာ ၁၈၃။

(၂) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆ (၃)။

(၃) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆ (၄)။

(၄) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၆ (၂) (င)။

(၅) တရားရုံးလက်စွဲအပိုဒ် ၂၃၈။

(၆) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၇ (၂)။

(၇) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၆၉ (၂)။

(၈) အေအိုင်အာ၊ ၁၉၁၈၊ အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ၂၇၅။



ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ရောင်းချခြင်း

၇၃။ လေလံတင်ရောင်းချရာ၌ အဖိုးငွေကို ရောင်းချသည့်အချိန်၌ဖြစ်စေ၊ တောင်းခံသည့်အခါ၌ ဖြစ်စေ ချက်ခြင်းပေးသွင်းရမည်။ ပေးရန် ပျက်ကွက်လျှင် ပစ္စည်းကို ချက်ခြင်းပြန်ရောင်းရမည်။ ရောင်းချသည့် ပစ္စည်းကို ဝယ်သူအား ပေးအပ်ရမည်။ အခြားသူ၏ လက်ဝယ်တွင် ရှိနေလျှင် ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူသူမှတစ်ပါး အခြားသူအား လက်ရောက်ပေးအပ်ခြင်း မပြုရန် တားမြစ်သည့် နို့တစ်စာကို ချအပ်ခြင်းဖြင့် ဝယ်သူသို့ ပေးအပ်ရမည်။

မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းရောင်းချခြင်း

၇၄။ တန်ဘိုးငွေ၏ ၄ပုံ ၁ ပုံကို ချက်ခြင်းသွင်းရမည်။ ရောင်းချသည့်နေ့မှ (၁၅) ရက်မြောက်နေ့တွင် အဘိုးငွေအပြည့်အဝကို ပေးရမည်။ ရုံးက အချိန်တိုးပေးနိုင်သည်။ အကြေပေးရန် ပျက်ကွက်လျှင် ရောင်းချစရိတ်များခုနှိမ်ပြီး ကျန်ငွေကို ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းနိုင်သည်။ ပစ္စည်းကို ထပ်မံရောင်းချရမည်။ ပစ္စည်းကို ထပ်မံရောင်းချရာတွင် အရောင်းကြော်ငြာ အသစ်ထပ်မံထုတ်ရမည်။

ရောင်းချခြင်းကို အတည်ပြုခြင်းနှင့် ပယ်ဖျက်ခြင်း

၇၅။ ရောင်းချခြင်းကို အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၈၉၊ ၉၀ နှင့် ၉၁ အရ လျှောက်ထားရန် ကန့်သတ်ထားသော ကာလအပိုင်းအခြား စေ့ကုန်မှသာ သို့မဟုတ် လျှောက်ထားချက်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီးမှသာ ရောင်းချ

ခြင်းကို အတည်ပြုကြောင်း အမိန့်ချရမည်။ရောင်းချသည့်နေ့မှစ၍ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မှာ သက်ရောက်သည်။

၇၆။ ရောင်းချခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပါက ငွေပြန်ရခွင့်ရှိသည်။ တရားရုံးက အတိုးပေးရန် ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ ရောင်းချခြင်းအတည်ပြုပါက အရောင်းလက်မှတ်ထုတ်ပေးရမည်။ တံဆိပ်ခေါင်းကို ဝယ်သူကပေးလျှင်ဝယ်သူသို့သက်သေခံလက်မှတ်စာထုတ်ပေးရမည်။ တစ်စောင်ကို စာချုပ်တစ်တမ်း မှတ်ပုံတင်ရုံးအရာရှိထံ ပေးပို့ရမည်။

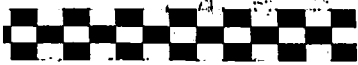
၇၇။ ဂရံ မြေကို ကော်လိတ်ထော်အရာရှိ၏ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ ခွဲခြင်း၊ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း မပြုရဟု ထားမြစ်ထားသော်လည်း ယင်းတားမြစ်ချက်သည် ဇာရီမူတွင် ဂရံ မြေတစ်စိတ်တစ်ဒေသ ရောင်းချခြင်းမှာ ပျက်ပြယ်ခြင်း မရှိပါ။ ယင်းသို့ ဂရံ မြေတစ်စိတ်တစ်ဒေသရောင်းချထားကြောင်းကို မြေစာရင်းဦးစီးဌာနသို့ အကြောင်းကြားရမည်။

အခန်း (၈)

လက်ရောက်ပေးအပ်ခြင်း

မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းလက်ရောက်ပေးအပ်ခြင်း

၇၈။ လက်ရောက်ပေးအပ်ရန် ချမှတ်ထားသော ဒီကရီကို ဒီကရီအရ မြေ၊ အိမ်အစရှိသည်တို့မှ နှင်ထုတ်သည့် ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် အိမ်မြေအပ်ဝရမ်းထုတ်ပေးရမည်။ တရားနိုင်အား လက်ရောက်ပေးအပ်ရသည်။ အပ်ဝရမ်းအတည်ပြုရာတွင် ဒီကရီအရ လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိသူများက တာဝန်



ရှိလျက်နှင့် ထွက်ပေးရန်ငြင်းဆန်ပါက ငြင်းဆန်သူ အားလုံးကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်သည်။

၇၉။ လေလံဆွဲဝယ်သူသည် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၄ အရ အရောင်းလက်မှတ် ရပြီးနောက် ဝယ်ယူသည့် ပစ္စည်းကို လက်ရောက် ပေးအပ်ရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ ကာလစည်း ကမ်းသတ်ကာလအတွင်း (၃) နှစ်အတွင်း တစ် ကြိမ်မကလျှောက်ထားနိုင်သည်။ လေလံဆွဲ ဝယ်ယူသူအား လက်ရောက်ပေးအပ်နိုင်ရန် အပ်ဝရမ်း ထုတ်ဆင့်ရသည်။ ငြင်းဆန်သူအား ဖယ်ရှားပစ်နိုင် သည်။

၈၀။ လေလံဆွဲဝယ်သူသည် ပစ္စည်းလက်ရောက် ရန် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၅ အရ လျှောက်ထားခြင်း မပြုဘဲ လက်ရောက်ရလို ကြောင်း သီးခြား တရားတစ်ထုံးစွဲနိုင်သည်။

၈၁။ ဒီကရီကို လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိသူမဟုတ်ဘဲ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ကျူးကျော်နေလျှင် ဇာရီ မှုတွင် ၎င်းအား ဖယ်ရှားခြင်း မပြုနိုင်၊ ထိုသူအား ဖယ်ရှားရန် သီးခြားတရားတစ်ထုံး စွဲဆိုရန်လိုသည်။

အပ်ဝရမ်းနှင့် ကြားလူ

၈၂။ ပစ္စည်းလက်ရောက်ပေးရန် အပ်ဝရမ်းကိစ္စ တွင် တရားရုံးမဟုတ်သော ကြားလူက တရားမ ကျင့်ထုံးအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၈ အရ ကန့်ကွက်

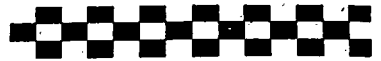
ခြင်း မပြုနိုင်။ ဝရမ်းကပ်ခြင်းမဟုတ်၍ ဝရမ်းခွာပေး ရန်အကြောင်း မပေါ်ပေါက်ပါ။^(၁) ဝရမ်းကပ်ထားခြင်း မဟုတ်၍ ဝရမ်းခွာပေးရန် လျှောက်ထား၍ မရ သဖြင့် သီးခြားတရားတစ်ထုံးစွဲဆိုရန် ဖြစ်သည်။

အမှုသည်မဟုတ်သူများ ဖယ်ရှားခံရပါက ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေး

၈၃။ တရားမကြီးမှုတွင် အမှုသည်မဟုတ်သူက မိမိပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်အရဖြစ်စေ၊ လက်ရှိထားမြဲထား စေရန်ဖြစ်စေ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၀၀ အရ လျှောက်ထားခွင့်ရှိသည်။ လျှောက်ထားသည့်အတိုင်းအနိုင်ရရှိပါက ပိုနေမြဲ ကျားနေမြဲ ပြန်ထားရန် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၁ အရ လျှောက်ထားနိုင်သည်။ တရားမ ကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၀၀ အရ လျှောက်ထားရာ၌ လျှောက်ထားချက် မအောင် မြင်ပါက အချင်းဖြစ်နေရာကို လက်ရှိထားခွင့်ရှိ ကြောင်း ပြဆိုရန် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၀၃ အရ တရားတစ်ထုံးထပ်မံစွဲဆိုနိုင်သည်။^(၁)

၈၄။ တရားနိုင်နှင့် တရားရှုံးကို တရားပြိုင်များ အဖြစ်ထား၍ စွဲဆိုရန် ဖြစ်သည်။ တရားနိုင်နှင့် တရားရှုံးတို့ကြား အငြင်းပွားသောကိစ္စမဟုတ်၍ ဇာရီမှုတွင် အဆုံးအဖြတ်မပေးနိုင်။ တရားမကျင့် ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၇မှ ၁၀၃ ပါ ပြဋ္ဌာန်း ချက်များအရသာ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။^(၂)

(၁) ဦးလှမြင့် နှင့် ဒေါ်ရီရီ ၁၉၈၁၊ မတစ၊ စာ - ၈၉။
(၂) ဦးဝမ်ကျင်ကွေးပါ ၂ နှင့် ဦးသန်းထွန်း ၁၉၈၄၊ မတစ၊ စာ - ၁၉၄။



လက်ရောက်ပေးအပ်ရာတွင် ခုခံတားဆီးနှောက်ယှက်ခြင်း

၈၅။ ဥပစာကို ပေးအပ်ရာ၌ အမှုတွင် မပါဝင်သော သူတစ်ဦးက တားဆီးနှောက်ယှက်ခုခံပါက တရားနိုင်သည် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၇ နှင့် ၉၈ အရ လျှောက်ထားနိုင်သည်။ တရားရုံး သို့မဟုတ် တရားရုံးက သွေးထိုးပေးသူ သို့မဟုတ် တရားရုံးကိုယ်စားအခြားသူတစ်ဦးဦးက အကြောင်းမဲ့ ခုခံတားဆီးနှောက်ယှက်လျှင် အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းကို လက်ရောက်ပေးအပ်ရန် အမိန့်ချနိုင်သည်။ ဆက်လက်ခုခံတားဆီးနှောက်ယှက်လျှင်တရားမထောင်တွင် ချထားပေးရန် လျှောက်ထားပါက ရက် (၃၀) အထိအကျဉ်းချနိုင်သည်။^(၁)

ကြားလူများ

၈၆။ ဒီကရီကို အတည်ပြုရာတွင် ကြားလူများ၏ အခွင့်အရေးပေါ်ပေါက်တတ်ပါသည်။ ပေါ်ပေါက်အောင်ဖန်တီးသူများလည်းရှိကြပါသည်။ အမှုသည် မဟုတ်သူက မိမိအခွင့်အရေးကို ထိပါးသည်ဟု ဆိုကာ ကန့်ကွက်လာတတ်ကြပါသည်။ တရားရုံးများကလည်း လက်ခံ၍ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ရုံးသူက ဘစ် ရုံးပြီး တစ်ရုံးတက်၍ အရေးဆိုတတ်ပါသည်။ အလွယ်တကူ လက်ခံ၍ မဆုံးဖြတ်ရန် လိုပါသည်။ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၄၇ နှင့် အကျုံးဝင်သောကိစ္စရပ်များ၊ အကျုံးမဝင်သော ကိစ္စများ၊ အကျုံးမဝင်သော အမှုသည်များကို လေ့လာစိစစ်ရန် လိုပါသည်။ အကျုံးမဝင်ဘဲလျက်နှင့် မဆုံးဖြတ်မိရန်လိုသည်။ အကျုံးဝင်သည့် ကိစ္စကို

ဆုံးဖြတ်၍ ကြန့်ကြာခြင်းမှာ ကြန့်ကြာသည်ဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း အကျုံးမဝင်ဘဲဆုံးဖြတ်ပါက တရားနိုင်အတွက် နစ်နာပါသည်။ ဇာရီမူလည်း ကြန့်ကြာပါသည်။ ကြန့်ကြာသင့်၍ ကြန့်ကြာခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။

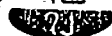
အခန်း (၉)

အကြောင်းကြားစာ ပေးပို့ခြင်း နှင့် ဆိုင်းငံ့ခြင်း

အချို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် တရားရုံးထံ အကြောင်းကြားစာပေးပို့ရန် မလိုဘဲပေးပို့ခြင်း

၈၇။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၂၂ (၁)တွင် အချို့သော ကိစ္စများ၌ ဒီကရီကိုအတည်မပြုသင့်ကြောင်း အကြောင်းပြစေရန်အကြောင်းကြားစာပေးပို့ရမည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။ အကြောင်းကြားစာပေးပို့ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဇာရီမူ လျှောက်ထားခွင့် မရှိကြောင်း တရားရုံးအား ကန့်ကွက်ပြောဆိုခွင့်ရှိစေရန် အလိုငှာ အခွင့်အလမ်း ရရှိစေရန်အပြင် တရားရုံးအနေဖြင့် အငိုက်မမိစေရန် ၎င်းဒီကရီကို အတည်မပြုမီ တရားရုံးသည် ဒီကရီကို ပြေကြေအောင် ဆောင်ရွက်စေနိုင်ရန်လည်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အောက်ပါအချက်များတွင် အကြောင်းကြားစာ မလွှဲမသွေပေးပို့ရမည်ဟု ပြဌာန်းထားသည် -

- (၁) တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၇၄။
- တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၇ (၂) နှင့် ၉၈





(၁) ဒီကရီချမှတ်သည့် နေ့ရက်မှ သုံးနှစ်ကျော် အကြာတွင် ဖြစ်စေ၊ ပြီးခဲ့သည့် ဇာရီလလျှောက်လွှာ တွင် နောက်ဆုံးအမိန့်ချမှတ်ပြီး နောက်တစ်နှစ် ကျော်အကြာတွင် ဖြစ်စေ၊ ဇာရီလလျှောက်လွှာ ထားခြင်း၊

(၂) တရားရုံး၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်အပေါ် ဇာရီပြုလုပ်ခြင်း၊

(၃) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၄ -က အရ တင်သွင်းသော ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် လျှောက် ထားခြင်း၊

(၄) ငွေဒီကရီကိုအတည်ပြုရန် လျှောက်ထားရာ၌ တရားရုံးအား ဖမ်းဆီးအကျဉ်းချပေးရန် လျှောက် ထားခြင်း။^(၁)

၈၈။ မလိုအပ်ဘဲလျက် အကြောင်းကြားစာထုတ် ခြင်းဖြင့် တရားရုံးအား ကန့်ကွက်လွှာ တင်နိုင်ရန် နှင့် ဇာရီပြုလုပ်မှုအား ဟန့်တားမှု ဆောင်ရွက်နိုင် ရန် အခွင့်အလမ်းပေးသည့် သဘောသက်ရောက် စေပါသည်။

၈၉။ ဇာရီပြုလုပ်ရန် လျှောက်လွှာများ တင်သွင်း သောအခါ ရှုပ်ထွေးသောအမှုအလွန်အနည်းငယ်မျှ လောက်တွင်မှ တစ်ပါးဇာရီလျှောက်လွှာပေါ်တွင်

နေ့ချင်းအမိန့်ချရမည်။ ထို့ပြင်အမှုအားလုံးတို့ကို လျှောက်လွှာတင်သွင်းပြီးနောက်နေ့ကို နောက်ဆုံး ထား၍ အမိန့်ချမှတ်ရမည်။^(၂)

သို့ဖြစ်၍ တရားရုံးလက်စွဲကို လိုက်နာလျက် တရားရုံးက တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁ ပါ နည်းလမ်းများအနက်တစ်နည်းနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက် ရန် အမိန့်ချဆောင်ရွက်ပါက မြန်ဆန်မည်ဖြစ်ပါ သည်။

၉၀။ ဒီကရီအတည်ပြုခြင်းကို ကြန့်ကြာစေရန် ထွက်ပြေးတိမ်ရှောင်တန်ရာလျှင်ဖြစ်စေ၊ တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ဒေသ၏ ပြင်ပသို့ခွာသွားတန်ရာလျှင် ဖြစ်စေ အကြောင်းကြားစာထုတ်ရန် မလိုပါ။^(၃)

ဒီကရီအတည်ပြုခြင်းကို ဆိုင်းငံ့ခြင်း

၉၁။ ဒီကရီအတည်ပြုပေးရန် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း ခံရသော တရားရုံးသည် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၂အရ မိမိချမှတ်သည့် ဒီကရီကို မိမိအတည်ပြုရာ တွင် ရရှိသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအတိုင်းကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ဒီကရီကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်း တရားဝင်မှု၊ ဒီကရီကိုလွှဲပြောင်း ပေးစဉ်က အတည်ပြုခွင့်မှာ ကာလစည်းကမ်းသတ် ကျော်လွန်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ^(၄)တို့ကို အဆုံးအဖြတ်ပေး ခွင့် မရှိပေ။ ဒီကရီချမှတ်သည့် တရားရုံးကသာ

(၁) တရားမ ကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့်. ၂၁၊ နည်း ၃၇။

(၂) တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၈၃ (၁)

(၃) အမိန့်. ၂၁၊နည်း ၃၇ ချွင်းချက်၊

(၄) ရန်ကုန် အတွဲ ၁၄၊ စာ - ၅၅၀။



ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်ဖြစ်ရာ တရားရုံးအနေဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ခံယူနိုင်စေရန်အလို့ငှာ ဒီကရီလွှဲပြောင်းရရှိသည့် တရားရုံးက မိမိရုံးတွင် တင်သွင်းထားသည့် ဇာရီလျှောက်လွှာကို ဆက်လက်အရေးယူခြင်း မပြုဘဲ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၂၆ အရ ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်သည်။

၉၂။ အလားတူပင် အောက်ဖော်ပြပါကိစ္စများကို တရားရုံးက ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဒီကရီကို လွှဲပြောင်းရရှိသည့် တရားရုံးသည် ဇာရီကို ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်သည်။

- (က) ဒီကရီကို ပြင်ဆင်ပေးရန် ကိစ္စ၊
- (ခ) ဒီကရီကို ကျေအေးပြေငြိမ်းပြီးကြောင်းပြဆိုရန် သို့မဟုတ် ဒီကရီမှာ မတည်ရှိတော့ကြောင်း ပြဆိုရန်ကိစ္စ^(၁)
- (ဂ) တစ်ဖက်သတ် ချမှတ်ထားသော ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပေးရန်ကိစ္စ၊
- (ဃ) ဒီကရီအတည်ပြုခွင့်သည် ကာလစည်းကမ်းသတ်ကျော်လွန်ကြောင်းတင်ပြရန် ကိစ္စ^(၂)

၉၃။ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၂၉ တွင် ဒီကရီတစ်ရပ်ကို အတည်ပြုဆဲတွင် တရားရုံးက တရားနိုင်အပေါ် အဆိုပါ တရားရုံးတွင် အခြားအမှုတစ်မှု ထပ်မံစွဲဆိုထားရာ ဇာရီမှုကို ထိုအမှုမပြီး

ပြတ်မီကာလအတွင်း ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်သည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။ ဆိုင်းငံ့ရန် နေ့ချက်လွှာကို ဇာရီမှုတွင် တင်သွင်းရန်ဖြစ်သည်။^(၃) အခြားတရားရုံးရှိ ဇာရီမှုကို ဆိုင်းငံ့ခြင်း မပြုနိုင်^(၄)။ ဇာရီမှုမှ အမှုသည်များသည် နောက်ထပ်စွဲဆိုသော တရားမကြီးမှုမှ အမှုသည်များနှင့် အတူတူဖြစ်ရမည်။ အမှုသည်ကွဲလွဲလျှင် ဇာရီမှုကို ဆိုင်းငံ့ခြင်း မပြုနိုင်^(၅) ရည်ရွယ်ချက်မှာ -

- (၁) ဇာရီမှုပွားများခြင်းကို ပိတ်ပင်ရန်၊^(၆)
 - (၂) တရားရုံးနှင့် တရားနိုင်တို့တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦးရရန် ရှိသည်များရှင်းလင်းနိုင်ရန်၊
- ဒီကရီအတည်ပြုခြင်းကို ဆိုင်းငံ့ထားခြင်းမှာ တရားရုံး၏ သဘောအတိုင်းသက်သက်မျှသာ ဖြစ်သည်။

၉၄။ တရားရုံးက အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၂၉ ၏ အကာအကွယ်ကို လွဲမှားစွာ ရယူ၍ နှင်ထုတ်သည့် ဒီကရီကိုလိမ်လည်ရယူထားသော ဒီကရီဖြစ်ကြောင်း အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိသော ဒီကရီဖြစ်ကြောင်း၊ အမှုသည်များအတူထား၍ တရားတစ်ထုံးပြန်စွဲလေ့ရှိကြသည်။ အလားတူပင် မြွက်ဟကြေညာပေးစေလိုမှုများလည်း ဖန်တီးစွဲဆိုပြီး အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၂၉ ၏ အကာအကွယ်ကို ရယူကြပါသည်။ တရား

- (၁) ရန်ကုန်အတွဲ ၄၊ စာ - ၅၆၂။
- (၂) ရန်ကုန်အတွဲ ၁၄၊ စာ - ၅၅၀။
- (၃) ဒေါက်တာဒေါ်လှမင်းနှင့် ဒေါ်စောလှိုင်၊ ၁၉၈၉၊ မတစ စာ - ၆၆။
- (၄) ဦးတင်ဦးနှင့် ဦးဝမ်ဟုတ်၊ ၁၉၈၄၊ မတစ စာ - ၂၂၀။
- (၅) ကေကေပီလေးနှင့် တီဂျော်ကာ ၁၉၇၈၊ မတစ စာ - ၄။
- ဦးစိုးစံနှင့် ဒေါ်ကျင်ပု ၁၉၇၈၊ မတစ စာ - ၁၈။
- ဒေါ်မမော်နွယ်နှင့် ဒေါ်ပတိမာဘီ ၁၉၇၈၊ မတစ စာ - ၈၆။
- (၆) ဒေါ်အုန်းခင်နှင့် ဦးကျော်စိန် ၁၉၆၆ မတစ၊ ၅၄၇။



ရုံးများက အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၂၉ ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို အထူးဂရုပြုသင့်ပါသည်။ ဆိုင်းငံ့မိန့်ပေးခြင်းမှာ တရားရုံး၏ သဘောအတိုင်းသက်သက်မျှသာ ဖြစ်သည်ကို အထူးဂရုပြုသင့်ပါသည်။^(၁)

၉၅။ ဒီကရီအတည်ပြုသော တရားရုံး၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် နှင့်ပတ်သက်၍ တရားရုံးက စိစစ်ရန်မှာ ဒီကရီသည် တရားဝင် မဝင်လိမ့်လည်လှည့်ဖျား၍ ရသော ဒီကရီ ဟုတ်၊ မဟုတ်၊ ဥပဒေနှင့် ညီမညီ၊ သို့မဟုတ်၊ မှန်ကန်မှုရှိ၊ မရှိ (ဥပမာ အမိန့် ၃၂)တို့ကိုပါစိစစ်၍ ဆောင်ရွက်သွားရန် ဖြစ်သည်။^(၂) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၂၉ အရ ဆိုင်းငံ့မိန့်များလွယ်လွယ်ပေး၍ အမှုများ ကြန့်ကြာတတ်ပါသည်။

၉၆။ ဒီကရီကို တရားရုံးပြင်ပတွင် ပေးဆောင်ပြီးဖြစ်၍ အတည်မပြုနိုင်တော့ကြောင်း မြွက်ဟကြေငြာပေးရန်အတွက် သီးခြားတရားစွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်^(၃)

၉၇။ နှင်လိုမှု ဒီကရီကို တရားရုံး၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်အပေါ် အတည်ပြုဆဲတွင် ထိုသူက အချင်းဖြစ် မြေပေါ်မှာ မိမိလက်ရှိ နေထိုင်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း မြွက်ဟ ကြေညာပေးရန်အတွက် သီးခြားတရားတစ်ထုံးစွဲဆိုနိုင်^(၄)

အခန်း (၁၀)

ဇာရီမှုများ မြန်ဆန်ရေးအတွက်
ဆောင်ရွက်သင့် သည့် နည်းလမ်းများနှင့်
အကြံပြုချက်များ

၉၈။ ဇာရီမှုများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် သိသင့်သိထိုက်သော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့နှင့် နည်းလမ်းအချို့ကို တင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုရှင်းလင်းစေရန် အောက်ပါအတိုင်း အကြံပြုအပ်ပါသည် -

(က) ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကြေညာခွာ လေ့လာရန်နှင့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း တိကျစွာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်၊

(ခ) ဆိုင်းငံ့မိန့်များကို အလွယ်တကူချမှတ်ခြင်း မပြုရန်၊

(ဂ) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၇ ၏ ဥပဒေသဘောနှင့် ရည်ရွယ်ချက်ကို နားလည် ပြီးတရားနိုင်နှင့် တရားရုံးကြားတွင် ပေါ်ပေါက်သော အငြင်းပွားမှုကိုသာ အဆုံးအဖြတ်ပြုရန်၊ ပုဒ်မ ၄၇ တွင် အကျုံးမဝင်သော ကိစ္စများနှင့် အကျုံးမဝင်သော အမှုသည်များ၏ လျှောက်ထားချက်များကို လက်ခံဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုရန်၊

ဗိုလ်တတ်တိုက်

ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

(၁) ဦးအောင်ဒင်နှင့် ဘီကေဟော်ဒါ ရန်ကုန် အတွဲ ၃၊ စာ ၁၅၁။

(၂) ဦးဘဖေပါ ၂ နှင့် ဦးမြိုင် ပါ ၂ ၁၉၆၇၊ မတစ ၁ ၄၃၀

(၃) ပီအယ်(လ်) ပီပလောနီဂျပျချစ်တီးနှင့် ဗွီအမ်အက်စ်ဆမ်မာဆမ်ဒရမ်ချစ်တီး အောက်မြန်မာ အတွဲ ၇၊ စာ - ၃၆၇။

(၄) ဦးမြဆောင်နှင့် ဦးကြီးမောင် ၁၉၇၉၊ တရားမ ပထမအယူခံမှုအမှတ် ၇၀။



- (ဃ) တရားနိုင်သည် တရားရုံးအဆင့်ဆင့်မှ အချိန်အတော်ကြာစောင့်မျှော်ကာ အနိုင်ဒီကရီကို ရရှိခဲ့သည်ဖြစ်၍ ဒီကရီပါ အခွင့်အရေးကို တရားရုံးများက တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၈၃ ကို လိုက်နာလျက် နေချင်း သို့မဟုတ် နောက်နေ့နောက်ဆုံးထား၍ ဥပဒေနှင့်အညီ အမိန့်ချ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (င) တရားမကျင့် ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်းဥပဒေ ၁၀၀၊ ၁၀၃၊ နည်း ဥပဒေ ၆၃၊ နည်း ဥပဒေ ၈၉ ၊ ၉၀ ပါ အခွင့်အရေးများရှိသည်ဆိုသူများက ဥပဒေပါ အခွင့်အရေးကို သီးခြားတရားတစ်ထုံးစွဲ၍ ရယူစေရန်၊
- (စ) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၅ အရ ဆောင်ရွက်သည့် ကိစ္စရပ်များတွင် အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၈ အရ လျှောက်ထားလာပါက သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိ၍ လက်ခံဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုရန်၊
- (ဆ) ရောင်းချရန် ကိစ္စရပ်များအတွက် ဝရမ်းကပ်သည့် ကိစ္စများတွင်သာ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၅၈ မှ ၆၃ ထိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ သက်ဆိုင်ကြောင်း သတိပြုရန်၊
- (ဇ) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၅ အရ နှင်ဝရမ်းထုတ်ရာတွင် တရားရုံးနှင့် ကြားလူကအမိန့် ၂၁၊ နည်း ၉၇ အရ လျှောက်ထားခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်းနှင့် လျှောက်ထားလာပါက လက်ခံ

- ၍ အမိန့်မချရန် ^(၁)
- (ဈ) ဘီလစ်များအား ဇာရီပြုလုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ နည်းစနစ်များကို သင်တန်းပို့ချပေးရန်၊
- (ည) ဘီလစ်သည် ဒီကရီကို လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိသူများကို သိရှိထားရန်နှင့် ဒေါ်သန်းညွန့်ပါ ၄ နှင့် ဦးအုန်းမြိုင် (၁၉၉၀၊ မတစ၊ စာ -၁၂၄) ပါ လမ်းညွှန်ချက်ကို လိုက်နာစေရန်၊
- (ဋ) ဇာရီပြုလုပ်ခြင်းဆိုင်ရာနည်းစနစ် လမ်းညွှန်လက်စွဲ စာစောင်ထုတ်ဝေပေးရန်၊
- (ဌ) အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၃၅ အရ အပ်ဝရမ်းကို တစ်ကြိမ်သာထုတ်ပေးရမည်ဟု ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိ၍ ထုတ်ပေးထားသည့် ဝရမ်းအတည်မဖြစ်ပါက ထပ်မံထုတ်၍ ဆောင်ရွက်ရန်၊ ^(၂)
- (ဍ) ဒီကရီအတည်ပြုသည့် တရားရုံးသည် ဒီကရီမှန်သည်မှားသည်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်းသိရှိထားရန်နှင့်ဒီကရီ အတည်မပြုဘဲအကြောင်း(၃)ရပ်မှအပဒီကရီအတည်ပြုသည့် ရုံးသည် ဒီကရီကို အတည်ပြုရန် ငြင်းဆိုနိုင်ခြင်း မရှိပေ။^(၂)
- သို့ဖြစ်၍ ဒီကရီပါအတိုင်းအတည်ပြုနိုင်ရေးအတွက် အမိန့်ကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်

(၁) ဦးတင်မောင်ပါ ၃ နှင့် ဦးမြမောင် ပါ ၃ (ကွယ်လွန်သူ ဒေါ်သြ၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ) ၁၉၉၅၊ မတစ၊ စာ - ၆၁။

(၂) ဒေါ်ခင်စိန်ပါ ၃နှင့် ဦးချစ် ၁၉၉၁၊ မတစ ၊ ၂၀



- (ပ) အညီအမိန့်ချဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (ပ) ဒီကရီကို အတည်ပြုနိုင်သူများကို သိရှိထားရန်နှင့် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၆ အရ လည်းကောင်း၊ အမိန့် ၂၁၊ နည်း ၁၆ အရ လည်းကောင်း ကွယ်လွန်သွားသော တရားနိုင်၏ ဆိုင်ရေးဆိုင်ခွင့်ကို ဆက်ခံရရှိသူသည် ကွယ်လွန်သူရရှိထားသော ဒီကရီကို လျှောက်ထားခွင့်ရှိကြောင်း သိရှိဆောင်ရွက်ရန်၊
- (ဏ) တစ်ဖက်သတ်ဒီကရီကို အတည်ပြုဆောင်ရွက်သောအခါတွင်မှ တရားရုံးသည် တရားရုံးက တရားမကြီးမှုတွင် ငြင်းချက်ထုတ်ရန် အကြောင်းကြား စာထုတ်ဆင့်စဉ်က ယင်း အကြောင်းကြားစာပါလက်မှတ်မှာ ၎င်း၏ လက်မှတ်မဟုတ်ကြောင်း ငြင်းဆိုတတ် လေ့ရှိသဖြင့် တရားရုံးထံအကြောင်းကြားစာ ချအပ်သည့် ဆင့်စာလုလင်များက ဥပဒေနှင့် အညီ နည်းလမ်းတကျအတည်ပြုချအပ်ရန်၊ (တရားမမှုများတွင် ကျမ်းကျိန်ချက်ပါရုံနှင့် မလုံလောက်သဖြင့် ဆင့်စာလုလင်၏ အစစ်ခံချက်ရယူထားရန်)
- (တ) ဇာရီအတည်ပြုရာ၌ လက်ရောက်ပေးအပ်သည့်ကိစ္စများတွင် သက်ဆိုင်ရာ လုံခြုံရေးအဖွဲ့နှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့က ပူးပေါင်းကူညီမှုပေးရန် ညှိနှိုင်းအကြောင်းကြားသည့် စာများအချိန်မီပေးပို့ရန်၊ ပေးပို့ခြင်း ရှိ၊ မရှိကြီးကြပ်ရန်နှင့် အကြီးအကဲက ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းရန်၊
- (ထ) အရောင်းကြော်ငြာ မထုတ်မီအရောင်းကြော်ငြာစာထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရသည့် ဥပဒေပြဌာန်းချက်အဆင့်များ များ

- ပြားသဖြင့် ရက်ချိန်းနီးကပ်စွာ ပေးပြီး အမြန်ဆုံးဆောင်ရွက်ရန်၊
- (၃) အမွေပုံစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုများတွင် အမွေဆိုင်ပစ္စည်းကို ရောင်းချ၍ ခွဲဝေပေးရန် ကိစ္စဆောင်ရွက်ရာတွင် ရောင်းချရမည့် ဥပစာပေါ်တွင် တရားပြိုင် (တရားရုံး)ရှိနေ၍ ရောင်းချခြင်း အထမမြောက်ဘဲကြန့်ကြာတတ်ပါသည်။ ရောင်းချမည့် ဥပစာပေါ်တွင် နေထိုင်သူများအား ဖယ်ရှားပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း လေလံပွဲတွင် တရားရုံးက ကျေညာပြီး ရောင်းချပါက မြန်ဆန်လာပါမည်။ အကယ်၍ ရောင်းချခြင်း ကိစ္စအဆင်မပြေပါက ကာလတန်ဘိုးကို တစ်ဖက်ဖက်သော အမှုသည်က ငွေအမ်းစေရန် စီစဉ်ပေးသင့်ပါသည်။
- (ခ) ဇာရီလျှောက်လွှာများကို ဥပဒေပြဌာန်းချက်နှင့် အညီ တင်သွင်းမှ လက်ခံဆောင်ရွက်ရန်၊
- (န) ဇာရီမှုများတွင် တရားနိုင်က တရားရုံးသို့ မည်သို့ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးစေလိုကြောင်း တင်ပြရန် တာဝန်ရှိပြီး တင်ပြချက်အပေါ် တရားရုံးက ဆောင်ရွက်ရသဖြင့် တရားနိုင်က ဆောင်ရွက်ပေးရန် တင်ပြနိုင်ခြင်း မရှိသေးပါက ဇာရီမှုအား ပိတ်ရန်၊
- (ပ) ငွေပေးဆပ်ရန် ဒီကရီအတွက် ဖွင့်လှစ်သည့် ဇာရီမှုများကို တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၁၆၉ နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (ဖ) မြေကိုလက်ရောက်ပေးအပ်စေရန် အမိန့်ချမှတ်ရာ၌ မြေပေါ်ရှိတရားရုံးဆောက်လုပ်ထားသော အိမ်ကို ဖျက်စေရန် အမိန့်မပါသဖြင့် ကြန့်ကြာတတ်၍ လက်ရောက်ပေး



အပ်စေရန် ချမှတ်သည့် အမိန့်တွင် ပြည့်
ပြည့်စုံစုံအမိန့်ချမှတ်စေရန်၊

(ဗ) ကြားလူနှင့် ပစ္စည်းပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်ရှိသူများ
ကန့်ကွက်ခြင်းမျိုး နောင်တွင် ပေါ်ပေါက်
လာခြင်းမှ ဟန့်တားရန်နှင့် စောစီးစွာ
ပေါ်ပေါက်ပါက အမှုသည် အဖြစ်ထည့်
သွင်း သင့်၊ မသင့် အမိန့်ချနိုင်ရန် မရွေးမ
ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်သည့်
အမှုများတွင် သတင်းစာ၌ ကြော်ငြာထည့်
သွင်းရန်၊

(ဘ) ဇာရီမှုတွင် ကြန့်ကြာစေရန် ဆောင်ရွက်သူ
များအပေါ်ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၁၈၃၊
၁၈၄၊ ၁၈၅၊ ၂၀၆၊ ၂၀၇၊ ၂၀၈ စသည့်
ပြဋ္ဌာန်းချက်များ အကျုံးဝင်ပါက ပြစ်မှု
ကြောင်းအရ အရေးယူရန်၊

(မ) လေလံတင်၍ ရောင်းချရရှိသော ငွေကြေး
များ ပေးသွင်းခြင်း၊ ရသင့်သူများကို ပြန်
ထုတ်ပေးခြင်း ကိစ္စများတွင် လက်ရှိ စည်း
မျဉ်းအရ လည်းကောင်း၊ ဌာနဆိုင်ရာ စည်း
မျဉ်းများအရ လည်းကောင်း ကြန့်ကြာမှု
များရှိ နေပါသည်။ ထိုကိစ္စအတွက် သင့်
တော်ရာ နည်းလမ်းများ သတ်မှတ်ပြီး
ပုဂ္ဂလိက ဘဏ်များနှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်
ရွက်ခွင့်ပြုသင့်ပါသည်။ ငွေသွင်းငွေထုတ်
ကိစ္စများမြန်ဆန်လာပါမည်။

(ယ) အမွေပုံစီမံခန့်ခွဲပေးစေလိုမှုများတွင် ပဏာ
မ ဒီကရီချမှတ်ပြီးနောက် ပစ္စည်းစာရင်း
ကောက်ယူခြင်းနှင့် ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်း ကိစ္စရပ်
ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကော်မရှင်နာခန့်ထား၍
ဆောင်ရွက်ပါသည်။ကော်မရှင်နာက ခွဲဝေ၍

မရနိုင်ကြောင်း တင်ပြလာတတ်ပါသည်။
အမှန်တကယ်ခွဲဝေ၍ မရနိုင်ကြောင်း ဟုတ်
မဟုတ် သေခြာစွာ စိစစ်ပြီးမှ ကော်မရှင်နာ
အစီအရင်ခံစာကို အတည်ပြုမိန့်ချမှတ်သင့်
ပါသည်။ ခွဲဝေရနိုင်မည်ဟု တွေ့ရှိပါက
ကော်မရှင်နာအား ထပ်မံတာဝန်ပေး ညွှန်
ကြား ဆောင်ရွက်စေသင့်ပါသည်။

နိဂုံး

ဇုဇု။ ဇာရီမှုများ မြန်ဆန်ထိရောက်စွာ ဆောင်
ရွက်နိုင်စေရေးအတွက် ဤစာတမ်းကို တိုတောင်း
သော အချိန်ကာလအတွင်း ဥပဒေအချက်အလက်
အကိုးအကားများဖြင့် တတ်စွမ်းသမျှ စုစည်းတင်ပြ
ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤစာတမ်းသည် ပြီးပြည့်
စုံပြီဟု မဆိုနိုင်ပါ။ တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ
အနေဖြင့် မိမိတို့၏ အတွေ့အကြုံ၊ ဗဟုသုတအ
လျောက်ဖြည့်စွက်ဆွေးနွေးရန်၊ ဝေဖန်အကြံပြုကြ
ရန် ရှိနေဦးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဖြည့်စွက်ဆွေးနွေး
အကြံပြုဝေဖန်ပေးကြပါရန် လေးစားစွာခေါ်အပ်ပါ
သည်။

အဖွဲ့ (၂)

တရားရေးဝန်ထမ်းအရာရှိများ
အထူးမွမ်းမံသင်တန်းအမှတ်စဉ် (၂)။



တရားမမှုများတွင်

အမှုအနိုင်ရသူသည် အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိပါသလား

ရဲမြတ်

တရားမမှုများတွင် အမှုအနိုင်ရသူသည် အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိပါသလား ဟူသော မေးခွန်းကိုမကြာခဏဆိုသလို အမေးအမြန်းခံခဲ့ရဘူးပါသည်။ ထိုအခါများတွင် အမှုအနိုင်ရသူသည် အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်မရှိကြောင်း၊ အမှုရှုံးသူသည်သာလျှင် အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိကြောင်း၊ သို့သော် ထူးခြားသော အချို့အမှုများတွင် ပြန်လှန်အယူခံမှု၊ တစ်ဖက်က တင်သွင်းသော အယူခံမှုများတွင် ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာတင်သွင်းခွင့်နှင့် အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်မရှိသော အမှုများတွင် အချို့အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ဖက်က တင်သွင်းသော အယူခံမှုတွင် တင်ပြခွင့်များရှိကြောင်း လက်လှမ်းမီသလောက် တိုတိုတုတ်တုတ် ခပ်လွယ်လွယ် လက်တန်းဖြေဆိုခဲ့သည်ချည်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြေခဲ့ရာများတွင် ဥပဒေ၊ စီရင်ထုံးနှင့် ဥပမာများကို ကိုးကား၍ ဖြေဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိ၍ ဘဝင်မကျခဲ့ပါ။ တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် ဥပဒေ၊ စီရင်ထုံးနှင့် ဥပမာများကို ကိုးကား၍ ဆောင်းပါး တစ်စောင်ရေးသားတင်ပြရန် စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ ထားရှိခဲ့ဘူးပါသည်။

ပြန်လှန်အယူခံမှု၊ ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာနှင့် အယူခံမှုတွင် တင်ပြခြင်းများအကြောင်းကို ရေးသားတင်ပြသည့်နေရာတွင် ဒီကရီနှင့် အယူခံများအကြောင်းကိုလည်း ထိုက်သင့်သလောက် ဆိုလိုတင်ပြမှသာလျှင် ခေါင်းစီးပါ မေးခွန်းကို လွှမ်းခြုံနိုင်၍ လျော်ကန်သင့်မြတ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမူရင်းတို့အားလုံးသည် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်း ဖြစ်ပြီး၊ ပင်မရေစီးတစ်ခုတည်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဒီကရီ

ဒီကရီဆိုသည်မှာ တရားမမှုများတွင် အငြင်းပွားသော ကိစ္စပြဿနာရပ်များအနက် အချို့တစ်ဝက်ကို ဖြစ်စေ၊ အားလုံးကို ဖြစ်စေ၊ နှစ်ဖက်အမှုသည်များအပြီးသတ်ရရှိသော အခွင့်အရေးများကို တရားရုံးကအပြီးသတ်အဆုံးအဖြတ်ပေးသည့် ထုံးပုံကျ (ထုံးနည်းတကျ) ဖော်ပြထားသော စီရင်ချက်ဖြစ်ပါသည်။^(၁) ဒီကရီဆိုသည်မှာ တရားမကြီးမှုများရှိ

(၁) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂ (၂)



အငြင်းပွားအချင်းဖြစ် ပြဿနာအားလုံးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်စေ၊ အချို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်စေ၊ ဆက်သွယ်နေသော အမှုသည်များ၏ အခွင့်အရေးကို အပြီးသတ်အဆုံးအဖြတ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။^(၂) ဒီကရီမြောက်ရန် အမှုသည်တို့ ရပိုင်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ရှိရပါမည်။^(၃) ဒီကရီတွင် ပဏာမဒီကရီနှင့် အပြီးသတ်ဒီကရီဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိပါသည်။ ဒီကရီရေးဆွဲနည်းနှင့် ပတ်သက်၍ တရားရုံးများလက်စွဲပါ လုပ်နည်းလုပ်နည်းများကို သတိချပ်ရန် လိုပါသည်။^(၄)

အယူခံမှု

မူလရုံးနှင့် ပထမအယူခံရုံးများက ချမှတ်သော ဒီကရီများကို မကျေနပ်သူများသည် အာဏာအပ်နှင်းထားသည့် တရားရုံးများတွင် ပထမနှင့် ဒုတိယအယူခံများဝင်ရောက်ခွင့်များရှိကြပါသည်။^(၅) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၉၆ တွင် မူလစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံး၍ ချမှတ်ထားသောဒီကရီတိုင်းကို အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ပေးထားပါသည်။ အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်သည် မူလအခွင့်အရေးဖြစ်ပါသည်။ ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာ ကိစ္စမဟုတ်ပါ။^(၆) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေတွင် အယူခံဝင်ရောက်ခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ဆိုထား ခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် အောက်ရုံးများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ တရားမျှတ မှန်ကန်ခိုင်မာစွာရှိသည် မရှိသည်ကို စမ်းသပ်ရန်အလို့ငှာ အယူခံဝင်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒီကရီမှာ ခိုင်မာခြင်းမရှိဘဲ ဥပဒေ အရ

(၂) အမာနီအင်မာ ပါ ၂ နှင့် ချစ်စိန် ပါ ၂ (၁၉၆၃၊ မတစ (ရုံးချုပ်)၊ စာ - ၆)

(၃) မခြံနှင့် မောင်မြင့် (ရန်ကုန်၊ အတွဲ ၅၊ စာ - ၈၃၈)

(၄) တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၁၇၃ မှ ၁၃၈ အထိ

(၅) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၉၆ နှင့် ၁၀၀

- ဒေါ်သိန်းခင်နှင့် ဦးအောင်ကို (၁၉၈၄၊ မတစ၊ စာ - ၃၁၇)

- ဒေါ်ထိုက်နှင့် ဦးပေါ်ထွန်း ပါ ၂ (၁၉၈၃၊ မတစ၊ စာ - ၄၈)

(၆) ဒေါ်သိန်းခင်နှင့် ဦးအောင်ကို (၁၉၈၄၊ မတစ၊ စာ - ၃၁၇)

- ဒေါ်ထိုက်နှင့် ဦးပေါ်ထွန်း ပါ ၂ (၁၉၈၃၊ မတစ၊ စာ - ၄၈)

- အီဘရာဟင် ဒေါ်ဂျီဂျီဝါး နှင့် အဂျစ်မိုဟာမက်လူဗာဝါးလား (၁၉၅၀၊ မတစ (လွှတ်ချုပ်)၊ စာ - ၂၇၀)

- နန္ဒနှင့် ရှိကူ (၁၉၀၈၊ ဘုံဘိုင်၊ အတွဲ ၁၂၊ စာ - ၃၃၇)။



မှားယွင်းနေလျှင် ဒီကရီကို ပယ်ဖျက်ပြီး နစ်နာ၍ အယူခံဝင်ရောက်သူကို အနိုင်ပေး၍ ကုစားခွင့် ခံစားရရှိစေပါသည်။^(၇) စီရင်ချက်ကို အယူခံဝင်ရောက်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ ဒီကရီကို အယူခံဝင်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။^(၈) မိမိအား လုံးဝ အနိုင်ပေးထားသော ဒီကရီကို အယူခံဝင်ရောက်ခွင့် မရှိပါ။^(၉) အမှုနိုင်သူသည် မိမိအား အရှုံးပေးထားသော ငြင်းချက်များကို အယူခံဝင် ရောက်ခွင့်မရှိပါ။^(၁၀) အငြင်းပွားသော ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်သည့် အပြီးသတ်စီရင်ချက် (၁)၊ ဒီကရီကြောင့် အကြီးအကျယ်ထိခိုက်နစ်နာသူအမှုသည်ကသာ ဒီကရီကို အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိပါသည်။^(၁၁)

ပြန်လှန်အယူခံမှု

မူလရုံးမှချမှတ်သော ဒီကရီကို နှစ်ဖက်အမှုသည်များက အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရလျှင် အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိကြပါသည်။ ထိုအယူခံမှုများကို အပြန်အလှန်အယူခံမှုများ (CROSS - APPEALS) ဟုခေါ်ပါသည်။ အပြန်အလှန်အယူခံမှုများကို သီးခြားစီဖွင့်လှစ်ရပါသည်။ ဒီကရီကို အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိမှသာလျှင် ပြန်လှန် အယူခံမှုတင်သွင်းခွင့်ရှိပါသည်။ မြို့ပြဆိုင်ရာ ငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) နှင့် (စ) တွင် ဖော်ပြထားသော ကိစ္စများအပေါ် အခြေခံသောအမှု၌ ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍

- (၇) ဦးနိုင်ဝင်း၏ အသုံးပြုတရားဥပဒေများ၊ ပတွဲ၊ စာ - ၁၈၂၊ ဝေဖန် (၉)
 - အီဘရာဟင် ဒေါ်ဂျီဂျီဝါးနှင့် အဂျစ်မိုဟာမက်လူဗာဝါးလား (၁၉၅၀၊ မတစ (လွှတ်ချုပ်)၊ စာ - ၂၇၀)
- (၈) ဒါဝတ်အီဘရာဟင်ဘိုင်မြားနှင့် ဝိုင်အေမြား (ခ) ယာတီးယားအာမတ်မြား (၁၉၉၀၊ မတစ (စုံညီ)၊ စာ - ၆၅)
- (၉) ဒေါ်ဂိုဒါဝရီဒေဗွီ ပါ ၆ နှင့် ရှန်တီဒေဗွီ (၁၉၈၄၊ မတစ၊ စာ - ၉၁)
 - ဒေါ်တင်နွဲ့နှင့် ဒေါ်ထွေး (၁၉၈၃၊ မတစ၊ စာ - ၃၂)
 - အီးအာရ်ဘီဒင်နှင့် ဦးလှိုင်ဖေ ပါ ၄ (၁၉၆၇၊ မတစ (ရုံးချုပ်)၊ စာ - ၁၁၇)
 - ဝါလီမိုဟာမက်နှင့် ဒေါ်အမာဂျန် ပါ ၂ (၁၉၅၉၊ မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ-၃၂၆)
 - တန်ကွန်းလှိုင်နှင့် မသန်းရင် (၁၉၅၀၊ မတစ) (လွှတ်တော်)၊ စာ - ၂၁၁
- (၁၀) $\frac{\text{ဒေါ်ခင်ညွန့် ပါ ၂}}{\text{ဒေါ်ခင်သန်း}}$ နှင့် $\frac{\text{ဒေါ်ခင်သန်း}}{\text{ဒေါ်ခင်ညွန့် ပါ ၂}}$ (၁၉၈၅၊ မတစ၊ စာ - ၅၅)
 - ဒေါ်တင်နွဲ့နှင့် ဒေါ်ထွေး (၁၉၈၃၊ မတစ၊ စာ - ၃၂)
 - ဝါလီမိုဟာမက်နှင့် ဒေါ်အမာဂျန် ပါ ၂ (၁၉၅၉၊ မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ-၃၂၆)
- (၁၁) မညိုနှင့် မလှခင်ပါ ၂ (၁၉၆၁၊ မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ-၁၃၂)။



ဒီကရီချမှတ်လျှင် ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (စ) ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပယ်ခြင်းအပေါ် အယူခံဝင်နိုင်ပါသည်။^(၁၂) ဦးကြွားပါ ၇ နှင့် ဒေါ်တင်လှပါ^(၁၃)

အမှုတွင် တိုင်းတရားရုံးက ထန်းပင် ၅၀၀ အနက် ၁၀၀ ကို ဦးကြွားတို့အား လက်ရောက်ပေးအပ်စေရန် ဒီကရီချမှတ်ခဲ့ရာ ယင်းဒီကရီနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒေါ်တင်လှတို့က တန်ပြန်အယူခံလွှာဖြစ်စေ၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၄၁၊ နည်း ၂၂ တွင် ခွင့်ပြုထားသည့်အတိုင်း ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာဖြစ်စေ၊ တင်သွင်းထားခြင်းမရှိ၍ ထန်းပင် ၁၀၀ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းတရားရုံး၏ ဒီကရီမှာ အတည်ဖြစ်လျက်ရှိနေသောကြောင့် ဤအယူခံမှုတွင် ပယ်ဖျက်ခြင်းမပြုနိုင်ကြောင်း ထုံးဖွဲ့မှုရှိပါသည်။ အယူခံတရားပြိုင်သည် အပြန်အလှန်အယူခံမှုတင်သွင်းခြင်းမရှိပါဘဲလျက် နှုတ်ဖြင့်ကန့်ကွက်ရုံဖြင့် အယူခံရုံးသည် ဒီကရီကို ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုနိုင်ပါ။^(၁၄) ပြန်လှန်အယူခံမှုတင်သွင်းထားပါက ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခွင့်မရှိပါ။

ဥပမာ (၁)

အိမ်ရှင်က အိမ်ငှားအပေါ် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) (ဂ) တို့အရ အိမ်နှင့်လိုမှု စွဲဆိုပါသည်။ မူလရုံးက ၁၂ (၁) (က) အရသာ ဒီကရီချမှတ်ပေးပြီး၊ ၁၂ (၁) (ဂ) အရ ပလပ်လိုက်ပါသည်။ အိမ်ရှင်က ၁၂ (၁) (ဂ) အရ ဒီကရီမရ၍ အယူခံ ဝင်ရောက်ခွင့်ရှိပါသည်။ အိမ်ငှားကလည်း ၁၂ (၁) (က) အရ ဒီကရီချမှတ်ခံရ၍ အယူခံဝင်ရောက်ခွင့် ရှိပါသည်။ ထိုအယူခံများကို အပြန်အလှန်အယူခံမှုများ ဟုခေါ်ပါသည်။

ဥပမာ (၂)

မောင်ဘက မောင်လှအပေါ်ငွေ ၁၀၀၀၀/- ရလိုမှု တရားစွဲဆိုပါသည်။ မူလရုံးက ငွေ ၈၀၀၀/- အတွက်သာ ဒီကရီချမှတ်ပေးပြီး၊ ငွေ ၂၀၀၀၀/- အတွက် ပလပ်လိုက်ပါသည်။ မောင်ဘက ငွေ ၂၀၀၀၀/- အတွက် ဒီကရီမရ၍ အယူခံဝင်ရောက်

(၁၂) ဝါလီမိုဟာမက်နှင့် ဒေါ်အမာဂျန် ပါ ၂ (၁၉၅၉၊ မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ-၃၂၆)

(၁၃) ၁၉၈၄၊ မတစ၊ စာ - ၂၃၉။

(၁၄) မောင်စိုးမင်းနှင့် မောင်ထိုက် (၁၈၉၇ - ၀၁၊ ယူဘီ၊ စာ - ၃၀၆)

(၁၅) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၄၁၊ နည်း ၂၂

- အီးအာရ်ဘီဒင်နှင့် ဦးလှိုင်ဖေ ပါ ၄ (၁၉၆၇၊ မတစ (ရုံးချုပ်)၊ စာ - ၁၁၇)



ခွင့်ရှိပါသည်။ မောင်လှကလည်း ငွေ ၈၀၀၀၀/- အတွက် ဒီကရီချမှတ်ခံရ၍ အယူခံဝင်ရောက်ခွင့် ပါသည်။ ထိုအယူခံများကို အပြန်အလှန်အယူခံမှု များဟုခေါ်ပါသည်။

ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာ

မူလရုံးက ချမှတ်ထားသော ဒီကရီကို အမှု သည် တစ်ဦးဦးက အယူခံဝင်ရောက်လျှင် ကျန် တစ်ဦးက အကြောင်းပြချက်တစ်ခုခုပေါ်မူတည်၍ ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာတင်သွင်းနိုင်ပါသည်။ ထို ကန့်ကွက်လွှာကို ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာ (CROSS - OBJECTION) ဟုခေါ်ပါသည်။ ထိုကန့်ကွက် လွှာကို အကြောင်းကြားစာရသည့်နေ့မှစ၍ တစ်လ အတွင်း တင်သွင်းရပါသည်။ ပြန်လှန်ကန့်ကွက်ပုံ၊ ပါဝင်ရမည့်အချက်များနှင့် ရုံးခွန်များမှာ အယူခံ လွှာ အတိုင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။^(၁၅) ပြန်လှန်ကန့်ကွက်

လွှာကို သီးခြားအမှုမဖွင့်ရပါ။ အခြားအမှုသည်များ ထံသို့ အကြောင်းကြားစာပေးပို့ရပါသည်။ မူလရုံး က ချမှတ်သော ဒီကရီကို အယူခံဝင်ခွင့်ရှိမှသာလျှင် ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခွင့်ရှိပါသည်။^(၁၆) ဒီကရီကို အယူခံဝင်ရောက်ခွင့် မရှိလျှင် ပြန်လှန် ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခွင့်မရှိပါ။^(၁၇) ပြန်လှန်ကန့် ကွက်လွှာကို အယူခံလွှာအဖြစ် မှတ်ယူရန် မဟုတ် ပါ။ ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သီးခြား ဒီကရီလည်း ချမှတ်ခြင်းမပြုနိုင်ပါ။^(၁၈) ပြန်လှန် ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခြင်းမရှိလျှင် အောက်ရုံးက အမှု အစိတ်အပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အရုံးပေး ခံရသော အမှုသည်အား အနိုင်မပေးနိုင်ပါ။^(၁၉) အမှုနိုင်သည် မိမိအား အရုံးပေးသော ငြင်းချက် နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာတွင်

ဒီကရီတံတိုက် ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးတိုင်း)

- (၁၆) အီးအာရ်ဘီဒင်နှင့် ဦးလှိုင်ဖေ ပါ ၄ (၁၉၆၇၊ မတစ (ရုံးချုပ်)၊ စာ - ၁၁၇)
- (၁၇) ဒါဝတ်အိဘရာဟင်ဘိုင်မြားနှင့် ဝိုင်အေမြား(ခ) ယာတီးယားအားမက်မြား (၁၉၉၀၊ မတစ (စုံညီ)၊ စာ - ၆၅)
- အီးအာရ်ဘီဒင် နှင့် ဦးလှိုင်ဖေ ပါ ၄ (၁၉၆၇၊ မတစ (ရုံးချုပ်)၊ စာ - ၁၁၇)
 - တန်ကွန်းလှိုင်နှင့် မသန်းရင် (၁၉၅၀၊ မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ - ၂၁၁)
- (၁၈) အေအိုင်အာ၊ ၁၉၄၂၊ အောက်၊ စာ - ၃၃၅
- (၁၉) ဦးကြားပါ ၇ နှင့် ဒေါ်တင်လှပါ ၄ (၁၉၈၄၊ မတစ၊ စာ - ၂၃၉)
- ဦးအေးချိုပါ ၂ နှင့် ဦးစိန်ဝင်း (၁၉၈၃၊ မတစ၊ စာ - ၇၆)
 - မောင်စိုမင်းနှင့် မောင်ထိုက် (၁၈၉၇ - ၀၁၊ ယူဘီ၊ စာ - ၃၀၆)

တင်သွင်းခွင့်မရှိပါ။^(၂၀) ပထမ အယူခံရုံးက ပြန်လှန် ကန့်ကွက်လွှာကို ခွင့်မပြုလျှင် ထိုရုံး၏ ဒီကရီကို အယူခံဝင်နိုင်ပါသည်။^(၂၁) ပြန်လှန်အယူခံမှု တင်သွင်းထားပါက ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာတင်သွင်း ခွင့်မရှိပါ။

ဥပမာ

အိမ်ရှင်က အိမ်ငှားအပေါ် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) (ဂ) တို့အရ အိမ်နှင့်လိုမှု စွဲဆိုပါသည်။ မူလရုံးက ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) အရ ဒီကရီချမှတ်ပေးပြီး၊ ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (ဂ) အရ ပလပ်လိုက်ပါသည်။ အိမ်ရှင်က အယူခံ မတင်သွင်းဘဲ အိမ်ငှားက ၁၂ (၁) (က) အရ တင်သွင်းသော အယူခံမှုတွင် ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခွင့်ရှိပါသည်။ ထို နည်းတူ အိမ်ငှားက အယူခံမတင်သွင်းဘဲ အိမ်ရှင်က ၁၂ (၁) (ဂ) အရ တင်သွင်းသော အယူခံမှုတွင် ပြန်လှန် ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခွင့်ရှိပါသည်။

အယူခံမှုတွင် တင်ပြခြင်း

မူလရုံးက ချမှတ်ထားသော ဒီကရီတစ်ခုလုံး ကိုသာ အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်ရှိပါသည်။ ဒီကရီကို အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်မရှိသော အမှုသည်သည် ပြန် လှန်အယူခံမှုကို ဖြစ်စေ၊ ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာကို ဖြစ်စေ တင်သွင်းခွင့် မရှိပါ။ ဒီကရီတွင် ပါဝင် သော အချက်အလက်တစ်ခုခု သို့မဟုတ် အချက် အလက် များကိုဖြစ်စေ ဒီကရီတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိသော အချက်အလက်တစ်ခုခု သို့မဟုတ် အချက်အလက်များကိုဖြစ်စေ ကွက်၍အယူခံ ဝင်ရောက်ခွင့် သို့မဟုတ် ပြန်လှန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခွင့်မရှိပါ။ သို့သော် တစ်ဖက်က တင်သွင်း သော အယူခံမှုတွင် မိမိအား အနိုင်ပေးထားသော အချက်အလက်များကို ထောက်ခံတင်နိုင်သည့်အပြင် မိမိအကျိုးနှင့် ဆန့်ကျင် ဖြေဆို ထားသော ငြင်းချက်အချို့ကို လည်းကောင်း၊ မူလရုံးတွင် တင်ပြခဲ့ခြင်းမရှိသော အချက်အလက်အချို့ကို လည်းကောင်း၊ မူလရုံး၏ အယူအဆ မှားယွင်းမှုကို

- (၂၀) ဒါဝတ်အိတ်ရာဟင်ဘိုင်မြားနှင့် ဝိုင်အေမြား (ခ) ယာတီးယားအာမက်မြား (၁၉၉၀၊ မတစ (စုံညီ)၊ စာ - ၆၅)
- $\frac{\text{ဒေါ်ခင်ညွန့်ပါ၂}}{\text{ဒေါ်ခင်သန်း}}$ နှင့် $\frac{\text{ဒေါ်ခင်သန်း}}{\text{ဒေါ်ခင်ညွန့်ပါ၂}}$ (၁၉၈၅၊ မတစ၊ စာ - ၅၅)
 - ဦးတင်ဦးနှင့် ဦးရွှေလှဖြူ (၁၉၈၃၊ မတစ၊ စာ - ၃၈)
 - အီးအာရ်ဘီဒင်နှင့် ဦးလှိုင်ဖေ ပါ ၄ (၁၉၇၆၊ မတစ (ရုံးချုပ်)၊ စာ - ၁၁၇)
- (၂၁) ဂန်နာပတိနှင့် ဝိသာရာမ (၁၈၈၇၊ မဒရပ်၊ အတွဲ ၁၀၊ စာ - ၂၉၂)



လည်းကောင်း မူလရုံးက ဆုံးဖြတ်ခြင်းမရှိသော အချက်အလက်အချို့ကို လည်းကောင်း တင်ပြ ခွင့်ရှိပါသည်။^(၂၂)

ဥပမာ

အိမ်ရှင်က အိမ်ငှားအပေါ် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ငှားရမ်းခကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) အရ အိမ်နှင့်လိုမှု စွဲဆိုပါသည်။

မူလရုံးက အောက်ပါငြင်းချက်များကို ထုတ် နုတ်ပါသည်-

- (၁) အိမ်လခကြွေးကျန်မရှိဆိုသည်မှာ မှန်ပါသလား။
- (၂) နို့တစ်စာတရားမဝင်ဆိုသည်မှာ မှန် ပါသလား။

ငြင်းချက် (၁) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အိမ်လခ ကြွေးကျန်မရှိဆိုသည်မှာ မမှန်ဟု အိမ်ရှင်အားအသာ ပေး၍ လည်းကောင်း၊ ငြင်းချက် (၂) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ နို့တစ်စာတရားမဝင်ဆိုသည်မှာ မှန်သည်ဟု အိမ် ငှားအားအသာပေး၍လည်းကောင်း ဖြေဆိုပြီးအမှုကို ပလပ်လိုက်ပါသည်။

အိမ်ရှင်သည် အမှုပလပ်ခံရ၍ အယူခံဝင် ရောက်ခွင့်ရှိပါသည်။ အိမ်ငှားသည် အမှုအနိုင်ရ၍ အယူခံဝင်ရောက်ခွင့်မရှိပါ။ အိမ်ရှင်က အယူခံဝင် ရောက်ရာတွင် အိမ်ငှားကအမှုပလပ်သည်မှာ မှန် ကြောင်း မိမိအကျိုးနှင့် ဆန့်ကျင်ဖြေဆိုထားသော ငြင်းချက် (၁) မှာ မမှန်ကြောင်း တင်ပြခွင့်ရှိပါ သည်။

ဤဆောင်းပါးကို ဖတ်ရှုရသူများသည် တရားမမှုများတွင် အမှုအနိုင်ရသူသည် မည်ကဲ့သို့ သော အခြေအနေများတွင် အယူခံဝင်ခွင့် ရှိ၊ မရှိ၊ မည်သည့်အချက်တွင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရကြောင်း ကောင်းစွာ သဘောပေါက်လောက်ပြီဟု ခံစား မိပါသည်။ သဘောမပေါက်လျှင်သော်လည်း ကောင်း၊ အမှားအယွင်းပါလျှင်သော်လည်းကောင်း စာရေးသူ၏ ညံ့ဖျင်းမှုသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤ ဆောင်းပါးသည် ဥပဒေပညာလေ့လာရာတွင် အုတ် တစ်ချပ်၊ သဲတစ်ပွင့်မျှလောက် အထောက်အကူရ နိုင်လျှင် ဝမ်းသာကြည်နူးမိမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရဲမြတ်

- (၂၂) ဒါဝတ်အီဘရာဟင်ဘိုင်မြား နှင့် ဝိုင်အေမြား(ခ)ယာတီးယားအာမက်မြား
- (၁၉၉၀၊ မတစ (စုံညီ)၊ စာ - ၆၅)
 - ဒေါ်ဂိုဒါဝရီဒေဗွီ ပါ ၆ နှင့် ရှန်တီဒေဗွီ (၁၉၈၄၊ မတစ၊ စာ-၉၁)
 - ဦးတင်ဦးနှင့် ဦးရွှေလှဖြူ (၁၉၈၃၊ မတစ၊ စာ - ၃၈)
 - အီးအာရ်ဘီဒင်နှင့် ဦးလှိုင်ဖေ ပါ ၄ (၁၉၆၇၊ မတစ (ရုံးချုပ်)၊ စာ - ၁၁၇)
 - တန်ကွန်းလိုင်နှင့် မသန်းရင် (၁၉၅၀၊ မတစ (လွှတ်တော်)၊ စာ - ၂၁၁)
 - အီဘရာဟင် ဒေါ်ဂျီဂျီဝါးနှင့် အဂျစ်မိုဟာမက်လူဗာဝါးလား (၁၉၅၀၊ မတစ (လွှတ်ချုပ်)၊ စာ - ၂၇၀)
 - မသန်းရှင် ပါ ၅ နှင့် တန်ကီးခိုင် (၁၉၅၅၊ မတစ (လွှတ်ချုပ်)၊ စာ - ၈၅)

တရားမကြီးမှု

လှမြင့်ဝင်း (စစ်ကွင်း)

ဥပဒေပညာရှင်များက၊ တရားမဥပဒေနှင့် ပတ်သက်၍ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သို့မဟုတ်အများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရခံစားခွင့်ရှိသည့်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့် အခွင့်အရေးများကိုလည်းကောင်း၊ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သို့မဟုတ်အများက အခြားသူသို့မဟုတ် အများအပေါ်ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရရှိသော တာဝန်များကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြပြဋ္ဌာန်းကြေညာထားသည့် ဥပဒေဟု အဆိုရှိကြပါသည်။

အထက်ပါအတိုင်း လူသို့မဟုတ်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်က ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်ကို အခြားတစ်ဖက်မှ ငြင်းဆိုခဲ့လျှင် အခြားတစ်ဖက်မှ ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်များကို ချိုးဖောက်ခြင်း၊ ပျက်ကွက်ခြင်းပြုခဲ့လျှင် အခြေအနေကို တစ်ဖက်မှ ငြင်းဆိုခဲ့လျှင်၊ ဆောင်ရွက်ရမည့်တာဝန်ကို တစ်ဖက်မှ ချိုးဖောက်ပျက်ကွက်ခဲ့လျှင် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားမတရားရုံး၌ ထိုအခွင့်အရေးအခြေအနေတို့ကို တစ်ဖက်မှ ဆောင်ရွက်ပေးစေရန် ပေးအပ်စေရန်အတွက် လျှောက်ထားခြင်းကို တရားမမှုစွဲဆိုသည်ဟု အများ

က သိရှိထားပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် အခွင့်အမိန့်ဖြင့် ဥပစာပေါ်တွင် နေခွင့်ပြုသူကို နှင်လိုမှု၊ မြေအိမ်ကို ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း မြွက်ဟကြေငြာ၍ လက်ရောက်ရလိုမှု မြေ၊ အိမ်ကို လက်ရောက်ရလိုမှု၊ တရားဝင်မယားဖြစ်ကြောင်း မြွက်ဟကြေညာပေးစေလိုမှု၊ အိမ်ရှင်အိမ်ငှားအမှုများ၊ ပဋိညာဉ်အတိုင်းဆောင်ရွက်ပေးစေလိုမှု၊ စာချုပ်စာတမ်းပယ်ဖျက်ပေးစေလိုမှု၊ ငွေရလိုမှုများစသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ တရားမကြီးမှုကို အမှုသည် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ အခွင့်ရကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်ကိုယ်စားပြု၍ ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေသို့ ကိုယ်စားလှယ်စာလွှဲအပ်၍ ဖြစ်စေ တရားစွဲဆိုနိုင်ပါသည်။

ဤသို့ တရားမကြီးမှုစွဲဆိုရာတွင် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများဖြစ်သည့် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေ၊ ပဋိညာဉ်အက်ဥပဒေ၊ သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေ၊ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ မြို့ပြဆိုင်ရာဌာနရမ်းခကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ (စာချုပ်စာတမ်း) မှတ်ပုံတင်အက်ဥပဒေ၊ ငွေတိုးချေးစားသူများအက်ဥပဒေ



လွှဲပြောင်းနိုင်သော စာချုပ်စာတမ်းများ အက်ဥပဒေ၊ ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေစသည်တို့အား အခြေပြုစွဲဆိုလေ့ရှိပြီး အမှုတွင် ပေါ်ပေါက်သည့်သက်သေခံချက်များကို စဉ်းစားရာ၌ သက်သေခံအက်ဥပဒေသည် အရေးပါမှုရှိပြီး အမှုတန်ဖိုး စိစစ်ရာတွင် ရုံးခွန်တော်အက်ဥပဒေ၊ အမှုတန်ဖိုးဖြတ်အက်ဥပဒေကို လည်းကောင်း၊ စွဲဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည့်အချိန်ကာလအတွင်း ကျရောက်ခြင်းရှိ - မရှိ အား ကာလစည်းကမ်းသတ်အက်ဥပဒေကို လည်းကောင်း အခြေပြုရပါသည်။

တရားမမှုတွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေသည် ပဓာနကျသော ပင်မကျောရိုးဥပဒေဖြစ်ပါသည်။ အမှုစွဲဆိုသူကို တရားလိုဟုခေါ်ပြီး အမှုစွဲဆိုခြင်း ခံရသူကို တရားပြိုင်ဟုခေါ်ပါသည်။

ကျွန်တော့် အနေဖြင့် ဤဆောင်းပါးတွင် တရားမတစ်မှုကို စတင်စွဲဆိုသည့် အဆင့်မှစ၍ အပြီး သတ်စီရင်ဆုံးဖြတ်သည့် အဆင့်ထိ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအရ အဆင့်ဆင့်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အနှစ်ချုပ်အားဖြင့် ရေးသားဖော်ပြလိုပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ယခင်က စာစောင်အချို့သို့ ရေးသားပေးပို့ဘူးသော်လည်းမရှိသေး၊ မရှိခဲ့၍ ယခုထပ်မံရေးသားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေးလောကသို့ စတင်ဝင်ရောက်ခါစပြုသော မောင်မယ်များနှင့် တရားမကြီးမှုကျင့်ထုံး အနှစ်အချုပ်ကို သိလိုသူများအတွက် ဤဆောင်းပါးကို အဓိကအားဖြင့် ရည်စူးပြီးရေးသားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တရားမကြီးမှုတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် အဆင့် (၆) ဆင့် ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (က) တရားလိုမှ အဆိုလွှာ တင်သွင်းခြင်း။
- (ခ) တရားပြိုင်ဘက်မှ ချေပလွှာတင်သွင်းခြင်း။

(ဂ) တရားရုံးမှ ငြင်းချက် (ကောက်ချက်များ ထုတ်ခြင်း)။

(ဃ) နှစ်ဖက်သက်သေခံချက်များ ရယူခြင်း။

(င) အပြီးသတ်လျှောက်လဲချက်ကြားနာခြင်း။

(စ) အပြီးသတ်စီရင်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ဒီကရီရေးဆွဲခြင်း။

စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယခင်က တရားပြိုင်ဘက်မှ ချေပလွှာတင်သွင်းပြီးပါက တရားလိုဘက်မှ ပြန်ကြားလွှာတင်ရန်အတွက် အဆင့်တစ်ဆင့်ရှိပြီး ယင်းအတွက် ရက်ချိန်းခွင့်ပြုလေ့ရှိပါသည်။ သို့သော်ယင်းအဆင့်ကို ယခုအခါသီးခြားအဆင့်အဖြစ်ထားလေ့မရှိဟု သိရပါသည်။ ခက်ခဲရှုပ်ထွေးသော တရားမကြောင်းနှင့် အငြင်းပွားသည့်အမှုမျိုးတွင် အမှုအဆုံးအဖြတ်ပြုမှုအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် တရားလိုဘက်သို့ကြားရက်အတွင်း ပြန်ကြားလွှာ တင်စေသင့်သည်ဟု ကျွန်တော်ယူဆပါသည်။

ထို့အတူ ယခင်ကအဆို၊ အချေ (ပြန်ကြားလွှာ) တို့ကို၊ တရားရုံးသို့ တင်သွင်းပြီးပါက တရားရုံးက နှစ်ဖက်အမှုသည် နှစ်ဖက်ရှေ့နေများကို ၎င်းတို့၏ အဆိုလွှာ၊ အချေလွှာအား၊ အခြေပြုလျက် အကြံပြုချက်များကို တင်ပြရန် အဆင့်တစ်ဆင့်ထား၍ ရက်ချိန်းပေးလေ့ရှိပါသည်။ သို့သော် ယခုအခါတွင် အကြံပြုချက်၊ ငြင်းချက်တင်ရန် အဆင့်တစ်ဆင့် အဖြစ်မထားတော့ပဲ ငြင်းချက်ထုတ်ရန် ချိန်းဆိုသည့် ရက်ချိန်းအတွင်း အမှုသည် ရှေ့နေတို့က အကြံပြုချက်တင်သွင်းလိုပါက တင်သွင်းခွင့်ပြုလေ့ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ယင်းအချက်မှာ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးမှ နှစ်ဖက်အငြင်းပွားပြဿနာအတွက် ငြင်းချက်ထုတ်ရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေနိုင်သဖြင့် သင့်မြတ်ပါသည်။



(က) အဆိုလွှာ တင်သွင်းခြင်း

အဆိုလွှာတွင် ပါဝင်ရမည့်အချက်များကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် (၇) နည်း - ၁ ၌ ဖော်ပြထားရာအချက် (၉) ချက်ရှိပါသည်။ အဓိက အချက်များမှာ -

- (က) အဆိုလွှာတင်သွင်းသည့် တရားရုံး အမည်၊
- (ခ) တရားလို / တရားလိုများ အမည် နှင့် နေရပ်။
- (ဂ) တရားပြိုင် / တရားပြိုင်များအမည် နှင့် နေရပ်။
- (ဃ) အမှုစွဲဆိုရန်အတွက် ပေါ်ပေါက် သည့်အကြောင်းခြင်းရာများ။
- (င) စွဲဆိုသည့် တရားရုံးတွင် အမှုစီရင် ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြချက်။
- (စ) တရားလို / တရားလိုများ တောင်း ဆိုသည့်သက်သာခွင့်။
- (ဆ) စီရင်ပိုင်ခွင့်နှင့် ရုံးခွန်တော်ကိစ္စ အတွက်အမှုအလိုက် ဖော်ပြချက်။

စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် အဆိုလွှာ နှင့်အတူ အမှုအတွက် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း များကိုလည်း ပူးတွဲတင်သွင်းရန်နှင့် အားကိုး အားထားပြုသော စာရွက်စာတမ်း စာရင်းကို ဖော်ပြ ရန်လည်း လိုပါသည်။

တရားလိုဘက်မှ အဆိုလွှာကို တရားရုံးမှ လက်ခံရရှိပါက ရုံးခွန်တော်တံဆိပ်ခေါင်းထမ်း ဆောင်ခြင်း မှန်ကန်မှုရှိမရှိ၊ ကာလစည်းကမ်းသတ် ရက်အတွင်း အမှုစွဲဆိုခြင်း ဟုတ်မဟုတ်၊ အမှုစွဲ ဆိုရန် အကြောင်းခြင်းရာသည် အမြင်အားဖြင့် အဆို လွှာအရ ပေါ်ပေါက်မှုရှိမရှိ၊ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံး

၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်းကျရောက်ခြင်း ရှိမရှိ စသော အချက်များကို စိစစ်လေ့ရှိပါသည်။

တရားလိုအနေဖြင့် အမှု၏မည်သည့်အဆင့်၌ မဆိုအမှုသည်တို့အကြားအငြင်းပွားသော ပြဿနာ အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် ကိစ္စအတွက် တရားရုံးတွင် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၆၊ နည်း ၁၇ အရ အဆိုလွှာ ပြင်ဆင်ခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားနိုင်ပါ သည်။ အဆိုလွှာပြင်ဆင်ခွင့်ကို တရားလိုကသာ လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ ထို့အတူ တရားမကျင့် ထုံးဥပဒေအမိန့် ၆၊ နည်း ၁၆ အရ အဆိုလွှာ၌ မလိုအပ်သော အသရေပျက်စေမည်ဖြစ်သည့်အမှု မျှတစွာ စစ်ဆေးစီရင်ရာတွင် ထိခိုက်မည် ဖြစ်သော အနှောက်အယှက်ဖြစ်မည်ဖြစ်သော ကြန့်ကြာ နိုင်သော မည်သည့်အကြောင်းအရာကို မဆို ပါရှိနေပါက တရားပြိုင်မှ မည်သည့်အဆင့်တွင် မဆိုဖယ်ထုတ်ပေးရန် လျှောက်ထားနိုင်ခွင့်ရှိ ပါသည်။ တရားလိုက တရားပြိုင်၏ ချေပလွှာ၌ အထက်ပါအချက်များပါရှိနေပါက ဖယ်ထုတ်ပေး ရန် လျှောက်ထားနိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

(ခ) ချေပလွှာတင်သွင်းခြင်း

တရားပြိုင်က ချေပလွှာတွင် အဆိုလွှာ၌ တရားလိုမှ စွပ်စွဲအဆိုပြုချက်များကို အပိုင်တစ်ပိုင် ချင်း အလိုက်တိကျစွာ ချေပရပါသည်။ ချေပလွှာ မတင်သွင်းမီ ပိုမိုကောင်းမွန်သော အချက်အလက် များ သိရှိရန် လိုအပ်ပါက တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၆၊ နည်း ၅ အရ လည်းကောင်း၊ အဆိုလွှာ ပါအချက်တို့သည် မရှင်းလင်းသဖြင့် တရားလိုသို့ မေးခွန်းများမေးမြန်းရန် လိုအပ်လျှင် အမိန့် ၁၁၊ နည်း (၁) အရ လည်းကောင်း၊ ထို့အတူအဆိုလွှာ



၌ ဖော်ပြသော်လည်း ပူးတွဲမတင်သွင်းသည့် စာရွက် စာတမ်း စာချုပ်များကိုလည်း တင်ပြစေရန်တစ်ဖက် အမှုသည်မှ အခြားတစ်ဖက်အမှုသည် ထံသို့ နို့တစ်ပေး၍ ကြည့်ရှုခွင့်တောင်းခံခြင်းစသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၁၁၊ နည်း ၁၂ မှ ၂၁ အထိ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၆၊ နည်း ၁၇ အရ၊ တရားပြိုင်မှု မိမိတင်သွင်းသော ချေပလွှာကို ပြင်ဆင်ခွင့်တောင်းခံနိုင်သကဲ့သို့ တရားလိုမှလည်း တရားပြိုင်၏ ချေပလွှာ၌ ပါရှိသည့် အဆိုလွှာ ကဏ္ဍ၌ ဖော်ပြထားသော မိမိအား ထိခိုက်စေနိုင်သည့်အကြောင်းအရာကို ဖယ်ထုတ်ရန် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၆၊ နည်း ၁၆ အရ တရားရုံးသို့ လျှောက်ထားနိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ တရားပြိုင်က တရားလို၏ အဆိုလွှာပါ အချက်များကို ဝန်ခံဖြောင့်ဆိုလွှာ တင်ပါက တရားလိုဘက်မှ အမိန့် ၁၂၊ နည်း ၆ အရ ဝန်ခံချက် ဒီကရီချပေးရန်အတွက် လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ ချေပလွှာတွင် အဆိုလွှာကဲ့သို့ပင် အပိုဒ်တစ်ပိုဒ်ချင်းအလိုက်ဖော်ပြလျက် ယင်းအပိုဒ်တို့မှန်ကန်မှုဝန်ခံချက်ပါရှိရန်လိုပါသည်။ ချေပလွှာအား အထောက်အကူပြုသည့် စာရွက်စာတမ်းများကိုလည်း ပူးတွဲတင်ပြနိုင်ပါသည်။

(ဂ) ငြင်းချက်များထုတ်ခြင်း

တရားလိုနှင့် တရားပြိုင်တို့နှစ်ဖက်မှ အဆိုလွှာ အချေလွှာပြန်ကြားလွှာတို့ တင်သွင်းပြီးပါက တရားမကြီးမှု နောက်တစ်ဆင့်မှာ ငြင်းချက်များ (ကောက်ချက်များ) ထုတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တရားလို၏ အဆိုပြုချက်များကို တရားပြိုင်က ငြင်းဆိုပါက ယေဘုယျအားဖြင့် အငြင်းပွားချက်၊ ငြင်း

ချက်၊ (ကောက်ချက်) ဖြစ်ပေါ်ပါသည်။ မည်သည့်အချက်အလက်များမှ ငြင်းချက်များ ထုတ်နိုင်ကြောင်းအမိန့် ၁၄၊ နည်း ၃ ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုလွှာ၊ ချေပလွှာတို့၌ အငြင်းပွားသည့် အချက်တိုင်းကို ငြင်းချက်များအဖြစ် ထုတ်လေ့မရှိဘဲ အမှုအဆုံးအဖြတ်ပြုရန်အတွက် အရေးပါသော အချက်များကိုသာ ငြင်းချက်အဖြစ် တရားရုံးများက ထုတ်လေ့ရှိပါသည်။

ငြင်းချက်များတွင် ဥပဒေငြင်းချက်နှင့် အကြောင်းခြင်းရာ ငြင်းချက်ဟူ၍ (၂) မျိုးရှိပါသည်။ ဥပဒေငြင်းချက်ဆိုသည်မှာ ဥပဒေအချက်အလက် သက်သက်ဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပြုနိုင်သည့် ငြင်းချက်ဖြစ်ပြီးအကြောင်းခြင်းရာ ငြင်းချက်မှာ သက်သေခံချက်များရယူပြီးမှ အဆုံးအဖြတ်ပြုရမည့် ငြင်းချက် ဖြစ်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် အမှုစွဲဆိုခြင်းသည် ကာလစည်းကမ်းသတ်အတွင်း၊ ကျရောက်ပါသလား ဟူသောအချက်မှာ ဥပဒေ ငြင်းချက်ဖြစ်ပြီး အချင်းဖြစ် နေအိမ်ကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းသည် မှန်ပါသလား ဟူသော ငြင်းချက်မျိုးမှာ အကြောင်းခြင်းရာ ငြင်းချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေငြင်းချက်အား ဥပဒေအချက်သက်သက်ဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပြုနိုင်လျှင် ယင်းငြင်းချက်ကို ဦးစွာဆုံးဖြတ်ရပါမည်။ သို့ရာတွင် ဥပဒေငြင်းချက်မှာ အကြောင်းခြင်းရာများ ရောထွေးပြီး ဥပဒေအချက်သက်သက်အရ အဆုံးအဖြတ် မပြုနိုင်ပါကအကြောင်းခြင်းရာ ငြင်းချက်များနှင့်အတူ သက်သေခံချက်များရယူပြီးမှ အဆုံးအဖြတ်ပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။

နှစ်ဖက်အမှုသည်တို့က တရားရုံးက ထုတ်နုတ်ပြီးသော ငြင်းချက်များကို ပြင်ဆင်ရန်၊ ပယ်ဖျက်ရန်၊ ဖြည့်စွက်ရန် အမိန့် ၁၄၊ နည်း ၅ အရ



လျှောက်ထားနိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ အထက်ပါအချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး အမိန့် ၁၄၊ နည်း ၁မှ နည်း ၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

(ဃ) အမှုစစ်ဆေးကြားနာခြင်း။

ယေဘုယျအားဖြင့် အမှုစွဲဆိုလျက် သက်သာခွင့်တောင်းဆိုခဲ့သော တရားလိုဘက်မှ စတင်သက်သေပြရန် တာဝန်ရှိသော်လည်း တရားပြိုင်ဘက်မှ အဓိကကျသော အချက်၌ ငြင်းဆိုခဲ့လျှင် တရားပြိုင်ဘက်မှ စတင်သက်သေပြရန် တာဝန်ကျရောက်ပါသည်။ အမှုတွင် ထုတ်ထားသော ငြင်းချက်များကို အခြေပြုလျက် သက်သေစတင်ပြသရန် တာဝန်ကျရောက်သည့်ဘက်ကို စတင်စစ်ဆေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တရားလိုဘက်က စတင်ပါက တရားလို၊ ၎င်း၏ သက်သေများကို အဓိက စစ်ဆေးခြင်း၌ တရားလို ကိုယ်တိုင်ထွက်ဆိုခြင်း (သို့မဟုတ်) ၎င်း၏ ရှေ့နေက မေးမြန်းပြီး တရားပြိုင်ရှေ့နေက ပြန်လှန်မေးမြန်းလျက် တရားလိုရှေ့နေက ပြန်ရှင်းစစ်ဆေးပါသည်။ တရားပြိုင်၊ ၎င်း၏ သက်သေများကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်း စစ်ဆေးပါသည်။ ဤကဲ့သို့ စစ်ဆေးခြင်းကို သက်သေခံအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၇ မှ ၁၄၃ အထိ တွင်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဖက်သက်သေခံချက်ရယူစစ်ဆေးခြင်းကို တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၁၈ တွင် လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

အကယ်၍ ရုံးတော်မှ သမ္မာန်စာကို နည်းလမ်းတကျချအပ် အတည်ပြုသဖြင့် ယင်းသမ္မာန်စာအတည်ဖြစ်ပါလျက် တရားပြိုင်မှ ရုံးရှေ့လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ပါက တစ်ဖက်သတ်ကြားနာ

စစ်ဆေးနိုင်ခွင့်ရှိပါကြောင်း တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၉၊ နည်း ၆ ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

(င) အပြီးသတ်လျှောက်လဲချက်ကြားနာခြင်း။

ယေဘုယျအားဖြင့် နှစ်ဖက်အမှုသည်များ၊ နှစ်ဖက်သက်သေများကို စစ်ဆေးမှုပြီး ဆုံးသည့်အခါ တရားလိုဘက်မှ ၎င်း၏ အဆိုပြုချက်များမှန်ကန်ကြောင်း၊ တောင်းခံသည့်သက်သာခွင့်ရထိုက်ကြောင်း၊ အကြောင်းခြင်းရာ ဥပဒေအချက်တို့ဖြင့် တင်ပြလျက် တရားပြိုင်ဘက်မှ လည်းတရားလို၏ အဆိုပြုချက်များ မမှန်ကြောင်း တရားလိုတောင်းခံသော သက်သာခွင့်များကို မရထိုက်ကြောင်း၊ အကြောင်းခြင်းရာဥပဒေအချက်တို့ဖြင့် ပြန်လည်ချေပပြောဆို တင်ပြခွင့်ရှိပါသည်။ ယင်းသို့ ရုံးတော်ရှေ့တွင် တရားလိုဘက်၊ တရားပြိုင်ဘက်နှစ်ဖက် အပြန်အလှန် ချေပပြောဆိုခြင်းကို နှစ်ဖက်လျှောက်လဲချက်ပေးသည်ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အမှုတွဲ၌ ပေါ်ပေါက်ပြီးဖြစ်သည့်အကြောင်းခြင်းရာများ ကိုသာ အခြေပြုပြောဆိုနိုင်ခွင့်ရှိပြီး၊ အမှုတွဲ၌ မပါသော အမှုတွဲ၏ အပြင်အပမူအကြောင်း ခြင်းရာများကို ပြောဆိုနိုင်ခွင့်မရှိပါ။

(စ) အပြီးသတ်စီရင်ချက်ချမှတ်ခြင်း။

နှစ်ဖက်အမှုသည်များ၊ သက်သေများကို စစ်ဆေးမှုပြီးဆုံးပြီးနောက်အပြီး သတ်လျှောက်လဲချက်ကြားနာပြီးပါက နောက်ဆုံးအဆင့်မှာ သက်



ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးက စီရင်ချက်ချမှတ်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ တရားသူကြီးအနေဖြင့် အမှုတွဲ၌ ပေါ်ပေါက်သော သက်သေခံ အထောက်အထားများ နှစ်ဘက် အမှုသည်ရှေ့နေများ၏ လျှောက်လဲ တင်ပြချက်များကို လေ့လာကြား နာလျက် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေစီရင်ထုံးဥပဒေစသော ဥပဒေ အချက်အလက်တို့ဖြင့်၊ ယှဉ်တွဲ သုံးသပ်ပြီးနောက် ဥပဒေနှင့် အညီအဆုံးအဖြတ်ပြုခြင်း၊ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်ကို ရေးသားလက်မှတ်ထိုးလျက်ရုံး ရှေ့တွင် ဖတ် ပြခြင်းကို စီရင်ချက်ချခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် စီရင်ချက်တွင် အမှု အကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်၊ အဆိုလွှာအချေလွှာတို့၌ ပါရှိချက်ကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်၊ တရားရုံးမှ ထုတ်ထားသော ဥပဒေနှင့် အကြောင်းအရာ ငြင်းချက်များကိုဖော်ပြချက်၊ အဆိုပါငြင်းချက်တစ်ခုချင်း အလိုက်ဖြေကြားဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ခြုံငုံ သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ချက် တို့ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ စီရင်ချက်ကို အနှစ်ချုပ် ရေးဆွဲဖော်ပြခြင်းကို ဒီကရီရေးဆွဲခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။ စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီတို့သည် ညီညွတ်မှုရှိရပါမည်။

စီရင်ချက်နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေအမိန့် ၂၀ ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

(ဆ) တရားမကြီးမှုစွဲဆိုစဉ်အတွင်း ပေါ်ပေါက်လေ့ရှိသည့် ပြဿနာအချို့။

(က) တရားမကြီးမှု စွဲဆိုစဉ်အမှုအတွင်း တရားလိုသေဆုံး၍ ပူးတွဲ တရားလိုရှိပြီး ၎င်း၌ အမှုစွဲခွင့်ကျန်နေပါက ၎င်းတစ်ဦး တည်းက အမှုကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်

ပြီး အကယ်၍ အမှုအတွင်းတရားလို သို့မဟုတ် တရားပြိုင်ကွယ်လွန်ပါက အမှုစွဲခွင့်ကျန်ရှိလျှင်အမှုတွင် ၎င်းတို့အား ဆက်ခံသူ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ် / ကိုယ်စားလှယ်များကို ထည့်သွင်းခွင့် စွဲဆိုခြင်း၊ ခုခံပြောစေခြင်း ပြုစေရပါသည်။ ယင်းအချက်ကို အမိန့် - ၂၂ ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

(ခ) တရားမကြီးမှု စွဲဆိုစဉ်အတွင်း အငြင်းပွားပစ္စည်းကို အချို့ တရားပြိုင်က တစ်နည်းနည်းဖြင့် လွှဲပြောင်းရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပါက တရားလိုက ပိုမိုနိမ့်ကျားနေခြင်းအခြေအနေအတိုင်းရှိနေစေရန် ယာယီတားဝရမ်းကို ထုတ်ပေးရန်အတွက် တရားရုံး၌ လျှောက်ထားနိုင်ပါသည်။ ယာယီတားဝရမ်းနှင့် ပတ်သက်ပြီးတရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် - ၃၉ ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

(ဂ) ၎င်းတရားမကြီးမှုစွဲဆိုထားသည့် အတွင်းဆိုင်ရာ အမှုသည်၏ လျှောက်ထားချက်အရ ဖြစ်စေ၊ တရားရုံး၏ သဘောအရ ဖြစ်စေ အမှုသည် ထပ်ထိုးခြင်း၊ အမှုသည်ကို နုတ်ပယ်ခြင်းပြုရန် ပြဿနာလည်း ပေါ်ပေါက်တတ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အမှုသည် - ထပ်တိုးခြင်း ၊ နုတ်ပယ်ခြင်း နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် - ၁၊ နည်း ၁၀ (၂) ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ပိပိကတ်တိုက်

မန္တလေးရုံးထိုင်



စာမျက်နှာ ၂၈ မှ အဆက်

အထက်ဖော်ပြပါကြားဖြတ်ပြဿနာအပြင်
တရားမကြီးမှုဆိုထားစဉ်အတွင်း စာရွက်စာတမ်း
ကို သက်သေခံအဖြစ် တင်သွင်း လျှောက်ထားခြင်း၊
အမှုရှုပ်သိမ်းခွင့် လျှောက်ထားခြင်း၊ တရားဖြိုင်ဘက်
မှ အဆိုလွှာပါ အဆိုပြုချက်များကို ဝန်ခံခြင်းပြု
သည်ဟူ၍ အဆိုပြုပြီး ဝန်ခံချက်ဒီကရီကို တောင်း
ခံခြင်း စသော အခြားပြဿနာရပ်များလည်း ရှိပါ
သေးသည်။

အထက်ဖော်ပြပါအချက်တို့သည် တရားမ
ကြီးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြီးပြည့်စုံမှုရှိသည်ဟု မဆို
နိုင်သော်လည်း စာရှုသူအနေဖြင့် တရားမကြီးမှု
အကြောင်း တစ်စေ့တစ်စောင်းသဘောပေါက်ပြီး
အထောက်အကူအနည်းငယ်ဖြစ်လျှင်၊ စာရေးသူ
အနေဖြင့် အပြည့်အဝကျေနပ်ပါကြောင်း တင်ပြ
အပ်ပါသည်။

လှမြင့်ဝင်း၊(စစ်ကွင်း)

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအရ အမိန့်များနှင့်
အကြောင်းကြားစာများကို မည်သို့ချအပ်ဆောင်ရွက်
ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့်
၄၈ ၊ နည်း ၂ တွင်လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။
ယင်းအမိန့် ၄၈၊ နည်း ၂ တွင် ဤဥပဒေအရ
တစ်ဦးတစ်ယောက်သို့ ပေးရန်ဖြစ်စေ၊ ချအပ်ရန်
ဖြစ်စေ၊ လိုအပ်သော အမိန့်များ အကြောင်းကြား
စာများနှင့် အခြားစာချုပ်စာတမ်းအားလုံးကို သမ္မန်
စာချုပ်အရောင်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့်နည်းလမ်း
အတိုင်း ချအပ်ရမည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။
ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ကြည့်လျှင် တရားမကျင့်ထုံး
ဥပဒေ အမိန့် ၅ ပါပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် တရားမ
မှုခင်းများ၌ သမ္မန်စာချုပ်အပ်ခြင်းတွင် အရေးပါ
လျှက်ရှိနေကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းများ
မြန်မြန်နှင့် မှန်မှန် ပြီးပြတ်နိုင်ရေးအတွက် အထက်
ဖော်ပြပါအချက်အလက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်
ပေးကြပါရန် တိုက်တွန်းလိုက်ပါသည်။

လှအေး တရားရေး



ပြစ်ဒဏ်များ

ချမှတ်ခြင်း

ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းအတွက် ကျူးလွန်ခဲ့သူတို့ကို သေဒဏ်ချမှတ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ထောင်ဒဏ်နှင့် ငွေဒဏ်ချမှတ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ချမှတ်ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ပြစ်ဒဏ်များကို ချမှတ်ကြပါသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအပေါ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ နောက်ထပ် ပြစ်မှု ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိစေရန် ကာကွယ်တားဆီးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်ခဲ့သူများ၏ အကျင့်စာရိတ္တကို ပြုပြင်ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအတွက် ချမှတ်ရမည့် ပြစ်ဒဏ်အမျိုးအစားများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၅၃ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြစ်ဒဏ်အမျိုးအစားများမှာ သေဒဏ်၊ တစ်ကျွန်းပို့ဒဏ်၊ ထောင်ဒဏ်နှင့်ငွေဒဏ်တို့ဖြစ်သည်။

လှအေး (တရားရေး)

တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအပေါ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရာတွင် လိုက်နာရမည့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာမူ (၇) ရပ်ထဲ၌လည်း ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူအပြစ်ပေးရာတွင် အကျင့်စာရိတ္တပြုပြင်မှုကို ဦးတည်ခြင်းဟူ၍ ချမှတ်ထားသည်ကိုလည်း ဂရုပြုမိရန် လိုအပ်ပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာမူခင်းများ စစ်ဆေးနေသည့် တရားသူကြီးများအနေဖြင့် ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရပေမည်။ ထို့ပြင်တရားရုံးချုပ်က ထုတ်ပြန်ထားသည့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ညွှန်ကြားချက် အမိန့်များနှင့် အညီ ပြစ်ဒဏ်များကို ချမှတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအပေါ် ကျူးလွန်သောပြစ်မှုနှင့် လျော်ညီသော ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယခင်ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ လက်ထက်ကလည်း ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်ရာတွင် ပြစ်မှုနှင့်



လျှော်ညီစွာ ထိရောက်ဟန်တားသည့် ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ကြရန် ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၉) နှင့် ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၃၀) တို့ဖြင့် ညွှန်ကြားခဲ့သည် များကိုလည်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

ပြည်တန်ဆာအမှုများ၊ ယင်းအမှုများနှင့် အလားတူ ဥပဒေကို ချိုးဖောက်၍ အကျင့်ဖျက်ဆီး ရန် မတရားသော လုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်ကျူးလွန်မှု များကိုစွဲ^(၁)၊ မူးယစ်ဆေးဝါးမှုခင်းများ ကျူးလွန် သူများကိုစွဲ^(၂)၊ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းများ ခိုးယူပျောက်ဆုံး မှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် တားဆီးကာကွယ် ရေးနှင့် နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းများ ခိုးယူမှုများ လျော့နည်း ပပျောက်စေရေးအတွက် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ အပေါ်၊ ပြစ်ဒဏ်ပေးရေးကိုစွဲ^(၃)၊ ဆူလူလုပ်ရှားမှုဖြစ် အောင် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖန်တီးလုပ်ဆောင်မှု ပြုလုပ်သူများကိုစွဲ^(၄)၊ ပုဂ္ဂလိကစက်လှေများဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကုန်ပစ္စည်းများ ခိုးထုတ်သူများနှင့် တစ်ဖက်နိုင်ငံမှ ကုန်ပစ္စည်းများကို အကောက်ခွန် မဲ့ ခိုးသွင်းသူများကိုစွဲ^(၅)၊ ယာဉ်စည်းကမ်းနှင့် ပတ် သက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပြစ်မှုကိုစွဲ^(၆)၊ နိုင်ငံခြား

ဝါးခိုးသွင်းခြင်း ကိစ္စ^(၇)၊ ဘာသာရေးခုတ်းလုပ် အ ယောင်ပြု၍ ဂိုဏ်းဖွဲ့ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေသူများ ကိစ္စ^(၈)၊ ခိုးမှုများကိုစွဲ^(၉)၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် နိုင်ငံခြား ငွေ လဲလှယ်ရေးစည်းမျဉ်းဥပဒေအရ စွဲဆိုသော အမှုများ ကိစ္စ^(၁၀)၊ သစ်မွေးခိုးထုတ်သူများကိုစွဲ^(၁၁)၊ ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်၍ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဝင် ရောက်လာသူတို့အား တရားစွဲဆိုတင်ပို့သော အမှု များ ကိစ္စ^(၁၂)၊ တို့၌ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ရာတွင် ဥပဒေနှင့် အညီ ထိရောက်သော ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ရန်လည်း သတိပြုစေလိုပါသည်။

ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများ၌ ပြစ်ဒဏ်သတ်မှတ်ရာ တွင် ပြစ်မှုတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရခြင်း တူညီမှုရှိမည် မဟုတ်ချေ။ ထို့အတူ ပြစ်မှု တစ်ရပ်ထက် ပိုသောပြစ်မှုများ၌ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရာ တွင် ပြစ်ဒဏ်များကို တစ်ပေါင်းတည်း ချလေ့ရှိ ကြသည်။ ပြစ်ဒဏ်များကို တစ်ပေါင်းတည်းချမှတ် ခြင်းသည် ခြွင်းချက်သာဖြစ်ပါသည်။ ဥပဒေ၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြစ်ဒဏ်များကို တစ်ခုပြီး မှတစ်ခု ကျခံစေခြင်းဖြစ်သည်ကိုလည်း လိုက်နာ

- ၁။ တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်၊ ၃ / ၉၂။
- ၂။ တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်၊ ၄ / ၉၂။ ၄ / ၉၄။ ၄ / ၉၉။
- ၃။ တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၅ / ၉၃။
- ၄။ တရားရုံးချုပ်၏ (၆. ၇. ၈၉) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၁၄၇ / ၂၅၅ / ၈၉ (လထန)။
- ၅။ တရားရုံးချုပ်၏ (၃၀. ၁၂. ၈၉) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၇ / ၄၆၈ / ၈၉ (လထန)။
- ၆။ တရားရုံးချုပ်၏ (၃၁. ၅. ၉၀) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၂၈ / ၁၉၇ / ၉၀ (လထန)။
- ၇။ တရားရုံးချုပ်၏ (၁၂. ၈. ၉၁) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၂၄၁ / ၂၆၆ / ၉၁ (လထန)။
- ၈။ တရားရုံးချုပ်၏ (၇. ၉. ၉၂) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၇၁ / ၂၃၁ / ၉၂ (လထန)။
- ၉။ တရားရုံးချုပ်၏ (၁၂. ၁၂. ၉၇) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၉၄၈၅ / ၁၆၈ / ၉၇ (လထန)။
- ၁၀။ ဗဟိုတရားရုံး၏ (၂၄. ၇. ၈၆) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၁၀၆ / ၂၆ / ပတဖ (၈၆)။
- ၁၁။ ဗဟိုတရားရုံး၏ (၉. ၁၀. ၈၅) ရက်စွဲပါစာအမှတ်၊ ၁၀၆ / ၂၆ / ပတဖ (၈၅)။
- ၁၂။ တရားရုံးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ်၊ ၂ / ၂၀၀၀၊ တရားရုံးညွှန်ကြားလွှာအမှတ်၊ ၇/၄၉။



ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်ရာတွင် အမှုတစ်ခုချင်း၏ အဖြစ်အပျက်အပေါ် မူတည်၍ ပြစ်ဒဏ်များကို တစ်ခုပြီးမှ တစ်ခုကျခံရန်၊ သို့မဟုတ် တစ်ပေါင်းတည်းကျခံစေရန် တို့ကို စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများတွင် ပြစ်ဒဏ်များကို တစ်ပေါင်းတည်းကျခံစေခြင်းကိစ္စ အတွက် မည်သို့လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် တရားရုံး ချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၂၉ တွင် လမ်းညွှန် ညွှန်ကြားထားပြီးဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ (၁) နှင့် ၃၉၆ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုလည်း ဖတ်ရှုလိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အလားတူပင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအပေါ် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ရာတွင် တိုတောင်းသော ထောင်ဒဏ်များချမှတ်ခြင်းကို ရှောင်ကြည်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ တရားရုံးများ လက်စွဲအပိုဒ် ၆၆၄ နှင့် ၆၆၅ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအား ပြစ်ဒဏ်သတ်မှတ်ရာတွင် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်လိုပါက ထောင်ဒဏ်မည်ရွှေ့ မည်မျှကျခံရစေရမည်ဟု တိတိကျကျဖော်ပြရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်းမရှိဘဲ တရားခံအချုပ်ခံရသည့်ကာလကို ထောင်ဒဏ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းသည် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ မှန်ကန်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။^(၁၃)

ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအပေါ် ထောင်ဒဏ်အဖြစ် ပေးရာတွင် ကျခံရမည့်ထောင်ဒဏ်မှ ချုပ်ရက်များ ထုတ်နုတ်ကျခံစေရန် အမိန့်ချမှတ်လေ့ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ထောင်ဒဏ်မှ ချုပ်ရက်များ ထုတ်နုတ်ကျခံစေရာတွင် တစ်မှုချင်းကျူးလွန်ခဲ့သူအတွက် မှားယွင်းမှု မရှိခဲ့ချေ။ သို့သော် တရားခံတစ်ဦးတည်းအပေါ် သီးခြားစွဲဆိုသော တစ်မှုထက်ပိုသော အမှုများတွင် ထောင်ဒဏ်မှ ချုပ်ရက် ထုတ်နုတ်ရာ၌ မှားယွင်းမှုများရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ဦးကောဘသောင်းစီရင်ထုံး^(၁၄) တွင် မြို့နယ်တရားရုံးသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုကြီးအမှတ် ၁၃၀ / ၈၀ တွင် ချမှတ်သော ထောင်ဒဏ် (၂) နှစ်နှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာပြစ်မှုကြီးအမှတ် ၁၆၄ / ၈၀ တွင် ချမှတ်သော ထောင်ဒဏ် (၃) နှစ်မှ ဦးကောဘသောင်း စတင်အချုပ်ခံရသည့် ၅.၂.၈၀ ရက်မှ အမိန့်ချမှတ်သော ၁၃.၆.၈၇ ရက်နေ့အထိ ချုပ်ရက်များကို ထုတ်နုတ်ကျခံရန် အမိန့်ချမှတ်ထားကြောင်းတွေ့ရသည်။

၁၃။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် မောင်ချေ (ခ) ထွန်းဝင်း၊ ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာမျက်နှာ - ၁၄၄။

၁၄။ ၁၉၈၆ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး (ဗဟိုတရားရုံး) စာမျက်နှာ - ၂၂။



ယခင်နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၏ ၁၉၆၇ ခုနှစ် တရားရုံးများညွှန်ကြားလွှာအမှတ် (၈) အပိုဒ်ခွဲ (ခ)တွင် ပြစ်ဒဏ်အသီးသီးကို တစ်ပေါင်းတည်း ကျခံစေရန် အမိန့်ချမှတ်သည်ဖြစ်စေ၊ ပြစ်ဒဏ် သီးခြားကို ဆက်၍ကျခံစေရန် အမိန့်ချမှတ်သည် သည်ဖြစ်စေ ကျခံရမည့်အပြစ်ဒဏ်မှ တစ်ကြိမ်တစ် ခါသာ အချုပ်ကာလကို ထုတ်နုတ်ရပါမည်။ အယူခံ ဝင်၍ ပြစ်ဒဏ်အချို့ကို ပယ်ဖျက်ပေးလျှင်လည်း

ကျခံသော ပြစ်ဒဏ်မှ အချုပ်ကာလကို ထုတ်နုတ် ရန်ဖြစ်သည် ဟူ၍လည်း လမ်းညွှန်ထားသည်။

သို့ဖြစ်ရာ မြို့နယ်တရားရုံးသည် အထက်ဖော် ပြပါ အမှု(၂) မှုတွင် ချမှတ်သော ထောင်ဒဏ်များ မှ ချုပ်ရက်များကို (၂) ကြိမ် ထုတ်နုတ်ခြင်းသည် အထက်ဖော်ပြပါ ညွှန်ကြားချက်နှင့် မညီညွတ် ကြောင်းတွေ့ရသည်ဟု လမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လည်း သတိပြုမိစေရန် တင်ပြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လှအေး (တရားရေး)

ကိုးကားသော စာအုပ်များ

- ၁။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် တရားစီရင်ရေးဥပဒေ။
- ၂။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ (ရာဇသတ်ကြီး)။
- ၃။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံး ဥပဒေ။
- ၄။ ပြည်သူ့ တရားသူကြီးအဖွဲ့ ညွှန်ကြားချက်များ။
- ၅။ တရားရုံးများလက်စွဲ။
- ၆။ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အမိန့်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အမှာစာများ (တရားရုံးချုပ်) (၁၉၈၇ မှ ၁၉၉၉)။
- ၇။ မြန်မာနိုင်ငံ စီရင်ထုံးများ (၁၉၈၆ ခုနှစ်) (၁၉၉၁ ခုနှစ်)။

တရားရေးဂျာနယ် စာမူများ၊ ကြော်ငြာများ ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

- ၁။ တရားရေးဂျာနယ်သည် ဥပဒေပညာပေးရန်နှင့် တရားစီရင်ရေး အထောက်အကူ ပြုရန်အတွက် ထုတ်ဝေလျက်ရှိသည့် ဂျာနယ်တစ်စောင်ဖြစ်ပါသည်။
- ၂။ ဥပဒေပညာပေး ရသ၊ သုတ၊ ဆောင်းပါးနှင့် တရားစီရင်ရေးအထောက်အကူပြု ရသ၊ သုတ၊ ဆောင်းပါးများအား အောက်ပါလိပ်စာသို့ ရေးသားပေးပို့နိုင်ပါသည်။
- ၃။ တရားရေးဂျာနယ်တွင် ကြေငြာထည့်သွင်းလိုသူများ အောက်ပါလိပ်စာသို့ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း ဖိတ်ခေါ်ပါသည်။

စာတည်းအဖွဲ့

တရားရေးဂျာနယ်၊ တရားရုံးချုပ်
ရန်ကုန်မြို့၊ ဖုန်း (၂၈၃၆၈၁)



လူ စီ တန်း ပြ သ ခြင်း

နှင့်

ဝိဇ္ဇိကတ်ထိုက်
မဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

သက်သေခံပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်း

မျိုးကျော်အောင် (တရားရေး)

တရားစီရင်ရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာသင်တန်းများ၊ ပို့ချချက်များ၊ အရည်အချင်းစစ်စာမေးပွဲများ ပြီးမြောက်အောင်မြင်၍ လုပ်ငန်းခွင်တွင် တရားသူကြီးတစ်ယောက်အဖြစ် စတင်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသောအခါ ဆက်လက်၍ လေ့လာစရာ၊ သိမှတ်စရာ အဖြာဖြာသည် အသင့်ဆီးကြိုလျက်ရှိနေတတ်ပေသည်။

ထိုသို့လေ့လာမှတ်သားဆောင်ရွက်ရာတွင် မူရင်းဥပဒေနှင့် ကျင့်ထုံးဥပဒေများကို သက်ဆိုင်ရာစာအုပ်စာတမ်းများတွင် အလွယ်တကူ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါဥပဒေနှင့် ကျင့်ထုံးဥပဒေများကို လက်တွေ့လုပ်ငန်းခွင်တွင် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရာ၌မူ ရုံးလက်စွဲများ၊ ညွှန်ကြားချက်များ၊ စီရင်ထုံးများ၊ လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံများနှင့် နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန်ဆောင်ရွက်ရလေ့ရှိသောကြောင့် အတွေ့အကြုံမရရှိသေးသော တရားသူကြီးတစ်ယောက်အဖို့မည်သည်က စတင်၍ မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ကို နားမလည်နိုင်အောင်ဖြစ်နေတတ်ပေသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် ရှိသမျှစာအုပ်စာ

တမ်းများကို လက်လှမ်းမီသမျှ ရှာကြံဆောင်ရွက်ရလေ့ရှိပါသည်။ မိမိထက်လုပ်သက်ရင့်သော တရားသူကြီးများထံ၌လည်း မေးမြန်း၍ ဆောင်ရွက်ကြရလေ့ရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် စာရေးသူကိုယ်တိုင် လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ရောက်စတွင် နဖူးတွေ့ရှုတွေ့ ရင်ဆိုင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသော ကိစ္စရပ်များအနက် လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် သက်သေခံပစ္စည်း စီတန်းပြသခြင်းကို လေ့လာမှတ်သားမိသမျှ စုဆောင်းတင်ပြလိုပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် သက်သေခံပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြစ်မှုတစ်ခုတွင် စပ်ဆိုင်ပါဝင်နေသူကိုဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သက်သေခံပစ္စည်းများကို ဖြစ်စေမှတ်မိကြောင်း သက်သေတစ်ဦးဦး၏ ထွက်ဆိုချက်ရှိသည့်အခါ အဆိုပါပြစ်မှုတွင် ပါဝင်နေသူ (သို့မဟုတ်) သက်ဆိုင်သည့် သက်သေခံပစ္စည်းအမှန်ဖြစ်ကြောင်း



ခိုင်လုံကျေနပ်မှုရှိစေရန်နှင့် အမှုအတွက် ခိုင်လုံသည့် သက်သေခံချက်ရရှိစေရန်ပင်ဖြစ်သည်။

လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် သက်သေခံပစ္စည်း စီတန်းပြသခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့က အမှု အတွက် စုံစမ်းထောက်လှမ်းနေစဉ် ကာလအတွင်း ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် နည်းလမ်းတကျဆောင်ရွက် ကြမှသာ အမှုအတွက် ခိုင်လုံသည့် အထောက် အထားတစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မည်သူကကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း

ဖြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုများတွင် စွပ်စွဲခံရသူ တရား ခံကို ဟုတ်မှန်ကြောင်း စွပ်စွဲပြသရန် လူစီတန်းပြ သခြင်းနှင့် သက်သေခံပစ္စည်းကို မှတ်မိခြင်း ရှိ၊ မရှိ ပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်းများကို ကြီးကြပ်ဆောင် ရွက်ကြရာတွင် မည်သူမဆိုကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်နိုင် ကြောင်း၊ တရားသူကြီးအဖွဲ့အား အကူအညီတောင်း ခံလာပါက စံနစ်တကျကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ပေးရန် ပြည်သူ့တရားကြီးအဖွဲ့ ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၂၀) တွင် ညွှန်ကြားထားပါသည်။ အကယ်၍ တရားသူ ကြီးတစ်ဦးက ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ပါက ၎င်းညွှန် ကြားချက်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဦးက ဆောင်ရွက်ပါကလည်း ညွှန်ကြားချက် နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ထားခြင်းရှိ၊ မရှိချိန်ထိုးကြည့် ကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း ညွှန်ကြားထားသည်။

လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် ပစ္စည်းစီတန်းပြသ ခြင်းကို တရားသူကြီး ရှေ့မှောက်တွင်သာ ပြုလုပ် ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အကယ်၍ တရားသူကြီး မည်သို့ မျှမရရှိနိုင်သည့် အခြေအနေရှိမှသာ အမှုနှင့် မသက် ဆိုင်သူဂုဏ်သရေရှိ လူကြီးနှစ်ဦး ရှေ့တွင် ဖြစ်စေ၊

အများရှေ့တွင် ဖြစ်စေပြသရမည်ဟု ရဲလက်စွဲအပိုဒ် ၁၇၁၈ နှင့် ၁၇၁၉ တို့တွင် ညွှန်ကြားထားပါသည်။

ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုက်နာရမည့် အချက်များ

(က) လူစီတန်းပြသခြင်း

လူစီတန်းပြသရာတွင် လိုက်နာရမည့်အချက် များနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ညွှန် ကြားချက်အမှတ် (၂၀)တွင် အောက်ပါအတိုင်း ညွှန် ကြားထားပါသည်။

လူစီတန်းပြသရာတွင် အခြားသူမည်မျှနှင့် ရောနှောစီတန်းပြသရမည်ဟု သတ်မှတ်မထားသော် လည်း အမှန်တကယ် မှတ်မိခြင်း ရှိ၊ မရှိ မသေချာ ပဲ ကံအားလျော်စွာ စွပ်စွဲပြသနိုင်ခြင်း မဖြစ်စေရန် လူဦးရေ မနည်းလွန်းမများလွန်းစေရ။ တရားခံအား ဖမ်းဆီးသည့်အချိန်မှ စွပ်စွဲပြသသည့်အချိန်အထိ စွပ်စွဲပြသသူ သက်သေက ကြိုတင်တွေ့မြင်နိုင်ခြင်း မရှိစေရန် လိုအပ်သည်။ စွပ်စွဲပြသမည့်သက်သေ သည် တရားခံကို ကြိုတင်၍ သိမြင်ထားနိုင်စွမ်း ရှိ၊ မရှိ ကြီးကြပ်သူက ပြည့်ပြည့်စုံစုံမေးမြန်းရမည်။ သက်သေက မှန်းဆ၍ စွပ်စွဲခြင်းကို တားဆီးစေ ရန်အတွက် စွပ်စွဲခံရသူ တရားခံသည် ရောနှောပြသ သူများနှင့် အရပ်အမောင်း ကိုယ်ခန္ဓာထွားကြိုင်း မှု သိသိသာသာကွဲပြားမှု မရှိစေရပေ။ စွပ်စွဲခံရသူ တရားခံအား (၃) ကြိမ်တိုင်တိုင် စီတန်းပြသရပါ မည်။ အသစ်စီတန်းပြသသည့်အခါတိုင်း တရားခံ အား အဝတ်အစားလဲလှယ်ရန်၊ နေရာပြောင်းရွှေ့ ရန် အခွင့်အရေးပေးရမည်။

ရဲလက်စွဲအပိုဒ် - ၁၇၁၉ တွင်လည်း လူစီ တန်းပြသခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် လိုက်နာရ

မည့်အချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။

ဖြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာတွင် စပ်ဆိုင်ပါဝင်ကြောင်း မသင်္ကာခြင်းခံရသူတစ်စုံတစ်ယောက်အပေါ် ထိုသူ အမှန်ဟုတ် မဟုတ်ထင်ရှားစေရန်အတွက် လူစီ တန်းပြသရန် လိုအပ်သည့်အခါတိုင်းတွင် ထိုသူ ဟုတ်မဟုတ်ထွက်ဆိုနိုင်သည့် သက်သေများ မလာ ရောက်မီ ထိုသူကို သက်သေတို့ မမြင်မတွေ့နိုင် သည့် နေရာတစ်ခုခုတွင် ထားရှိရမည်။ လူစီတန်း ပြသရာတွင် မသင်္ကာသူကို သက်တူရွယ်တူ၊ ပုံစံတူ၊ အဝတ်အစား ဆင်တူဝတ်ဆင်ထားသည့်အခြားလူ (၈) ဦး သို့မဟုတ် (၁၀) ဦးနှင့် ရောထားပြီးနောက် တရားသူကြီးရှေ့တွင် မည်သူဖြစ်ကြောင်း ပြသစေ ရမည်။

တရားခံတစ်ဦးစီကို အခြားသူများနှင့် ရော နှောပြသရာတွင် တရားခံတစ်ဦးထက် ပိုမိုပြသရန် ရှိပါက ရောနှောပြသသူများကို လဲလှယ်ပေးရမည်။ တရားခံအားတန်းစီသည့်အချိန်တွင် သက်သေအပါ အဝင် အပြင်လူများမမြင်နိုင်အောင် စီစဉ်ဆောင် ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။

တစ်ကြိမ်စီတန်းပြသရာတွင် တရားခံတစ်ဦး ကိုသာ အခြားသူများနှင့် ရောနှောပြသရမည်ဖြစ်ပြီး တစ်ဦးထက်ပိုသော တရားခံများကို တစ်ကြိမ်တည်း တွင်ပေါင်း၍ ရောနှောပြသစေခြင်းမျိုးကိုရှောင်ကြဉ် ရပေမည်။ စွပ်စွဲပြသသူသည် တရားခံအားစွပ်စွဲ မပြသမီက ကြိုတင်တွေ့မြင်ထားခြင်းရှိ၊ မရှိ ကို ကြီးကြပ်သူက စုံစုံစစ်စစ်မေးမြန်းရမည်ဖြစ်ပြီး၎င်းကို ပြည့်စုံစွာ မှတ်တမ်းတင်ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် တရားခံသည် ရောနှောပြသသူများ နှင့် ထူးခြားစွာ ကွဲပြားခြားနားနေခြင်းမျိုးမရှိစေရန် သတိပြုရမည်။ တရားခံတွင် အလွန်ထူးခြားသည့် အမှတ်အသား (ဥပမာ - မျက်လုံးတစ်ဘက်ကန်း

နေခြင်း၊ မျက်နှာတွင် ထင်ရှားသောစာ၊ အမှတ် အသား၊ အမာရွတ်ရှိခြင်း) ရှိနေပါက အလားတူ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးရှာမရလျှင် ၎င်းအမှတ်အသားကို စက္ကူ ကော်ကပ်၍ ပိတ်ထားစေရပါမည်။ တရားခံနှင့် ရောနှောပြသမည့်သူများ အားလုံးကိုလည်း အလား တူ ပြုလုပ်ထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

လူစီတန်းပြသခြင်းကို သက်သေနှစ်ဦး ရှေ့ မှောက်တွင် (၃) ကြိမ်စွပ်စွဲပြသစေရမည်ဖြစ်ပြီး စွပ်စွဲပြသသည့် သက်သေအား တစ်စုံတစ်ယောက် သော သူကကြိုတင်၍ သွန်သင်ထားခြင်း၊ သင်ပြ ထားခြင်းစသော မတရားသည့် နည်းလမ်းများ မရှိ ကြောင်းပေါ်လွင်အောင် ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ် ပါသည်။

(ခ)သက်သေခံပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်း

သက်သေခံပစ္စည်းစီတန်းပြသရာတွင်လည်း လူစီတန်းပြသကဲ့သို့ပင် အလားတူ ပစ္စည်းများနှင့် ရောနှော၍ ပြသရမည်။ ပစ္စည်းမည်ရွေမည်မျှနှင့် ရောနှောပြသရမည်ဟုသတ်မှတ်မထားသော်လည်း သက်သေက ကံအားလျော်စွာ စွပ်စွဲပြသနိုင်ခြင်း မျိုးမရှိစေရန် ပစ္စည်းအရေအတွက်သည် အသင့်အ တင့်များရန် လိုအပ်ပေသည်။ ပစ္စည်းအရေအတွက် သည် (၃) ခု ထက်မနည်းစေသင့်ပေ။ ထို့အပြင် ရောနှောပြသသည့် ပစ္စည်းများသည် စွပ်စွဲပြသည့် ပစ္စည်းနှင့် တက်နိုင်သမျှဆင်တူယိုးမှား ဖြစ်စေရ ပါမည်။ စွပ်စွဲပြသမည့်သူအား ပစ္စည်းကို စွပ်စွဲ မပြမီပစ္စည်းတွင် မှတ်မိလောက်သော ထူးခြားသည့် အမှတ်အသား ရှိ မရှိ၊ ယေဘုယျပုံစံနံ့သဏ္ဌာန် ကို ကြည့်၍ စွပ်စွဲပြသနိုင်ခြင်း ဟုတ် မဟုတ် မေးမြန်းရမည်။

စွပ်စွဲပြသသည့် သက်သေအား (၃) ကြိမ်



ပြဿနာမည်ဖြစ်ပြီး တစ်ကြိမ်ပြသပြီးသည်နှင့် သက်သေကို ပစ္စည်းများနှင့် အတန်ငယ်ဝေးသည့် မမြင်ကွယ်ရာတွင် နေစေကာ ပစ္စည်းများကို နေရာ လဲလှယ်၍ ထားရှိစေရမည်။ စွပ်စွဲပြသမည့်သူအား အဆိုပါ ပစ္စည်းကို ကြိုတင်တွေ့မြင်ထားခြင်း၊ ကြို တင်သွန်သင်ပြောပြထားခြင်း ရှိ မရှိ၊ အဆိုပါ ပစ္စည်းကို သက်သေက နောက်ဆုံးမြင်တွေ့ခဲ့သည့် နေ့ရက်တို့ကိုလည်း မေးမြန်း၍ မှတ်တမ်း တင်ထား ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

စိစစ်ရမည့်အချက်များ

အောက်ပါအချက်များသည် လူစီတန်းပြသ ခြင်း၊ သက်သေခံပစ္စည်းစိစစ်ခြင်းနှင့် ပတ် သက်၍ ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်သူ အနေဖြင့် ထင်ရှား အောင် အားထုတ်ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ ဖြစ် သကဲ့သို့ ၎င်းကို သက်သေခံအထောက်အထား အဖြစ် အသုံးပြုမည်ဆိုပါကလည်း ထည့်သွင်းစဉ်း စားသင့်သည်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ -

- (၁) စွပ်စွဲပြသသူသည် တရားခံကို ယခင်က သိ၊ မသိ (သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းကို မြင်တွေ့ဖူးခြင်း ရှိ၊ မရှိ။
- (၂) ပြစ်မှုကျူးလွန်ချိန်နှင့် ပြသသည့် ကာလကြားတွင် သက်သေက တရားခံ(သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းကို မြင် တွေ့ခဲ့ခြင်း ရှိ၊ မရှိ။
- (၃) ပြသရာတွင် မကြန့်ကြာသင့်ပဲ ကြန့် ကြာခဲ့ခြင်း ရှိ၊ မရှိ။
- (၄) ပြသရာတွင် တရားမျှတမှုရှိအောင် ကြီးကြပ်သူက ကြိုတင်ကာကွယ်မှုရှိ မရှိ။
- (၅) တရားခံ (သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းကို

တွေ့မြင်ခဲ့စဉ်က အလင်းရောင် အခြေအနေ။

- (၆) သက်သေသည် မျက်စိမှန်ခြင်း၊ နားလေးခြင်း ရှိ၊ မရှိ။
- (၇) အချင်းဖြစ်စဉ် သက်သေ၏ စိတ် အခြေအနေ။
- (၈) တရားခံ (သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းကို သိမြင်နိုင်သည့်အခွင့်အရေး ရှိ၊ မရှိ။
- (၉) သက်သေက မှန်မှန်ကန်ကန်စွပ်စွဲ ပြသနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ။
- (၁၀) တရားခံ (သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းသည် မှတ်မိနိုင်လောက်အောင် ထူးခြား ချက် ရှိ၊ မရှိ။
- (၁၁) သက်သေသည် အမှားပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ရှိ၊ မရှိ။
- (၁၂) သက်သေ၏ စွပ်စွဲပြသမှုသည် ခိုင်လုံမှု ရှိ မရှိ။

အမှုစစ်ဆေးရာတွင် သက်သေခံ အဖြစ် တင်သွင်းခြင်း

လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် သက်သေခံပစ္စည်းစိ စစ်ခြင်းသည် တရားခံ (သို့မဟုတ်) ပစ္စည်း မှာ အမှုနှင့် စပ်ဆိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ သက်သေခံအ ထောက်အထားအဖြစ် တင်ပြနိုင်ရန် ဆောင်ရွက် ခြင်း ဖြစ်၍ နည်းလမ်းတကျ ဆောင်ရွက်ထားပါက တန်ဖိုးရှိသော သက်သေခံအထောက်အထား တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

စွပ်စွဲပြသသူသက်သေကို တရားရုံးရှေ့၌ စစ် ဆေးခြင်း၊ သက်သေခံချက်ရေးမှတ်ယူခြင်း တို့နှင့် ပတ်သက်၍ တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် - ၆၁၈

တွင် ညွှန်ကြားထားပါသည်။

တရားခံ (သို့မဟုတ်) သက်သေခံပစ္စည်းကို ဟုတ်မှန်ကြောင်း စွပ်စွဲပြသခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တရားရုံးအတွင်း၌ သက်သေအား သက်သေခံပစ္စည်း ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တရားခံများကို သော်လည်းကောင်း ပြသရမည်။ သက်သေက ၎င်းတို့ကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေး၍ ၎င်းတို့ကို တရားရုံးတွင် ဟုတ်မှန်သည်ဟု ဆွဲပြသက်သေခံပြီးကြောင်း ရှေးဦးစွာ သက်သေခံချက်တွင် သေချာစွာ ရေးမှတ် ထားရမည်။ ထို့အပြင် သက်သေက ၎င်းတို့ကို မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဆွဲပြ နိုင်သည့်အကြောင်း ပြချက်များကိုလည်း ရေးမှတ် ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သက်သေသည်စီတန်းပြသစဉ် တရားခံ (သို့ မဟုတ်) သက်သေခံပစ္စည်းကို ကောင်းစွာ မှတ်မိ ပြီးမှန်မှန်ကန်ကန် စွပ်စွဲပြသနိုင်ရုံမျှဖြင့် မလုံ လောက်ပေ။ တရားရုံးရှေ့၌ သက်သေခံသည့်အခါ တွင်လည်း သက်သေသည် အဆိုပါတရားခံ (သို့ မဟုတ်) သက်သေခံပစ္စည်းကို စီတန်းပြသစဉ်က နည်းတူကောင်းစွာ မှတ်မိနေရန်လည်း လိုအပ် သည်။ သို့မှသာ စွပ်စွဲပြသသူသက်သေ၏ ကောင်း စွာ မှတ်မိခြင်း၊ သိရှိခြင်းသည် ခိုင်မာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကြီးကြပ်သူကို ရုံးရှေ့၌ စစ်ဆေးရာတွင် တရားခံဟုတ်မှန်ကြောင်း စွပ်စွဲပြသနိုင်ခြင်း ရှိ မရှိ၊ တရားရုံးရှိ သက်သေခံပစ္စည်းများအနက် မည် သည့် ပစ္စည်းကို မှန်ကန်စွာ စွပ်စွဲပြသနိုင်ခဲ့ခြင်း ရှိ၊ မရှိ မေးမြန်းစစ်ဆေးရပါမည်။ စီတန်းပြသခြင်း မှာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ကြီးကြပ်သူက မေ့လျော့ နေမှုများရှိလျှင် ပြန်လည် သတိရစေရန် အလို့ငှာ စီတန်းပြသစဉ် အသုံးပြုခဲ့သော ပုံစံကို သက်သေခံ

ဥပဒေ ပုဒ်မ - ၁၅၉ အရ ကြည့်ရှု၍ သက်သေ ခံနိုင်သည်။ အကယ်၍ စီတန်းပြသခြင်းတွင် ကြီးကြပ်သူက လာရောက်၍ သက်သေခံနိုင်ခြင်း မရှိလျှင် ပါဝင်သည့် သက်သေနှစ်ဦးလုံးဖြစ်စေ၊ တစ်ဦးဦးဖြစ်စေရုံးတွင် သက်သေခံနိုင်ပါသည်။

ဟုတ်မှန်ကြောင်း စွပ်စွဲပြသသည့် သက်သေခံ ချက်ကို ရုံးရှေ့တွင် စစ်ဆေးသည့် သက်သေခံချက် အပေါ် ထောက်ခံရန်သော်လည်းကောင်း၊ ယုတ် လျော့စေရန်သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း အခြေခံသက်သေခံချက်တစ်ရပ် အနေဖြင့်မူ အသုံးပြုနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ မောင်ခင် နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ (၁၉၆၇၊ မတစ စာ- ၁၇၉) တွင် ဟုတ်မှန်ကြောင်း စွပ်စွဲပြသသည့် သက်သေခံချက်အပေါ်တွင်များစွာ အမှီပြုသော အမှု တွင် ယင်းသက်သေခံချက်ကို သေချာစွာ စိစစ်ရန် လိုအပ်သည်။ သက်သေတစ်ဦးသည် ရိုးသားကောင်း ရိုးသားမည်ဖြစ်သော်လည်း ၎င်း၏ မှတ်ဉာဏ်ကို စိတ်ချလက်ချလက်ခံရန် မဖြစ်နိုင်ဟူ၍ လမ်းညွှန် ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရမည် ဖြစ် ပါသည်။

လူစီတန်းပြသရာတွင် စွပ်စွဲပြောဆိုချက်ကို သက်သေခံချက်အဖြစ် အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက် ၍ မောင်အေးကြည် ပါ ၂ နှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ (၁၉၆၈၊ မတစ၊ စာ-၁၆၃) အမှုတွင် လည်း လမ်းညွှန်ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအမှုတွင် လူစီတန်းပြသရာ၌ စွပ် စွဲသည့် ပြောဆိုချက်ကို တရားခံတစ်ဦးအား စွဲဆို သည့်အမှုတွင် အခြေခံသက်သေခံချက်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း၊ လူစီတန်းပြသစဉ်က စွပ် စွဲပြသခဲ့သည့် သက်သေအား ရုံး၌ စစ်ဆေးသော အခါ ထိုသူ၏ ထွက်ချက်ကို တန်ဖိုးယုတ်လျော့ စေရန်သော်လည်းကောင်း၊ ထောက်ခံစေရန်သော်



လည်းကောင်း၊ သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ - ၁၅၅ နှင့် ၁၅၇ အရသာ အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ လူစီတန်းပြသရာတွင် ကြီးကြပ်သည့် တရားသူကြီးအနေဖြင့်လည်း သက်သေခံတရားခံအား ပြစ်မှုကျူးလွန်သူဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲပြောဆိုခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်၍ ထိုတရားသူကြီး၏ ထွက်ချက်မှာလည်း တစ်ဆင့်ကြားစကားမျှသာဖြစ်သည့် အလျောက် တရားခံအပေါ် အသုံးချနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။

မောင်တင်အေးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ (၁၉၆၆ - မတစ၊ စာ - ၁၃၇) စီရင်ထုံးတွင်လည်း “အထိတ်တလန့်ဖြစ်ရသည့် အချိန်တွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူ၏ မှတ်မိချက်အရစွပ်စွဲပြသည့်အထောက်အထားအပေါ် မှီငြမ်းပြု၍တရားခံအား အပြစ်မပေးသင့်” ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

အသုံးပြုမည့်ပုံစံများ

လူစီတန်းပြရာတွင် သတ်မှတ်ရဲပုံစံ (မူခင်းပုံစံ - ၉၈) ကို အသုံးပြုရပါမည်။ သက်သေခံပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်းကို သတ်မှတ်ရဲပုံစံ (မူခင်းပုံစံ - ၉၉) ကို အသုံးပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ စွပ်စွဲခံရသူ တရားခံတစ်ဦးလျှင် ပုံစံတစ်ရွက် အသုံးပြုရမည်။ ထို့အတူ သက်သေခံပစ္စည်းတစ်မျိုးလျှင် ပုံစံတစ်ရွက်စီကိုသာ အသုံးပြုရပါမည်။ စီတန်းပြသရာတွင် ပါဝင်သော သက်သေနှစ်ဦး၏ အမည်၊ မှတ်ပုံတင်၊ နေရပ် စသည်တို့ကို ပုံစံ၏ အောက်ခြေတွင် ရေးသား၍ ၎င်းတို့ကို လက်မှတ်ရေးထိုးစေရပါမည်။ ထို့နောက်ကြီးကြပ်သူက လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။ စွပ်စွဲပြသသူ သက်သေအား လက်မှတ်ရေးထိုးစေရန် မလိုအပ်ပါ။

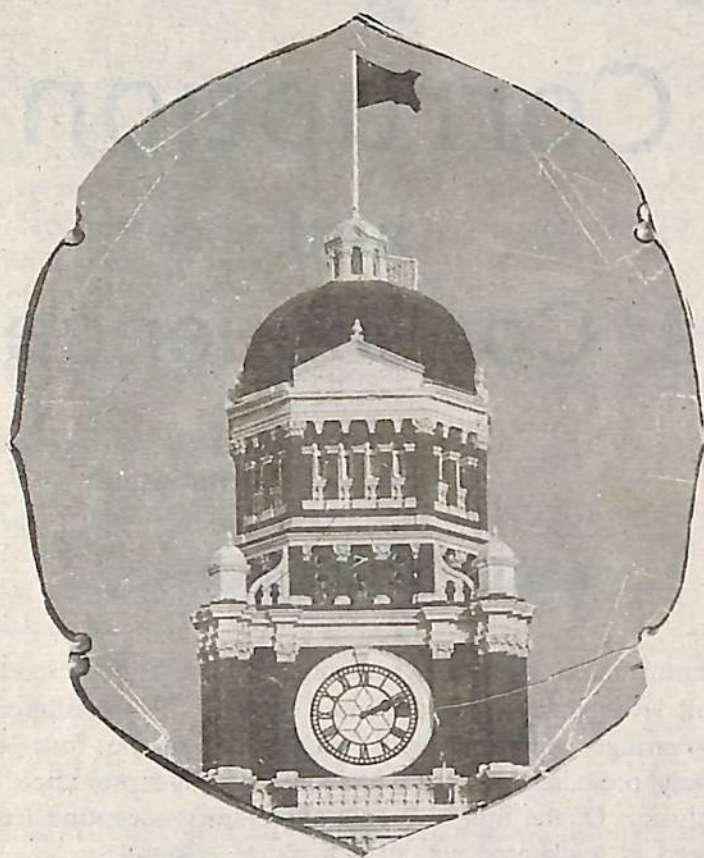
လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် သက်သေခံပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရုံးတွင် ပြစ်မှုသေး ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရန် မလိုပါ။ သတ်မှတ်ထားသော ပုံစံတွင် ကြီးကြပ်သူက ဖြည့်စွက်လက်မှတ်ရေးထိုး မှတ်တမ်းတင်ပေး၍ အမှုတွဲတည်ဆောက်ပြီး ရုံးရှေ့တွင် အမှုစစ်ဆေးသည့်အခါမှသာ သွားရောက် သက်သေခံပေးရလေ့ရှိပါသည်။

လူစီတန်းပြသခြင်းနှင့် သက်သေခံပစ္စည်းစီတန်းပြသခြင်းသည် ဥပဒေ၌ ပြဋ္ဌာန်းထားသော မလုပ်မနေရဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စတစ်ရပ် မဟုတ်ပါ။ သို့သော် တရားခံသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ရုံး၌ စွပ်စွဲထွက်ဆိုလာလျှင် အထောက်အကူဖြစ်သည့် သက်သေခံချက်ရရှိစေရန်၊ သက်သေတင်ဦးက သက်သေခံပစ္စည်းသည် ပြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်ကြောင်း စွပ်စွဲထွက်ဆိုလာလျှင် အထောက်အကူဖြစ်သည့် သက်သေခံချက်ရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရခြင်း ဖြစ်၍ ညွှန်ကြားချက်များ၊ ရုံးလက်စွဲများ၊ စီရင်ထုံးပါဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အညီလိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်ကြောင်း ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

မှီငြမ်းကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- (၁) တရားရုံးများလက်စွဲ (ပထမတွဲ) ။
- (၂) ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့က ထုတ်ပြန်သည့် ညွှန်ကြားချက်များ (ပထမတွဲ)။
- (၃) တရားရေးဂျာနယ် (အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၁)။
- (၄) လက်တွေ့ စွယ်စုံဥပဒေ (ဦးမြ)။
- (၅) ရဲလက်စွဲ (ဒုတိယတွဲ)
- (၆) မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးများ (၁၉၆၆၊ ၁၉၆၇၊ ၁၉၆၈)

မျိုးကျော်အောင် (တရားရေး) ပခုက္ကူ



JUDICIAL JOURNAL
ENGLISH SECTION

Corruption and Its Consequences.

U Ba Han



In the administration of justice, personnel of judicial bodies, in other word the judges of all level must decide the cases correctly in accordance with laws, otherwise miscarriage of justice will occur due to the four elements of prejudices namely prejudice of greed, prejudice of anger, prejudice of fear and prejudice of delusion. Of the four elements of prejudice accepting bribe with the prejudice of greed is loathsome and it is a moral turpitude.

The environment of the court must not only be clean, dignified and solemn, but must also be free from bias, corruption and injustice. The Supreme Court is, from time to time, conducting orientation courses for the judges in the administration of justice. The judges are repeatedly told to conduct the cases without any prejudice and that they are public servants giving service and protection to any person before the court. It is their bounden duty to give justice to the person who comes or brought before the court. They are rendering service and protection to persons coming to the courts with clean hands.

Administration of justice in Myanmar has taken shape since the reign of Myanmar Kings in ancient time. They are practising it as a noble tasks in the name of judicial power. The then judges, before taking office, have taken the oath to perform their duties without any prejudice in dispensation of justice. Only when just, correct fair decisions are meted out will the court come to win faith and confidence of the public.

Bribery and corruption is a kind of disease. We must find ways and means to do away with this menace from the environment of the court. Judicial officers are supposed to decide the cases with clean conscience and without any bias or prejudice. First and foremost judicial officers must be honest, impartial and above suspicion. They must be always careful not to be influenced by the four kinds of prejudices. It is also found that some government servants including judicial officers are corrupted not because of their financial difficulties, but because of their weak moral and moral turpitude.

ပဋိကတ်တိုက်
မင်းဘူးရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

Regarding to the corrupted persons, appropriate disciplinary actions are to be meted out and those actions ranged from admonitions, issuing of warnings, to dismissal from services or prosecutions, with deterrent punishments if convicted " The Suppression of Corruption Act" had been promulgated since 1948 and the violators are given deterrent punishments. Also under the Penal Code, public servants found guilty of taking gratification other than legal remuneration in respect of an official act shall be given effective punishment.

When the Union of Myanmar reattained independence in 1948, "The Suppression of Corruption Act" was enacted in that year with a view to protect the citizens from corrupted service personnel. Different kinds of offences concerning misconduct of a public servant in discharging his duties are defined in section 4(1), and punishable section of the offence is mentioned in section 4(2) of that Act. Section 4(1) and section 4(2) of "The Suppression of Corruption Act" are prescribed as follows:-

"S.4 (1) A public servant is said to commit the offence of criminal misconduct in discharge of his duties -

- (a) if he habitually accepts or obtains or agrees to accept or attempts to obtain from any person for himself or for any other person, any gratification (other than legal remuneration) as a motive or reward, within the contemplation of section 161 of the Penal Code; or
- (b) if he habitually accepts or obtains or agrees to accept or attempts to obtain for himself or for any other person, any valuable thing without consideration or for an inadequate consideration from any person whom he knows to have been, or to be, or to be likely to be, concerned in any proceeding before him or likely to be before him, or business transacted or about to be transacted by him, or from any person having any connection with the official functions either of himself or of any public servant to whom he is subordinate, or from any person whom he knows to be interested in or related to the person so concerned; or
- (c) if he, by corrupt or illegal means or otherwise by abuse of his office as a public servant obtains for himself or for any other person, any valuable thing or pecuniary advantage; or
- (d) if he commits any fraud to the detriment of public interest or commits in respect of public property entrusted to him either an act of misappropriation or of misconduct.

Explanation - It is not necessary that the acts mentioned in this clause should be an offence under the existing laws.

- S.4(2) Any public servant who commits criminal misconduct in the discharge of his duty shall be punished with imprisonment for a term which may extend to seven years and all the gains found to have been derived by the accused, by the commission of that offence shall be liable to be forfeited to the State."

The Supreme Court, the highest authority of judiciary, also laid down anti - corruption schemes for judges of all levels of subordinate courts and is supervising the implementation of proper administration of justice.

Now, it is to be noted that any public servant who commits criminal misconduct in discharge of his duty shall be dealt with according to law as mentioned above - said to be consequences of corruption.

U Ba Han



"Significance of Judicial Ethics in the Context of Governance of Myanmar"

AUNG THAN TUN (Monywa)

To-day, the governance of a country is becoming more complex and multifarious, with the ever-expanding technology, industry and market economy. Life is not static. It is always changing with time. In such a situation, judiciary is of paramount importance to keep and maintain the state stable and make the people happy and contented. The role of judiciary is all the more crucial to keep the balance of human activities meting out justice, fairness and equality wherever it is due. The famous philosopher Roman Emper or Justinian had expounded, "Justice means to live honestly, to hurt no one and to give everyman his due."

This is quite true. Every citizen expects a fair deal. They crave for justice and fairness whenever and wherever it is due. From time immemorial, justice was dealt with in many countries and states in their own diverse ways. Their concept of justice may not be fair in the light of modern perspective. Their penalties imposed on the guilty may be harsh and cruel, but anyhow, people were pleased so long as there is justice. For instance, Amorite King Hammurabi had enjoined and proclaimed justice in the line of retribution in such a way, "An eye for an eye, a tooth for a tooth." Nontheless, his justice served his purpose of keeping the country straight and stable.

Even in our by-gone days of Bagan period (1044-1287 A.D), there was justice - justice according to our own traditions, norms and standards based on our customary rule and Buddhist tenets. Even the Bagan Kings, though absolute in power, was equal before the law with the ordinary subject. Bagan inscriptions pointed out many instances wherein the King lost his suit against the abbot or the prelate who claimed certain plot of land donated to the cause of Buddha Sasana by the previous ruler. That is clearly equality before law.

In the annals of Myanmar legal history, the Myanmar Dhammathats, age - old and time - honoured legal treatises, collection of legal principles, memorable legal decisions or rulings and legal philosophy, there are strict circumspections and guidelines for the Myanmar judges to conform to strict rules and regulations in the administration of justice.

According to Myanmar Dhammathats, there are six kinds of judges recognized as qualified authorities in the administration of justice. They were -

1. His Majesty, the King
2. Arbitrators
3. Governors and Headmen of town and villages
4. Judges appointed by the King
5. Honorary Judges and Juri - Consults
6. The Lawyers

Myanmar judges were carefully selected on the basis of character, integrity and legal ability and expertise. Their qualities were profound and of very high standard. Above all, they must be honest, upright and free from malpractices such as bribery and corruption.

On being appointed as a Judge or member of a Bench, the person concerned had to take an oath comprising five promises. They were:-

1. To speak to the parties only when occasion demands
2. Even when occasion demands, to speak only what is true and according to existing law.
3. Even when occasion demands, to speak what is beneficial to the parties and according to the principles formulated in the Dhammathats.



4. Even when occasion demands, to speak mildly and gently to the parties concerned
5. Even when occasion demands, to speak with metta (loving kindness) and empathy without fear or favour.

To keep the judicial system in proper perspective and balance, the judges were critically asked not to resort to Akati Tara Lepas (Four kinds of corruptive practices). They must invariably pay heed and follow these guidelines without fail. Otherwise, they would be certainly stripped of their positions and titles as well. These guidelines were:-

1. A Judge should not unduly favour one party (favouritism or nepotism).
2. A judge should not pass a decision out of anger, wrath or hatred.
3. A judge should not be fearful or afraid of any danger in the form of mental or physical agonies or material losses.
4. A judge should not behave in ignorance, folly, indolence and recklessness.

A judge is an arbiter of human fate. Their decision can make or mar a person's life. If they commit wrongs, there will be irremediable loss or damage. There is such a saying, "If a doctor goes wrong, the patient will go down six feet under the ground and if the judge goes wrong, the party concerned will suffer six feet above the ground."

In almost all the Myanmar Dhammathats, the requisite qualifications and characteristics of judges are invariably and carefully prescribed with the objective to din into the ears of Myanmar judges. To sum up, here are the prerequisites of Myanmar judges:-

1. To speak mildly and amicably whenever occasion demands.
2. To speak only what is true and correct.
3. To speak properly and what is meaningful.
4. To be honest and upright.
5. To be reliable.
6. Must be able to discern craftiness of parties and their lawyers.
7. To be possessed of Sila and Samadhi, high moral character integrity and concentration.
8. To be conversant with current laws prescribed in Dhammathats,

Razathats (Royal Edicts) and judicial decisions of Courts and Benches and procedures, both civil and criminal.

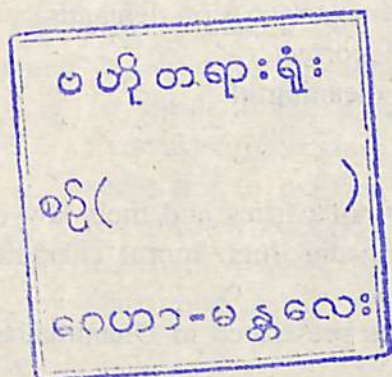
9. Erudite and competent in passing judicial decisions.

10. Free from four kinds of Akati Lepas (corruptive practices).

During the reigns of the Myanmar Kings, there were quite a number of prominent single judges and benches. To mention but a few, they were Yandameik Kyawhtin or Khonedaw Maung Hmine of Yezagyo Bench, Naymyo Sithu Raza of Taungpyonegyi Bench, Kyonewun Bonemazeya, author of famous dhammathat Manugye of Alaungpaya's reign, Atula Maha Thihathu of Thibaw's reign and last but not the least, Kinwun Mingyi U Kaung of 36 Dhammathats fame who served as a juri-consults to both the Myanmar and the British rule.

Of the three sectors of Judiciary, Executive and Legislature, Judiciary proves to be the mainspring of the three, enabling the state machinery to run smoothly keeping in proper perspective. Otherwise, the governance of the country could be upset and pillar of justice would fall. As a result, the people will be unhappy and dissatisfied, not having justice where it is due. Therefore, our modern day Myanmar judges should never lose sight of their significance in the administration of justice. They should always try to maintain their crucial characteristics of being upright, impartial and fair-minded. They must remember the perennial principle that, "Justice must not only be done, but seen to be done," and "To give everyman his due".

AUNG THAN TUN (Monywa)



A CASE ON DRUG-RELATED OFFENCE

According to the traditions and custom of the people of the Union of Myanmar and under the bounds of the religion the people profess that Myanmar does not indulge in narcotic drugs.

Introduction of opium to East Asia, including Myanmar, is indeed a dark page in the history of mankind and it is an undeniable historical truth that our people as well as the people of the world have been suffering bitterly from this problem.

It is obvious that the abuse of narcotic drugs creates health and social problems, causing physical, moral and psychological defects to drug addicted persons. It is also recognized that drug addiction of the youth is frequently associated with crimes.

In wiping out the menace of narcotic drugs abuse, every country hard hit by this scourge, is endeavouring their level best to wipe out narcotic drugs, the common enemy of the world, in its own way and means. The fight against abuse of narcotic drugs is a major national concern and we have been carrying on with a national outlook. In fact, abuse control is truly an international challenge. In many aspects, this global problem hindered national development programmes and economic plans in many countries, especially in developing nations.

It puts a heavy burden on law enforcement officials, the judicial and penal system, causing extra expenditure and time. In accordance with the authentic enacted laws, deterrent punishment has been made to offenders in cases, relating to possession, production, sale, trafficking, importing, exporting conspiracy, using arms, children and power of a public servant of psychotropic substances, paraphernalia and chemical precursors, etc.

The general public has daily access of the news, on various kinds of media including newspapers, radio, TV, about the seizures and effective punishment given to narcotic offenders.

While the State is relentlessly fighting against the treat of narcotic drugs, the courts have to play a vital role by handing down effective punishments to those found guilty of offences related with narcotic drugs.

It is quite appropriate to learn the leading decision of the Special Appeal Bench of the Supreme Court (Mandalay Sitting) in the case of Daw Ei Shang Tit Vs. Union of Myanmar in its Criminal Special Appeal No. 1/2000, on 1 March 2001.

The case was that, when Inspector of Police Sai Hla Myint, accompanied by the Chairman of the Ward Peace and Development Council, U Eik Saw and member U Sai Min and party searched the house of Daw Ei Shang Tit, 72, Bo Gyoke Street, upper San Sai Ward, Tarchileik on information under Aungtagun Operation at 12 o'clock on 14th December 1997, stimulant tablets amounting 92,000, weighing 9 kilograms and worth of 138,000.00 kyats, were seized in 45 plastic packs from paper box of Peacock rice cooker which was found on the bedstead of Sai Saing Hlaing, son-in-law of Daw Ei Shang Tit in his bed-room. Besides, 130,000 stimulant tablets weighing 13 kilograms which were worth of 195,000.00 kyats were found in 65 plastic packs placed in hard board box with Thai Letters. Moreover 22 old silver-coins, 24,350 Thai Bahts, 7,900 kyats, gold jewellerys, a cellular phone, two motor vehicles and two motorcycles were also seized. Gold jewellerys, Thai Bahts and Myanmar Kyat notes were seized from house-owner Daw Ei Shang Tit's bed-room and Thai Bahts were seized from Eik Kyauk. Therefore I.P. Sai Hla Myint of Tarchileik Township Police Station booked a F.I.R case and sent up the accuseds before the Shan State

Court (Tarchileik Distirct) for trial under the Narcotic Drugs and Psycho-tropic Substances Law, 1993. Thus the case came into existence.

At the close of the trial accused No. 1, Daw Ei Shang Tit and accused No.3, Eik Kyauk were acquitted. Accused No.2, Sai Saing Hlaing was sentenced to 30 years imprisonment under S.19(a) of the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law, 1993 and accused No.4, Nang Khan Tit was sentenced to 10 years imprisonment under S.19 (a)21 of such law. In so sentencing, exhibit land plot and house were ordered for confiscation.

When Daw Ei Shang Tit due to her dissatisfaction over the order of confiscation of exhibit land plot and house, filed a revision with the Supreme Court (Mandalay Sitting) it was summarily dismissed. Then, being dissatisfied with such order, Daw Ei Shang Tit went on Special Appeal to the Supreme Court.

The Supreme Court granted the Special Appeal Bench to hear the following issue in a legal controversy -

"In releasing Daw Ei Shang Tit on acquittal, the order of confiscation of immovable property, submitted to the court as exhibit-11 for evidence is to be considered if the very order is legal."

The Special Appeal Bench of the Supreme Court reviewed *inter alia* in its judgement, it is no doubt that 92,000 stimulant tablets, weighing 9 kilograms and worth of 138,000.00 kyats were seized from the bed - room of No.2 accused Sai Saing Hlaing, son-in-law and No. 4 accused Nang Khan Tit, daughter of Daw Ei Shang Tit, the sole owner of the house. Sai Saing Hlaing's bed - room is adjacent to his mother-in-law, Daw Ei Shang Tit's bed - room. While I.P. Sai Hla Myint and party made search and raid Daw Ei Shang Tit's house, Daw Ei Shang Tit was found by that bed-room according to the statement of Chairman of the Ward Peace and Development Council U Eik Saw, before the court.

In the court decision it is stated that under these situations, it can not be said that such house seems not to be involved in the crime only for the reason of acquittal on Daw Ei Shang Tit, house - owner. As S. 24 (b) of the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law, 1993 provides, "relevant Immovable property involved in offence." it is no

doubt that the house wherein found narcotic drugs is the relevant immoveable property. Moreover it is proved that the house in issue was used for pushing stimulant tablets.

It was also observed by the court that the facts of the cases of **Daw Khin Su and one Vs. U Ohn. Maung and four⁽¹⁾ U Mya Maung Vs. Union of Myanmar⁽²⁾ and Daw Ohn Vs. Union of Myanmar and four⁽³⁾** on which Advocate for the appellant persistently relied on and saying the court's persistent compliance of the principle to return the exhibit to the person from whom it was seized in case of those in which accused was acquitted, were not the same with the facts of this case. The exhibits in such cases were not those relevant with narcotic drugs, but they were share gold and diamond articles which were given back to those entitled to possess them.

To focus the above - mentioned case, we find some material law points that in such a case where convicted for storing narcotic drugs for sale, it is not fundamentally to know who is the owner of the house. The essential thing is whether someone residing in such house uses that house in committing offence. If it is appeared that such house is used for trading narcotic drugs, it shall be confiscated under S.24 (b) of the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law, 1993.

In these circumstances, the Supreme Court held that, the order passed by the Shan State Court (Tarchileik District) confiscating the land plot and house appearing in search form (Exhibit - H) is not wrong in law and dismissed the appeal filed by Daw Ei Shang Tit.

In the above stated case which is one of the leading cases, it is worth noting that the immoveable property involved in the case ought to be considered to be confiscated by a judicial process in the line of whether the accused being found guilty or not.

(1) 1965 B.L.R., P- 620

(2) 1974 B.L.R., P - 55

(3) 1984 B.L.R., P - 49

In narcotic cases, we should take judicial notice to give deterrent punishment not only the accused person but also on property with concentration in passing out the verdict.

As far as our knowledge are concerned the former Council of People's Justices had issued Directive No. 9/75 and the Supreme Court had issued Directives No.4/92, No. 1/93, No.4/94, No.1/99 and No. 4/99 to all courts, we are responsible to hand down deterrent punishment to offenders involved in narcotic cases.

Now that the State is striving with might and main to eradicate and annihilate the scourge of narcotic drugs abuse root and all, it is of paramount importance for the courts to be fully aware of the state policy and promulgation of the existing laws.

It is also required for the courts at different levels to constantly adhere to the directives issued by the Supreme Court and leading decisions and rulings passed by the Supreme Court and met out deterrent punishments commensurate with the offence committed in order to achieve greater success in elimination of abusing drugs.

Presented by

(Daw Hla Hla Yee) (U Zaw Win) (Daw Aye Aye Thein)
Ka Tha -16 Ka Tha- 18 Ka Tha - 36

*English Proficiency Course
No. 3 for Judicial Officers*

LAND LAWS AND REVENUE

U HLA MYO THAN (ADVOCATE)

We human beings are born into this planet 'called "earth" and in a place called "Union of Myanmar". So another fellow like us is born and live beside our place; and then another fellow so born and dwell beside and then another fellow - another, fellow - incessantly.

We the first earth landed fellows and another individual who landed like us here to fore are some are skin-colour alike and some are different so also cult and culture like and dislike but since we human beings cannot stay alone and aloof, we hate and hiss we embrace and disgrace have the system of correlation among us exist and become "Myanma Community" and later "Myanma Nation" so called social milieu.

But supposing we are born into not in the present Union of Myanmar, the environment, cult and culture will be different and different kind of love and hatred, anger and greed giving more latitude for different distinction of races.

Whatever be the natives or nations we have love and hatred and disputes are inevitable. So comes one wise and elderly, person to arbitrate, pacify and instruct how to live peaceably among them. For which act of supervision and ruling we have to pay respect and thus becomes supervision fees or ruling fees etc:

Such is the birth of "Revenue" and sometimes called "tax" in the community, country and states etc. the interpretation clause of the word varies from item to item, place to place and transaction to transaction.



This process is called "Settlement" and so comes the Settlement Rules and Instructions etc. for the people who stay in a place is said to "settle" in this said place. The person overseeing the process is termed the Settlement Officer.

So let us examine the paraphernalia of Settlement. Since we are dealing with land Laws, we have to present in accordance as this law a fortiori other Laws.

Firstly we examine what is meant by "Land ". There are so many land definitions but generally -

The expression of land includes benefit to arise out of and things attached to the earth or permanently fastened to anything attached to the earth.

According to Section 23 of Land and Revenue Act (condensed)

All cultivable land shall be liable to be assessed to land revenue. But Land belong to the site of any monastery, pagoda and sacred building are exempted from revenue.

In the above case we have to know what is meant by "Revenue". There also many definition learnt. But short and intelligible definition is found in Section 37 of 1889 Upper Burma (now Myanmar) Land and Revenue Regulation.

1(b) Revenue includes land revenue payable in respect of State and other lands etc:

The person who collects the Revenue is called the Revenue Officer under the unequivocal definition of Section (4) of the Lower Burma (now Myanmar) Town and Village Lands Act.

There are settlement officers and then Land Records Department emerged and Land tax is levied and collected by Land Records Officers and Staff. etc. accordingly to types of Land, crops and settlement modes.

As for the determination of land revenue we have to refer Section 23 (Land liable to revenue)

ပဋိကတ်တိုက်

မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန

- Section 24 (Mode of Assessment under the Land Revenue Act)
- Section 27 (Liable to payment of land revenue under the Upper Burma (now Myanmar) Land Revenue Regulation.)
- Section 22 (Land liable to land revenue under the Lower Burma (now Myanmar) Town and Village Lands Act.
- 3(ta) Laying of land revenue under the Land Nationalisation Act.
- (11) onwards - Not directly but indirectly implicates with Land revenue under the Urban Rent Control Act.

IN RETROSPECT

We can trace back Land Laws and its consequences as old as Bagan Khit (era) round about AD 1000 and before, from the then stone inscription (commonly called Kyauksarstone alphabets etc. Then as time rolls on such land laws slowly transformed and varied to Pinya, Sagaing, Ava (now Innwa) Hanthawaddi (now Oktha Paga (Pegu and then up to Konboun Khit (era) of Alaungpaya dynasty the last king being, King Thibaw. Then our Union of Myanmar was annexed in the year 1886 ect.

Therefore we can trace only the land laws and produces in the Konboun Khit (era)etc.

Up to the year, 1886, that is, before the annexation of the whole of our Union of Myanmar, the Upper Myanmar Country lands were divided in to King (or) Queen Lands, Servicemen Lands, Religious and Peoples Lands for the administration of King's (or Queens's) Land - so called

" Lamaing Ministers " were appointed, such as.

Shwe Nan Lamaing Wun
 Aung Pinle Lamaing Wun
 Wut Myay Wun
 State Lands Wun
 Distant Land Wun
 Myay Sun Wun
 Depa Bo
 Ayadaw Ok
 Gardens Ok

Garden Superintendent etc, were appointed.

Here "Wun" means Ministers and Ok is official - in - charge in the nearest modern equivalent.

Also District Wun , Town Wun concerned also cooperated in revenue collection. The area (acrage) was determined by " Tar and Pe " measurements. Since measurement of Land is very important, officers so called " Pe Taing" (nearest. equivalent "Pe Measurer " and determine the value of land so called "Myay Chance " (nearest equivalent land value assessor) were also appointed for levying of texation.

When the Upper Myanmar was annexed the King's (or Queen's) lands were continued recognition and ats peoples (Citizens) continued ownership incessantly.

In lower Myanmar which was ealier annexed , land revenue was the then collected and for this purpose "Settlement and Land Record Officers" were appointed and they administer and supervise land affairs. where land revenue as first priority level.

After 1886 the whole of Myanmar was annexed. and the systems of land administration is a amalgamated and formed into one unanimous system of revenue collection with mutatis mutantis.

In summation, in our daily activities since we are staying on land we are bound by Land Laws in one way or another. If we do or (commit) something unlawfully or illegally we cannot say that we do or (commit) because we do not know law etc. It is not the excuse because if you do not know law you should ask and consult somebody who know law because ignorance of law is not excuse and you will be dealt with according to the law.

Thus, there is the legal maxin which runs -

"Ignorantia juris non excusat " which signifies " Ignorance of law does not excuse. Hence since we are earth-bound creatures we must be careful and obey "Land Law"

Finally we must not forget to pay the land Revenue and other Revenue alike to pay to the Collector in time.

HLA MYO THAN (ADVOCATE)

The Law of Confession

Introduction

Confession is one of the most important kinds of evidence. In criminal cases it frequently constitutes the basis for conviction of the accused. The law relating to this important topic is mainly embodied in the Evidence Act and the Criminal Procedure Code and has been luminously interpreted by the highest Courts. In this paper some facts are highlighted to support the Trial Judges who record confessions and use it in making decisions.

I. Basic Facts about Confession

1. Definition of Confession

The word "Confession" has not been defined anywhere in the Evidence Act. In generally, a confession is an admission, in whole or in part, made by the accused person of his guilt.¹ In his book "The Law of Evidence",² Sir Arthur Eggar defines that a confession is an admission by a person that he commits a crime.³

In some rulings³, the term "confession" was defined as a statement which either admits in terms of the offence or at any rate substantially all the facts which constitute the offence. But it does not include a exculpatory statement.

-
1. Oxford Dictionary of Law. New edition, tht UK P- 96
 2. Sir Arthur Eggar. The Law of Evidence, Yangon. Myanmar, 1958. P-33
 3. See 1950. B.L.R. 172 (S.C.). 1951, B.L.R. 142 (S.C.). 1962, B.L.R. 355 (C.M.A.C.)

2. Kinds of Confession

Confessions, it is well known, are of two kinds, Judicial and Extra-Judicial. A judicial confession is recorded by the Magistrate and it proves itself by virtue of Section 80 of the Evidence Act. Extra-judicial confessions are those which are made by a party elsewhere than before a Magistrate. They are proved by witness who heard the speaker's words constituting the confession.⁴

3. Differences Between Confession and Admission

A confession differs from an admission:

- (1) Confession is a statement made by an accused person which is sought to be proved against him in a criminal proceeding to establish the commission of an offence by him; while admission is usually applied to a civil transaction and comprises all statements amounting to admissions as defined in section 18 of the Evidence Act.
- (2) A confession if deliberately and voluntarily made may be accepted as conclusive in itself of the matters confessed; an admission is not a conclusive proof of the matters admitted, but may operate as an estoppel.
- (3) A confession always goes against the person making it; an admission may be used on behalf of the person making it under the Exceptions provided in Section 21 of the Evidence Act.
- (4) The confession of one of two or more accused persons jointly tried for the same offence can be taken into consideration against the co-accused (see section 30 of the Evidence Act). But an admission by one of several defendants in a suit is no evidence against another defendant⁵.

4. U Saw and 9 others V. Union 1948, B.L.R., 241 (H.C.)

5. Ratanal Ranchhoddas and Dhirajlal Keshavlal Thakore, The law of Evidence. Bomaby, 1940 P- 56

II How to record a confession

Detail rules for recording confessions are contained in Sections 164, 364 and 533 of the Criminal Procedure Code and paragraphs 602 to 604 of the Court Manual.

Any Presidency, 1st or 2nd class Magistrate specially empowered may record any statement or confession made to him in the course of an investigation at any time before the enquiry or trial commences.⁶ Such a confession shall be recorded in the following manners:

- (i) every question and answer shall be put down in full;
- (ii) the record shall be read over to him. If it is written in a language which he does not understand, it shall be interpreted to him;
- (iii) he shall be at liberty to explain and add to it; and
- (iv) it shall be signed by him;
- (v) the Magistrate shall make the following memorandum at the foot of the record and sign it;

" I have explained to (name) that he is not bound to make a confession, and that if he does so, it may be used in evidence against him and I believe that the confession was voluntarily made. It was taken in my presence and hearing, admitted by him to be correct, and it contains a full and true account of the statement made by him"

Therefore, when a confession is taken under section 164 of the Criminal Procedure Code, it must be recorded in the manner prescribed in section 364 of the code.⁷

6. Section 164 (1) of the Criminal Procedure Code.

7. See the Courts Manual Paragraph 604 and section 364 of the Criminal Procedure Code.

The following rules are shown in paragraph 602 of the Court Manual -

- (1) A confession should be recorded in open court and during court hours.⁸
- (2) It is objectionable that the Magistrate who has recorded the confession of an accused try him subsequently.
- (3) The Magistrate must satisfy himself the confession is made voluntarily and to this end he should examine whether some influencing circumstances exist.
- (4) The Magistrate should give , before recording confession, the accused a few hours for reflection and not to be influenced by the police.
- (5) The Magistrate should not cross - examine the accused and should do his utmost to elicit from the accused a full and detailed statement of all that he knows, relevant to the offence committed.
- (6) After recording a confession , the accused person who has made such confession should be remanded to jail.
- (7) A confession should be filed in a miscellaneous proceeding.
- (8) The Magistrate should warn an accused before recording his confession that he is not bound to make a confession and that if he does so it may be used in evidence against him.

The rule refers that the Magistrate must record a confession when he satisfy that the confession is given voluntarily. So. it is the imperative duty of a Magistrate to examine the accused carefully before recording a confession and to satisfy him self that the accused does not speak in consequence of any inducement, threat, or promise, but that his

8. In the case of U Saw and 9 others. to avoid publicity and ensure the safety of the life of the confessing accused, the Magistrate recorded the confession and had each accused brought before him at 6 a.m and not in open court. It has been held that in exceptional circumstances the rule may be relex and there was no deliberate infringement. 1948 B.L.R 217 (H .C.)
9. Shwe Sin V, Government, 3, L.B.R. 213

confession is purely voluntary.⁹ The Magistrate is bound to put preliminary questions to the accused with a view to discover whether he confess voluntarily. Unless the Magistrate has made a real and substantial enquiry as to the voluntary nature of a confession, the confession recorded by him is inadmissible in evidence.¹⁰

Where there is any irregular in recording of a confession by a Magistrate empowered to record such confession, the Magistrate himself can be called and examined as a witness.¹¹

III Admissibility of Confession

1. General Rules under the Evidence Act

According to section 24 of the Evidence Act, a confession by an accused is irrelevant if it is caused by (1) inducement; (2) threat; (3) promise. The inducement, threat or promise should have proceeded from a person in authority and sufficiently given the accused person reasonable grounds. For supposing that by making the confession he would gain any advantage or avoid any evil of a temporal nature in reference to the proceedings against him.¹²

But a confession is made after the removal of the impression caused by such inducement, threat or promise is relevant under section 28 of the Evidence Act. No confession made to a police-officer shall be proved as against a person accused of any offence.¹³ No confession made by person whilst he is in the custody of a police-officer, unless if he made in the immediate presence of a Magistrate, shall be proved as against such person.¹⁴ Provided that, when any fact is discovered to as discover from an accused person who is in the custody, such information as relates distinctly to the fact thereby discovered may be proved.¹⁵

10. Thein Maung V. Government, 3 L.B.R. 173

11. See section 533 (1) of the Criminal Procedure Code.

See also Ai Htwe & 2 others V. Union of Myanmar 1957.B.L.R.(H.C.)134

12. Ratanal's The Law of Evidence, op . cit, P -55

13. Section 25 of the Evidence Act

14. Section 26 of the Evidence Act

15. Section 27 of the Evidence Act

Section 27 is a proviso to sections 25 and 26, and not to section 24 of the Evidence Act, but the evidence of the fact that the accused pointed out certain property is admissible.

If such a confession is otherwise relevant, it does not become irrelevant merely because, (i) it was made under a promise of secrecy, or (ii) in consequence of a deception practised on the accused person for the purpose of obtaining it, or (iii) when he was drunk, or (iv) because it was made in answer to questions which he need not have answered, or (v) because he was not warned that he was not bound to make such confession and that evidence of it might be given against him.¹⁶

According to section 30 of the Evidence Act, when more person than one are being tried jointly for the same offence, and a confession made by one of them affecting himself and some of them is proved, the Court may take into consideration such confession as against all the accused, as well as the person making it.¹⁷

This section is an exception to the rule that the confession of one person is entirely inadmissible against another. Therefore, confession of a co-accused but can be taken into consideration against the other accused.

2. Case Studies

It is clear that confessions are admissible if made voluntarily, i.e not obtained as a result of some threat or inducement, or promise held out by a person in authority (such as a police-officer)

The confession given to a village headman is admissible in evidence because he is not a police officer. However, confession before an Excise officer is no longer admissible in view of the Myanmar Act 28 of 1940.¹⁸

16. Section 29 of the Evidence Act

17. Section 30 of the Evidence Act

18. Daw San Yi V Union of Myanmar, 1948, B.L.R.(H.C.), 195

Confession of accused persons recorded by Magistrates are admissible in evidence, subject only to the provisions of sections 164 and 364 of the Criminal Procedure Code. Where a confession has been recorded by a 2nd class Magistrate who has not been empowered by the Government to record confession, such confession is not admissible in evidence.¹⁹

The confession of an accused person who is dead implicating himself and an accomplice in a crime is admissible under section 32(3) of the Evidence Act and is not excluded by illustration (B) to section 30.²⁰ However, confession made by one of the accused who is dead and never brought to the trial is not admissible under section 30 of the Evidence Act.²¹

IV. Value of Confession

Confession are sufficient evidence against the confessing accused if the Court is satisfied of their truth.

The Court is not to bound to accept or reject the confession as a whole and cannot accept only the inculpatory element while rejecting the exculpatory element as incredible. If there is any sufficient corroboration of evidence to believe that any portion of confession is true, the Court can accept such portion of confession as admissible.²²

If there be no **prima facie** evidence against an accused person, confession of a co-accused, should be excluded. It cannot be used to fill up the gap in the evidence of the prosecution.²³

19. Tun Kha V state, 1948, B.L.R.(H.C.) ,49

20. Maung Shin V. Union of Myanmar, 1948, B.L.R.(H.C.), 425

21. Dengo Kadero V State, Cr. L.J. 545

22. See Union of Myanmar v Aung Tun (a) Aung Myint, 1958, B.L.R.1(S.C.)

See also Maung San Pe and 3 others V Union of Myanmar, 1966, B.L.R. 57 (S.C.C.A.C.)

23. Be Pe V Union of Myanmar, 1950, B.L.R.(H.C.), 178

See also Khaw Taw V Union, 1948, B.L.R. 310 (H.C.)

As regards the confession of co-accused it can only be treated as lending assurance to other evidence against the co-accused; it cannot be relied upon as the main evidence.²⁴

Any Confession of a co-accused can be used against other co-accused jointly tried, confession must be in respect of the same offence.²⁵

In regard to the use of a confession against a co-accused. (i) a confession retracted or not may be take into consideration not only against the person making it, but also against the person jointly tried with confessing accused for the same offence: (2) the confession of a co-accused as such is not sufficient to sustain the conviction of other accused;(3) if there is other relevant into consideration along with the other evidence as lending assurance to it.²⁶

Retraction of confession is a common phenomenon. If a confession is retracted with an allegation that it was induced by ill treatment, corroboration is ordinarily called for. The Court should examine witness on this point, although the burden lies on the accused to prove his allegations.

A retracted confession of an accused person should not be regarded as sufficient corroboration of a retracted confession of another accused so as to warrant the latter's conviction.²⁷

Therefore, the value and admissibility of confession is important in criminal trial in deciding whether the accused and co-accused are guilty or not on the basis of confession.²⁸

24. Ah Phut V Government. 1940. Ran . 104

25. Maung Han V. State, 1947, R.L.R. 371

26. The Union of Myanmar V. Ah Hla & 2 others 1958. B.L.R.(H.C.)29

27. Maung Nyein Maung V. The Union of Myanmar. 1965. B.L.R. 46 (C.C.)

28. K. M. O. "The Value and dmissibility of Confession" The Guardian, Feb. 23, 1985

Conclusion

In the colonial period and after getting independence, some skilful police officers or prosecuting officers have relied upon, in serious cases, the confession of the accused person to convict him obviously. At the present time, the experienced and learned Judges could found that the laws regarding confession are not generally understood by many Police officers and that sometimes Judicial officers fall into error in dealing with them. On the other hand, it must pay great notice that there is a danger that the accused may be let to incriminate himself falsely. Therefore Trial Judges should carefully examine the circumstance under the confession which may be true or which may be false. In conclusion, it is clear that confession is of very important kind of evidence and judges should notice that whether a statement does or does not amount to a confession is only important when the statement can only be made use of as a confession.

Presented by

U Ba Tun (Ka Tha- 8)
Daw Nyunt Nyunt Swe (Ka Tha - 10)
Daw Khin Than Myint (Ka Tha -48)

English Proficiency Course
No. (3) for Judicial officers

ဗဟို တရားရုံး စဉ်() ကေဟာ-မန္တလေး

ပြည်ထောင်စု
ဗဟိုတရားရုံး(မန္တလေးတိုင်း)

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပွဲ



ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။

မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။

လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။

လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။

ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။

၁/၁